

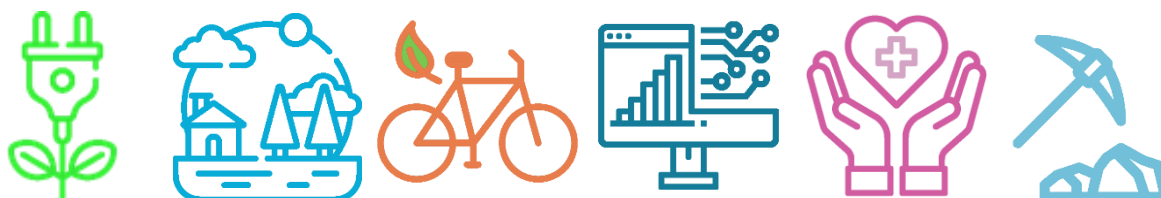

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Sofinancira
Evropska unija

VMESNO POROČILO O IZVAJANJU PROGRAMA EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE V OBDOBJU 2021–2027 V SLOVENIJI

Verzija 1.0

Marec 2025

KAZALO VSEBINE

1.	UVOD.....	8
2.	STANJE IZVAJANJA PEKP 21–27.....	10
2.1	PREGLED IZVAJANJA PO PREDNOSTNIH NALOGAH	15
2.1.1	PN 1: Inovacijska družba znanja.....	15
2.1.2	PN 2: Digitalna povezljivost.....	17
2.1.3	PN 3: Zelena preobrazba za podnebno nevtralnost	18
2.1.4	PN 4: Trajnostna urbana mobilnost	22
2.1.5	PN 5: Trajnostna (čez)regionalna mobilnost in povezljivost.....	23
2.1.6	PN 6: Znanja in spretnosti ter odzivni trg dela	25
2.1.7	PN 7: Dolgotrajna oskrba in zdravje ter socialna vključenost	28
2.1.8	PN 8: Trajnostna turizem in kultura	31
2.1.9	PN 9: Trajnostni razvoj lokalnih območij.....	31
2.1.10	PN 10: Prestrukturiranje premogovnih regij.....	33
2.2	TERITORIALNI PRISTOPI IN INSTRUMENTI ZA PODORO IZVAJANJU	35
2.2.1	Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD).....	35
2.2.2	Celostne teritorialne naložbe (CTN).....	35
2.2.3	Dogovor za razvoj regij (DRR).....	35
2.2.4	Finančni instrumenti (FI).....	36
2.3	VKLJUČEVANJE HORIZONTALNIH NAČEL	37
2.3.1	Izvajanje Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in načela nediskriminacije	37
2.3.2	Vključevanje načela enakosti spolov	38
2.3.3	Vključevanje načela, da se ne škoduje bistveno	39
2.4	ZAGOTAVLJANJE KREPITVE PODNEBNE ODPORNOSTI PODPRTIH NALOŽB V INFRASTRUKTURO.....	39
2.5	KOMUNICIRANJE IN PREPOZNAVNOST	39
2.6	IZVAJANJE OPERACIJ STRATEŠKEGA POMENA.....	42
3.	IZZIVI, OPREDELJENI V PRIPOROČILU SVETA O EKONOMSKIH IN SOCIALNIH POLITIKAH, POLITIKAH ZAPOSLJOVANJA IN SOCIALNO EKONOMSKIH POLITIKAH SLOVENIJE.....	43
3.1	ZAŠČITA PRED POPLAVAMI IN UKREPI ZA BLAŽITEV PODNEBNIH SPREMEMB, VKLJUČNO S SONARAVNIMI REŠITVAM (NATURE-BASED SOLUTIONS).....	43
3.2	TRAJNOSTNA MOBILNOST S POUČENJEM NA ZMANJŠANJU PROMETA Z OSEBNIMI AVTOMOBILI PRI PREVOZU NA DELO	46
3.2.1	Aktivnosti za povečanje uporabe javnega prevoza z opiranjem na ukrepe, kot sta izdajanje enotnih vozovnic in usklajevanje vozniških redov.....	46
3.2.2	Uporaba trajnostnih prevoznih sredstev	48
3.2.3	Morebitni ukrepi za zmanjšanje odvisnosti od osebnih avtomobilov z namenom doseganja cilja EU glede zmanjšanja porabe končne energije za 11,7 % do leta 2030.....	49
3.3	OBMOČNA NAČRTA SKLADA ZA PRAVIČEN PREHOD - SPODBUJANJE »IZSTOPA IZ PREMOMA«	49
3.4	JAVNO – ZASEBNO R&D PARTNERSTVO ZA KREPITEV KONKURENČNOSTI DELA	51
3.5	VSEŽIVLJENJSKO UČENJE OB UPOŠTEVANJU PODJETNIŠKIH IN DIGITALNIH VEŠČIN, BOLJŠE PREDVIDEVANJE SPREMEMB IN ZAHTEV PO NOVIH VEŠČINAH NA PODLAGI POTREB TRGA DELA	54
3.6	MODERNIZACIJA IN DIGITALIZACIJA NA PODROČJU SOCIALNIH STORITEV IN STORITEV NA TRGU DELA	56
3.7	POSPEŠITEV INTEGRACIJE MIGRANTOV V DRUŽBO IN V TRG DELA	57
3.7.1	Prosilci za mednarodno zaščito	57
3.7.2	Osebe z mednarodno zaščito.....	58
3.7.3	Državljeni tretjih držav	59
3.8	POSPEŠITEV DEINSTITUCIONALIZACIJE IN RAZVOJ PRIMERNIH KVALITETNIH IN DOSTOPNIH SOCIALNIH STORITEV	60
4.	NAPREDEK PRI IZVAJANJU NEPN, VKLJUČNO Z OCENO IZPOLNJEVANJA CILJEV ENERGETSKE UNIJE IN IZVAJANJA POLITIK TER UKREPOV NEPN	63
4.1	PREGLED NALOŽBENIH POTREB	66

4.2	OBSTOJEČI NALOŽBENI TOKOVI IN PREDPOSTAVKE O NALOŽBAH V PRIHODNOSTI, OB UPOŠTEVANJU NAČRTOVANIH POLITIK IN UKREPOV	68
5.	NAPREDEK PRI IZVAJANJU NAČEL EVROPSKEGA STEBRA SOCIALNIH PRAVIC.....	73
5.1	ODPRAVA POMANJKANJA DELOVNE SILE IN SPRETNOSTI, UDELEŽBA V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH.....	73
5.2	ODPRAVA REVŠČINE MED STAREJŠIMI	75
5.3	DOSTOPNOST DO STANOVANJ ZA RANLJIVE SKUPINE PREBIVALSTVA	75
6.	GLAVNI REZULTATI VREDNOTENJ PROGRAMA	77
7.	PREGLED DOSEGANJA MEJNIKOV IN CILJEV	79
7.1	NAPREDEK PRI DOSEGANJU MEJNIKOV IN CILJEV	79
7.2	PREGLED USPEŠNOSTI IZVAJANJA PEKP 21–27.....	86
7.3	DOSEGANJE PRAVILA N+3	87
7.4	OMOGOČITVENI POGOJI	87
8.	IZVAJANJE UREDBE O VZPOSTAVITVI PLATFORME ZA STRATEŠKE TEHNOLOGIJE ZA EVROPO (STEP) V SLOVENIJI IN PREDVIDENI UKREPI.....	88
9.	FINANČNE PRERAZPOREDITVE MED PREDNOSTNIMI NALOGAMI S PREDLOGOM ZA DOKONČNO DODELITEV ZNESKA PROŽNOSTI.....	91
9.1	FINANČNE PRERAZPOREDITVE MED PREDNOSTNIMI NALOGAMI.....	91
9.2	PREDLOG ZA DOKONČNO DODELITEV ZNESKA PROŽNOSTI.....	93
9.3	OCENA DOSEGANJA PODNEBNIH CILJEV IN DRUGIH CILJEV PROGRAMA	93
9.4	IZHODIŠČA ZA SPREMEMBO PEKP 21–27	94
10.	VIRI IN LITERATURA	96
11.	PRILOGE.....	98
	PRILOGA 1: PREGLED SPREMEMB KAZALNIKOV PO RELEVANTNIH SPECIFIČNIH CILJIH	99
	PRILOGA 2: STANJE PRI IZPOLNJEVANJU TEMATSKIH OMOGOČITVENIH POGOJEV V OBDOBJU 2021 – 2027 NA DAN 31. 12. 2024	117

KAZALO TABEL

Tabela 1: Izvajanje PEKP 2021–2027 po skladih in regijah skupaj: obdobje od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2024	12
Tabela 2: Izvajanje PEKP 2021–2027 po prednostnih nalogah skupaj: obdobje od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2024	14
Tabela 3: Število potnikov v medkrajevnem linijskem avtobusnem potniškem prometu, brez imetnikov brezplačnih vozovnic	47
Tabela 4: Število potnikov na železnici	47
Tabela 5: Število upravičencev do brezplačnih vozovnic (upokojenci, starejši od 65 let, vojni veterani, imetniki evropske kartice ugodnosti invalida)	47
Tabela 6: Prikaz rasti JPP	47
Tabela 7: Pregled doseganja glavnih ciljev na vseh petih razsežnostih NEPN v letu 2021	64
Tabela 8: Delež OVE	65
Tabela 9: Podatki o rabi končne energiji (november 2024)	65
Tabela 10: Ocenjene skupne investicije v obdobju 2021–2030 po scenariju DU	70
Tabela 11: Stanje izvajanja na dan 31. 12. 2024	79
Tabela 12: Pregled doseganja mejnikov na ravni specifičnih ciljev ESRR/KS/SPP/ESS+	83

KAZALO SLIK

Slika 1: Primerjava skupnih investicij v scenarijih OU in DU za obdobje 2021–2030	67
Slika 2: Primerjava energetskega dela investicij v scenarijih OU in DU za obdobje 2021–2030.....	67
Slika 3: Struktura skupnih investicij v scenariju DU za obdobje 2021-2030	69
Slika 4: Struktura energetskega dela investicij v scenariju DU za obdobje 2021-2030	69
Slika 5: Struktura ocenjenih skupnih investicij v javnem sektorju v scenariju DU za obdobje 2021–2030	70
Slika 6: Dinamika energetskega dela investicij – povprečne letne investicije v letu 2020 ter v obdobjih do leta 2030 za scenarij OU in DU	71
Slika 7: Deleži doseganja mejnikov kazalnikov PEKP 21–27	85

KRATICE, OKRAJŠAVE IN POMEN IZRAZOV

ARIS IT	Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije
BDP	bruto domači proizvod
certificirani izdatki	zahtevki za povračilo iz EU
CLLD	lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost
CP	cilj politike
CTN	celostne teritorialne naložbe
DNSH	Načelo, da se ne škoduje bistveno
dodeljena sredstva	izdane odločitve o podpori/vrednost potrjenih NIO
DRR	Dogovor za razvoj regij
e-CA	informacijski sistem organa za potrjevanje
EK	Evropska komisija
EKP	evropska kohezijska politika
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
e-MA2	informacijski sistem organa upravljanja
ESIF	evropski strukturni in investicijski skladi kot viri financiranja OP: Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad (ESS) in Kohezijski sklad (KS)
ESS+	Evropski socialni sklad
ERS	Evropsko računsko sodišče
ESPR	Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo
EU	Evropska unija
Euratom	Pogodba Euratom
FI	finančni instrumenti
JASPER	Joint Assistance to Support Projects in European Regions
JPP	Javni potniški promet
JR	javni razpis
KTO	nadgradnja pisarn za prenos znanja
KRVS	Kohezijska regija vzhodne Slovenije
KRZS	Kohezijska regija zahodne Slovenije
KS	Kohezijski sklad
LAS	lokalne akcijske skupine
MFeRAC	enoten, računalniško podprt računovodski sistem za izvrševanje državnega proračuna
MDP	Ministrstvo za digitalno preobrazbo
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MF	Ministrstvo za finance
MGTŠ	Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport
MSP	Ministrstvo za solidarno prihodnost
MKRR	Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj
MKPI	Konvencijo o pravicah invalidov in Izbirnim protokolom h Konvenciji o pravicah invalidov
MNVP	Ministrstvo za naravne vire in prostor
MOPE	Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo
MP	Ministrstvo za pravosodje
MVI	Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
MVZI	Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije
MZ	Ministrstvo za zdravje
MZEZ	Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve
MZI	Ministrstvo za infrastrukturo
NEPN	Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt

NIO	način izbora operacije: javni razpis, javni poziv ali neposredna potrditev operacije, programa
NPO	neposredna potrditev operacije
operacija	potrjen projekt ali skupina projektov, ki jo izvaja en upravičenec ali več teh, ali potrjen program, ki ga izvaja upravičenec za doseganje ciljev prednostnih osi
ONPP	Območni načrt za pravični prehod
OU	organ upravljanja
OVE	obnovljivi viri energije
OzS	Odbor za spremljanje Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji
PEKP 21–27	Program evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji
PN	prednostna naloga
Poročilo o državi	Priporočilo Evropske komisije za Priporočilo Sveta o ekonomskih politikah zaposlovanja ter strukturnih in proračunskih politikah Slovenije (COM(2024) 624 final)
POS	poenostavljene oblike stroškov
pravice porabe	razpoložljiva sredstva evropske kohezijske politike za obdobje 2014–2020 za cilj naložbe za rast in delovna mesta
prednostna os	tematski cilj
PT	posredniški telo
RRI	raziskave, razvoj in inovacije
SASA	regija – Savinjsko-šaleška regija
SID	Slovenska izvozna in razvojna banka d. d., Ljubljana
SIO	Slovensko izobraževalno omrežje
S4/S5	Slovenska strategija pametne specializacije
SLR	strategija lokalnega razvoja
STEP	Strategic Technologies for Europe Platform
SRIP	strateška razvojno-inovacijska partnerstva
SPOT	Slovenska poslovna točka
SPP	Sklad za pravični prehod
UVOIM	Urad vlade za oskrbo in integracijo migrantov
VFO	večletni finančni okvir EU
ZMOS	Združenje mestnih občin Slovenije
ZzI	zahtevek za izplačilo

1. UVOD

Vmesno poročilo o izvajanju Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 v Sloveniji (v nadaljevanju: PEKP) je pripravljeno v skladu z določil 18. člena Uredbe (EU) 2021/1060, ki določa skupna pravila za Evropski sklad za regionalni razvoj, Evropski socialni sklad plus, Kohezijski sklad, Sklad za pravični prehod ter Evropski sklad za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo prav tako pa ureja finančna pravila za t sklade ter za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko.

V skladu s 1. točko 18. člena Uredbe (EU) 2021/1060 mora vmesno poročilo vsebovati informacije, določene v navedeni določbi, pri čemer se upoštevajo tudi priporočila Evropske komisije za posamezne države, sprejeta v letu 2024 v okviru Evropskega semestra.

Skladno z določbami 2. točke 18. člena Uredbe (EU) 2021/1060 mora država članica Evropski komisiji najpozneje do 31. marca 2025 predložiti oceno rezultatov vmesnega pregleda, vključno s predlogom za dokončno dodelitev zneska prožnosti, ki služi kot podlaga za spremembo programa.

Na dosedanje izvajanje PEKP 21–27 vplivajo nove okoliščine, ki so nastale po njegovem sprejetju 12. 12. 2022 in so spremenile družbeno ekonomske ter z njimi povezane razvojne razmere v Sloveniji.

V letu 2023 so se zgodile katastrofalne poplave, ki so vplivale na izvedbo večjih javnih investicij, vključno z investicijami, podprtimi s sredstvi EKP 21–27.

V okviru Evropskega semestra je bil junija 2024 objavljeno Poročilo o državi – Slovenija 2024, na podlagi katerega je Evropska komisija izdala Priporočilo o ekonomskih in socialnih politikah, politikah zaposlovanja ter strukturnih in proračunskih politikah Slovenije, ki vključujejo izzive in druga priporočila, ki bi jih morala Slovenija upoštevati pri nadaljnjem izvajanju evropske kohezijske politike.

Analize izvajanja PEKP 21–27 kažejo vrzeli med načrtovanjem in izvedljivostjo posameznih ukrepov v razpoložljivem času. V primeru neukrepanja obstaja tveganje nedoseganja načrtovanih ciljev in kazalnikov programa.

Na podlagi zgoraj navedenih izhodišč je organ upravljanja izvedel proces vmesnega pregleda PEKP 21–27, z namenom pospešitve izvajanja, kateremu bo sledil predlog spremembe in prilagoditve programa, vključno z ukrepi za naslavljanje izzivov, povezanih z njegovim izvajanjem.

Za obdobje 2021–2027 EKP se na nacionalni ravni izvaja en (operativni), ki zajema financiranje iz štirih skladov:

- Kohezijskega sklada (celotna Slovenija),
- Evropskega sklada za regionalni razvoj (ločen na Vzhodno in Zahodno kohezijsko regijo glede na določen finančni razrez s strani EK),
- Evropskega socialnega sklada plus (ločen na Vzhodno in Zahodno kohezijsko regijo glede na določen finančni razrez s strani EK),
- Sklada za pravični prehod (za dve premogovski regiji - Zasavje in Šaleška dolina).

Slovenija je v obdobju 2021–2027 razdeljena na dve kohezijski regiji - zahodno Slovenijo in vzhodno Slovenijo. Stopnja sofinanciranja projektov je do največ 40 % za kohezijsko regijo zahodna Slovenija in 85 % za kohezijsko regijo vzhodna Slovenija. Skupno je v okviru EKP 2021–2027 Sloveniji na voljo 3,2 milijarde EUR, ki jih lahko izkoristimo do konca leta 2029.

Vsebine PEKP 21–27 so razdeljene v pet ciljev politik (CP), kot jih je določila EK s kohezijsko uredbo, dodatno smo kot šesti cilj politike opredelili Sklad za pravičen prehod. V skladu s Strategijo razvoja Slovenije do 2030 je predvidenih deset prednostnih nalog, znotraj katerih so opredeljeni posamezni specifični cilji, kot so predvideni v kohezijskih uredbah. Prednostna naloga lahko uporabi podporo iz enega ali več skladov, razen če prejme podporo iz SPP. Prednostna naloga je sestavljena iz enega ali več

specifičnih ciljev. V okviru priprave PEKP 21–27 so oblikovana prednostna področja vlaganj, izhajajoč iz Strategije razvoja Slovenije 2030, Poročila o razvoju 2021 ter strateških prioritet Evropske komisije, predvsem na področjih zelenega in digitalnega prehoda ter vzpostavitve gospodarstva za ljudi.

Sredstva TP se načrtujejo po pavšalni stopnji na podlagi napredka pri izvajanju PEKP 21–27. Sredstva TP bodo tako del vsake prednostne naloge programa in ne bodo vključena v obliki ločene prednostne naloge. Povrnjena bodo po pavšalni stopnji glede na sklad, regijo in upravičene izdatke, ki jih bo Slovenija vključila v zahteve za izplačilo in posredovala EK.

2. STANJE IZVAJANJA PEKP 21–27

V okviru razpoložljivih sredstev za programsko obdobje 2021–2027 je **razdelitev sredstev po skladih** naslednja:

- ESRR: 1.545.686.286 EUR;
- ESS+: 611.504.805 EUR;
- KS: 700.675.721 EUR;
- SPP: 248.773.600 EUR.

V okviru **razdelitve** razpoložljivih sredstev posameznih skladov glede na **geografsko upravičenost**, kamor spada razdelitev na obe kohezijski regiji, je stanje naslednje:

- kohezijski regiji Zahodna Slovenija je iz ESRR in ESS+ skupaj namenjenih 436 mio EUR razpoložljivih sredstev;
- kohezijski regiji Vzhodna Slovenija je iz ESRR in ESS+ skupaj namenjenih 1,398 mrd EUR razpoložljivih sredstev;
- obema regijama je skupaj na voljo 700 mio EUR iz sklada KS, ki se ne deli med regijama in se izvaja na območju celotne Slovenije;
- izvajanje SPP ni vezano na geografsko upravičenost med kohezijski regiji, temveč je namenjeno regijam, ki so upravičena območja pravičnega prehoda.

Kohezijska regija Zahodna Slovenija se uvršča med razvite regije, Kohezijska regija Vzhodna Slovenija pa med manj razvite regije, kar pomeni različno stopnjo sofinanciranja s strani EK. Ker pa so tudi v Kohezijska regija Zahodna Slovenija, kljub splošni večji razvitosti, prisotne velike razlike v stopnji razvitosti med razvojnimi regijami in znotraj njih, proračun RS zagotavlja ustrezno višino nacionalnega prispevka, ki omogoča ustrezno izvedbo operacij v obeh kohezijskih regijah.

Izvajanje PEKP 21–27 se je začelo s sprejemom Uredbe o izvajanju uredb (EU) in (Euratom) na področju izvajanja evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 za cilj naložbe za rast in delovna mesta.¹

Tudi v okviru EKP 21–27, ne glede na razdelitev po skladih ali kohezijskih regijah, izvajanje EKP zajema različne vidike, od finančnega, kamor lahko štejemo napredek, vezan na uspešnost koriščenja EU sredstev, do vsebinskega, kjer je moč spremljati vsebinski napredek na posamezni prednostni osi.

Sistem koriščenja sredstev EKP obsega več faz, ki si sledijo v sosledju:

1. **faza:** OU oceni vlogo PT za odobritev evropskih sredstev za posamični javni razpis/projekt oziroma program. Če je vloga skladna z vsebino PEKP 21–27, OU izda odločitev o podpori PT.
2. **faza:** PT izvedejo postopke izbora (npr. objavijo javne razpise), dodelijo sredstva in sklenejo pogodbe o sofinanciranju z upravičenci, kar je podlaga za dejansko financiranje projektov iz sredstev EKP.
3. **faza:** izvedba projekta (upravičenec, izvajalci) v skladu s pogodbo o sofinanciranju. Za izvedene aktivnosti upravičenci PT izstavijo račune (zahtevke za izplačila, v nadaljnjem besedilu: ZZI), ki se po administrativnem preverjanju plačajo (založijo) iz državnega proračuna.
4. **faza:** predstavlja prenos plačanih in preverjenih ZZI iz e-MA2 v informacijski sistem organa za računovodenje (e-CA). Organ za računovodenje ZZI-je pregleda, jih potrdi, izvede povračilo sredstev EU iz podračuna na Banki Slovenije v državni proračun in nato Evropski komisiji pošlje zahtevek za povračilo sredstev. Četrta faza predstavlja koriščenje sredstev.
5. **faza:** predstavlja preverjanje zahtevkov pri EK in plačilo sredstev iz proračuna EU na podračune pri Banki Slovenija.

¹ Uredba o izvajanju uredb (EU) in (Euratom) na področju izvajanja evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027 za cilj naložbe za rast in delovna mesta

V spodnji tabeli je predstavljen finančni napredek po skladih in po geografski upravičenosti za obdobje od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2024, ki predstavlja presečni datum priprave poročila, ter finančni napredek po posameznih fazah izvajanja EKP.

VMESNO POROČILO O IZVAJANJU PROGRAMA EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE V OBDOBJU 2021–2027

Tabela 1: Izvajanje PEKP 2021–2027 po skladih in regijah skupaj: obdobje od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2024

Sklad	Regija	Pravice porabe brez tehnične pomoči*	A		B		C	
			Odločitve o podpori**		Potrjene operacije***		Izplačila iz državnega proračuna****	
			EU del (EUR)	% EU del	EU del (EUR)	% EU del	EU del (EUR)	% EU del
				4/3*100		6/3*100		8/3*100
				5		7		9
1	2	3	4	5	6	7	8	9
ESRR	Zahod	370.648.766	50.111.280	14%	33.256.751	9%	6.026.419	2%
	Vzhod	1.175.037.520	194.512.361	17%	137.358.382	12%	22.381.269	2%
Skupaj ESRR		1.545.686.286	244.623.641	16%	170.615.134	11%	28.407.688	2%
ESS+	Zahod	142.107.283	50.717.005	36%	44.154.177	31%	3.535.798	2%
	Vzhod	469.397.522	233.344.643	50%	222.008.737	47%	13.517.606	3%
Skupaj ESS+		611.504.805	284.061.648	46%	266.162.914	44%	17.053.404	3%
KS	Celotna SI	700.675.721	105.025.661	15%	56.102.158	8%	19.753.316	3%
Skupaj KS		700.675.721	105.025.661	15%	56.102.158	8%	19.753.316	3%
SPP	Celotna SI	248.773.600	157.603.166	63%	28.533.599	11%	9.033.858	4%
Skupaj SPP		248.773.600	157.603.166	63%	28.533.599	11%	9.033.858	4%
OP	Zahod	512.756.049	100.828.285	20%	77.410.928	15%	9.562.218	2%
	Vzhod	1.644.435.042	427.857.005	26%	359.367.119	22%	35.898.875	2%
	Celotna SI - KS	700.675.721	105.025.661	15%	56.102.158	8%	19.753.316	3%
	Celotna SI - SPP	248.773.600	157.603.166	63%	28.533.599	11%	9.033.858	4%
Skupaj OP		3.106.640.412	791.314.116	25%	521.413.805	17%	74.248.266	2%

Vir: e-MA2, MKRR, MFeRAC, MF

* Razpoložljiva sredstva/pravice porabe EKP za obdobje 2021–2027 (EU del) – PEKP 21–27.

** Odločitve o podpori zajemajo vrednost vlog za posamezen projekt, program ali javni razpis/poziv, brez neupravičenih stroškov.

*** Potrjene operacije pomenijo pogodbe o sofinanciranju oziroma odločitve o podpori, kadar je upravičenec neposredni proračunski uporabnik.

**** Izplačila iz državnega proračuna (vir: MFeRAC, izpis za obdobje do 31. 12. 2024).

Tabela prikazuje stanje izvajanja v celotnem obdobju izvajanja do konca decembra 2024:

- odločitve o podpori v skupni vrednosti 791.314.116 EUR (EU del), kar je 25 % vseh razpoložljivih sredstev (1. faza);
- znesek potrjenih operacij v skupni vrednosti 521.413.805 EUR (EU del), kar je 17 % razpoložljivih sredstev (2. faza);
- izplačila iz državnega proračuna v skupni vrednosti 74.248.266 EUR (EU del), kar je 2 % razpoložljivih sredstev (3. faza);
- certificirani izdatki v skupni vrednosti 0 EUR (EU del), kar je 0 % razpoložljivih sredstev (4. faza).

Slovenija na podlagi Programa EKP 2021–2027 izvaja naslednje vsebine v okviru desetih prednostnih nalog:

- Prednostna naloga 1: Inovacijska družba znanja
- Prednostna naloga 2: Digitalna povezljivost
- Prednostna naloga 3: Zelena preobrazba za podnebno nevtralnost
- Prednostna naloga 4: Trajnostna urbana mobilnost
- Prednostna naloga 5: Trajnostna (čez)regionalna mobilnost in povezljivost
- Prednostna naloga 6: Znanja in spretnosti ter odzivni trg dela
- Prednostna naloga 7: Dolgotrajna oskrba in zdravje ter socialna vključenost
- Prednostna naloga 8: Trajnostna turizem in kultura
- Prednostna naloga 9: Trajnostni razvoj lokalnih območij
- Prednostna naloga 10: Prestrukturiranje premogovnih regij

V tabeli 2 so predstavljeni finančni podatki za obdobje 1. 1. 2021 do 31. 12. 2024 po posameznih prednostnih nalogah.

Tabela 2: Izvajanje PEKP 2021–2027 po prednostnih nalogah skupaj: obdobje od 1. 1. 2021 do 31. 12. 2024

Prednostna naloga	Pravice porabe brez tehnične pomoči	A		B		C	
		Odločitve o podpori 31.12.2024		Potrjene operacije 31.12.2024		Izplačila iz DP 31.12.2024	
		EU del (EUR)	% EU del 3/2*100	EU del (EUR)	% EU del 5/2*100	EU del (EUR)	% EU del 7/2*100
1	2	3	4	5	6	7	8
PN 1 - Inovacijska družba znanja	707.511.069	115.260.951	16%	85.045.826	12%	9.532.127	1%
PN 2 - Digitalna poveztljivost	19.662.744	0	0%	0	0%	0	0%
PN 3 - Zelena preobrazba za podnebno nevtralnost	739.117.182	149.095.888	20%	116.870.903	16%	23.717.265	3%
PN 4 - Trajnostna urbana mobilnost	53.917.253	0	0%	0	0%	0	0%
PN 5 - Trajnostna (čez)regionalna mobilnost in poveztljivost	511.031.161	39.634.567	8%	16.211.065	3%	11.010.792	2%
PN 6 - Znanja in spretnosti ter odzivni trg dela	439.423.865	211.474.380	48%	202.524.108	46%	11.241.011	3%
PN 7 - Dolgotrajna oskrba in zdravje ter socialna vključenost	282.311.001	72.587.268	26%	63.638.806	23%	5.812.393	2%
PN 8 - Trajnostna turizem in kultura	19.661.752	13.804.652	70%	0	0%	0	0%
PN 9 - Trajnostni razvoj lokalnih območij	85.230.785	31.853.244	37%	8.589.498	10%	3.900.820	5%
PN 10 - Prestrukturiranje premogovnih regij	248.773.600	157.603.166	63%	28.533.599	11%	9.033.858	4%
Skupaj	3.106.640.412	791.314.116	25%	521.413.805	17%	74.248.266	2%

Vir: e-MA2, MKRR, MFeRAC, MF

* Razpoložljiva sredstva/pravice porabe EKP za obdobje 2021–2027 (EU del) – Program EKP 2021–2027.

** Odločitve o podpori zajemajo vrednost vlog za posamezen projekt, program ali javni razpis/poziv, brez neupravičenih stroškov.

*** Potrjene operacije pomenijo pogodbe o sofinanciranju oziroma odločitve o podpori, kadar je upravičenec neposredni proračunski uporabnik.

**** Izplačila iz državnega proračuna (vir: MFeRAC, izpis na dan 5. 7. 2024 za obdobje do 30. 6. 2024).

2.1 PREGLED IZVAJANJA PO PREDNOSTNIH NALOGAH

2.1.1 PN 1: Inovacijska družba znanja

2.1.1.1 Specifični cilj: RSO1.1. Razvoj in izboljšanje raziskovalne in inovacijske zmogljivosti ter uvajanje naprednih tehnologij (ESRR)

Specifični cilj je namenjen krepitvi raziskovalne in inovacijske zmogljivosti ter uporabi naprednih tehnologij, da se okrepi raziskovalna in inovacijska uspešnost ter spodbudi rast produktivnosti z opredelitvijo področij Slovenske strategije trajnostne pametne specializacije (S5) ter poveča dodana vrednost gospodarstva in se Slovenija vrne med države močne inovatorke s povečanjem števila inovativnih podjetij na področjih S5.

Ukrepi bodo v celoti izhajali iz S5 in so osredotočeni na:

- izboljšanje inovacijskega sistema v Sloveniji in spodbude za prenos znanja (nadgradnja strateških razvojno inovacijskih partnerstev (v nadaljevanju: SRIP); nadgradnja pisarn za prenos znanja (v nadaljevanju: KTO); ustvarjalno (tudi mednarodno) povezovanje področij znanosti, umetnosti, tehnologije in gospodarstva; povezovanje delujočih inovacijskih mrež v podporo RRI (SRIP, SIO, SPOT, Fablab, Center kreativnosti, konzorcij KTO), ki delujejo razdrobljeno);
- področje krepitve kapacitet za raziskave (izgradnja in vzpostavitev raziskovalne infrastrukture (tudi e-infrastrukture) skladno z S5. Glede na stanje regijske razporeditve potencialov ter cilj ponovne vrnitve Slovenije med močne inovatorke so vlaganja namenjena v krepitev kapacitet za RRI v KRZS – naravoslovne znanosti in inženirstvo na področju strojništva s prioritarnim projektom Fakulteta za strojništvo in v KRVS – vzpostavitev sodobnega tehnološkega centra INNOVUM);
- področje krepitve vlaganj v raziskovalno razvojne in inovacijske projekte ter sodelovanje med deležniki petorne vijačnice inoviranja – komplementarni ukrepom iz NOO (vlaganja v raziskovalno razvojne in inovacijske projekte (TRL 3-6 in TRL 6-9); aktivnosti pilotno-demonstracijskih centrov; pomoč podjetjem pri testiranju tehnologij umetne inteligence pred vstopom na trg; podpora aplikativnim raziskavam; spodbujanje raziskovalcev na začetku kariere; zaposlovanje raziskovalcev v gospodarstvu);
- področje sodelovanja v evropskem raziskovalnem prostoru in krepitve sinergij med različnimi viri financiranja (Teaming; EuroHPC; EOSC; ERA Chair; ERA talenti; ERA štipendije; MSCA COFUND; ERC Exit; podpora vključevanju slovenskih partnerjev v transnacionalne raziskovalno razvojne in inovacijske projekte).

2.1.1.2 Specifični cilj: RSO1.2. Izkoriščanje prednosti digitalizacije za državljane, podjetja, raziskovalne organizacije in javne organe (ESRR)

Specifični cilj je namenjen digitalni preobrazbi gospodarstva, družbe in javne uprave za dolgoročni razvoj in konkurenčnost Slovenije. Digitalna preobrazba se pospešuje z uvajanjem novih poslovnih modelov in najnaprednejših tehnologij (UI, tehnologija porazdeljenih evidenc, velepodatki, kvantne tehnologije, internet stvari itd.).

Ukrepi EKP so komplementarni vsebinam iz NOO in so osredotočeni na:

- vsebine digitalizacije storitev javne uprave in družbe (dvig digitalne vključenosti in digitalnih kompetenc; pametna mesta, skupnosti in vasi; digitalne inovacije na področju prostora in okolja; digitalizacija javnih storitev za poslovne subjekte in državljane; digitalizacija slovenskega jezika, kulturne dediščine in pomoč ranljivim skupinam; podpora uvajanju rešitev UI v gospodarstvo, javno upravo in družbo; digitalizacija storitev in procesov v pravosodju);
- vsebine spodbujanja digitalne preobrazbe MSP (spodbujanje celovite digitalne transformacije MSP; spodbujanje digitalne preobrazbe za izboljšanje podjetniškega, inovacijskega, finančnega in raziskovalnega okolja (vezano na S5); spodbujanje varne digitalne preobrazbe);
- spodbujanje podpornega in poslovnega okolja za digitalno preobrazbo družbe, podjetij in javnega sektorja.

2.1.1.3 Specifični cilj: RSO1.3. Krepitev trajnostne rasti in konkurenčnosti MSP ter ustvarjanje delovnih mest v MSP, med drugim s produktivnimi naložbami (ESRR)

Specifični cilj je namenjen povečanju konkurenčnosti gospodarstva z ustvarjanjem izdelkov in storitev z visoko dodano vrednostjo ter okrepitvi družbene odgovornosti podjetij, ki omogoča hitrejši prehod v podnebno nevtrarno družbo.

Ukrepi bodo izhajali iz S5 in so osredotočeni na:

- področje razvoja in optimizacije ekosistema za podporo podjetništvu in inovativnosti (nadgradnja in izvajanje celovitih storitev za podporo podjetjem pri nastajanju, rasti in razvoju kakor tudi pri prehodu v nizkoogljično krožno gospodarstvo; nadgradnja sistema SPOT Global; nadgradnja ekonomske poslovne infrastrukture v smeri RRI; pametno upravljanje turističnih destinacij slovenskega turizma; podpora nacionalni platformi kulturnih in kreativnih industrij; krepitev administrativne usposobljenosti podjetij na področju e-javnega naročanja);
- področje prehoda novih podjetniških podjetij in novonastalih podjetij v fazo hitrejša rasti in ukrepov za hitrorastoča podjetja (spodbujanje mladih podjetij in novih podjetniških podjetij (start-up podjetij); različni ukrepi za hitrorastoča podjetja (scale-up in scale-out);
- področje rasti in razvoja podjetij z ukrepi za uvedbo inovativnih pristopov v različnih segmentih poslovanja podjetij, kar narekujejo trendi globalnega okolja (spodbujanje procesnih izboljšav, preнове poslovnih procesov, strateške transformacije in novih poslovnih modelov na področjih relevantnih za prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo; razvoj novih in izboljšanih proizvodov in storitev; spodbude manjših vrednosti (vavčerji); spodbujanje socialnih (družbenih) inovacij in socialnih podjetij; spodbujanje investicij in obratnih sredstev povezanih z investicijami v obliki garancij);
- področje internacionalizacije in sodelovanja na področju makroregij preko oblikovanja partnerstev s podjetji na tujih trgih, promocije in krepitev znamk proizvodov in storitev slovenskih podjetij v tujini ter skupnih vlaganj na tujih trgih (spodbujanje diverzifikacije slovenskega izvoza na tretje trge; razvoj in krepitev znamk s ciljem dviga dodane vrednosti; spodbujanje izvedbe študij izvedljivosti in izvoznih načrtov; podpora poslovnim in razvojnim partnerstvom za krepitev sodelovanja v globalnih verigah vrednosti; izvedba organiziranih dejavnosti na specializiranih mednarodnih sejmih).

2.1.1.4 Specifični cilj: RSO1.4. Razvoj znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijski prehod in podjetništvo (ESRR)

Specifični cilj je namenjen spodbujanju nadaljnega gospodarskega razvoja Slovenije z razvojem znanja in spretnosti, potrebnih za pametno specializacijo, industrijskim prehodom ter zeleno in digitalno preobrazbo na celotnem inovacijskem ciklu od razvoja, uvajanja do uporabe tehnologij in postopkov.

Ukrepi so usmerjeni v:

- krepitev znanj in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in v podporo inovativnosti za podjetja in ostale deležnike v gospodarstvu;
- priprava in izvajanje fleksibilnih študijskih programov za izpopolnjevanje diplomantov in mikro dokazil;
- krepitev znanj in spretnosti sistemskih izvajalcev pametne specializacije (usposabljanje koordinatorjev in ostalih zaposlenih pri relevantnih deležnikih (npr. SRIP-i); usposabljanje zaposlenih na ministrstvih, izvajalskih institucijah ter širše v javnem sektorju o ukrepih, ki izhajajo iz S5; izboljšanje sistema spremljanja in vrednotenja izvajanja S5.

2.1.1.5 Trenutno stanje izvajanja na prednostni nalogi 1: stanje NPO in JR ter morebitne težave in izzivi

Do 31. 12. 2024 je OU izdal v okviru PN 30 odločitev o podpori v skupni višini 115 mio EUR EU dela, kar predstavlja 16 % glede na pravice porabe. Izplačila iz proračuna RS so znašala v skupni višini 9,5 mio EUR EU dela, kar predstavlja 1 % glede na pravice porabe.

Odločitve o podpori so bile izdane za ukrepe na naslednjih področjih:

- *RSO1.1 (4 odločitve o podpori)*: vzpostavitev delovanja novih pisarn za prenos znanja in nadgradnja obstoječih na slovenskih JRO; nadgradnja in spodbujanje delovanja SRIP; komplementarno sofinanciranje projekta izbranega v okviru MSCA COFUND Machine Learning for Science and Humanities SMASH; spodbude za projekte, vključene v IPCEI EuBatln.
- *RSO1.2 (5 odločitev o podpori)*: digitalizacija notarskih storitev; nadgradnja obstoječih in vpeljava novih javnih digitalnih storitev, tudi na področju javnega naročanja; izvedba programov neformalnega izobraževanja za pridobivanje osnovnih in naprednih digitalnih kompetenc prebivalcev Republike Slovenije starih 30 let in več; vzpostavitev pametnih digitalnih javnih storitev; vzpostavitev javnega obveščanja in alarmiranja.
- *RSO1.3 (20 odločitev o podpori)*: zagotavljanje učinkovitega podpornega okolja na celotnem ozemlju RS; sofinanciranje upravičenih stroškov individualnih nastopov podjetij na mednarodnih sejnih (doma in v tujini); zagotovitev učinkovitega podpornega okolja za inovativno zagonsko podjetništvo; nadgradnja in uresničitev ukrepov za razvoj kulturnega in kreativnega sektorja v Sloveniji in njegovega povezovanja z drugimi sektorji za razvoj tehnoloških in netehnoloških inovacij; zagotavljanje zagonskih spodbud za mlada inovativna podjetja in nove podjetniške podjeme (start-up podjetja); podjetniško usposabljanje oseb, ki želijo realizirati podjetniško idejo, s tem pa spodbujanje podjetništva v posamezni regiji; prispevanje k izboljšanju podpornega okolja za inovativno (zagonsko) podjetništvo in h krepitvi znanj, spretnosti in kompetenc inovativnih potencialnih podjetnikov, inovativnih zagonskih podjetij (start-up podjetij) in drugih inovativnih MSP; vzpostavitev in delovanje nacionalne slovenske poslovne točke (SPOT Global +); spodbude malih vrednosti preko vavčerjev.
- *RSO1.4 (1 odločitev o podpori)*: spodbujanje vlaganja v usposabljanja (neformalne oblike izobraževanj in usposabljanj) zaposlenih v MSP in spodbujanje razvojne spremembe in inovativnost v podjetjih.

Podatki o stanju izvajanja v celotnem obdobju kažejo, da izvajanje poteka počasneje od načrtovane dinamike in da mejniki iz okvira smotrnosti ne bodo doseženi do konca leta 2024. Razlogi za zamude pri izvajanju so kasnejša objava javnih razpisov in kadrovske ovire (obremenjenost kadrov, ki opravljajo naloge EKP, hkrati pa tudi naloge, povezane z izvajanjem NOO projektov). Prav tako se bodo ukrepi, vezani na ARIS IT, začeli izvajati nekoliko kasneje, saj je bil Sporazum o prenosu in načinu izvajanja nalog IT med PT in IT podpisan dne 8. 11. 2024. Glede operacij strateškega pomena je treba izpostaviti, da so zelo kompleksne in zahtevajo veliko usklajevanja (v primeru projekta INNOVUM je ustrezna priprava pozivov za posamezen investicijski projekt vezana na upoštevanje delitve aktivnosti v okviru CP1 in CP4 ter omejena finančna sredstva; pri izgradnji nove Fakultete za strojništvo je pri izbiri specialne raziskovalne opreme, ki bi predstavljala tehnološki preboj Slovenije, pomembno sodelovanje med fakulteto in predstavniki iz gospodarstva; pomembno je zavedanje pravilnega načrtovanja projektov in pomena zapiranja finančne konstrukcije z dokazljivimi viri financiranja).

Kljub kasnejši izvedbi nekaterih ukrepov so načrtovani cilji do konca izvajanja PEKP 21–27 realni in dosegljivi, razen kazalnikov, katerih vrednost se lahko spremeni v procesu spremembe PEKP 21–27.

Vezano na predhodno zapisano OU skupaj z Ministrstvom za finance v vlogi organa za računovodenje intenzivno pripravlja vse ustrezne postopke za čimprejšnje certificiranje izdatkov do EK. MKRR bo na podlagi pregleda napredka pri izvajanju načrtovanih ukrepov na ministrstvih, vključenih v izvajanje EKP, in na podlagi pregleda absorpcijske sposobnosti terena za ukrepe, ki jih omogoča uredba STEP (platforma za strateške tehnologije za Evropo), pripravilo izhodišča za spremembo PEKP 21–27.

2.1.2 PN 2: Digitalna povezanost

2.1.2.1 Specifični cilj: RSO1.5. Izboljšanje digitalne povezljivosti (ESRR)

Specifični cilj je namenjen ukrepu za izvedbo gradnje odprte visoko zmogljive širokopasovne infrastrukture oz. širokopasovnih povezav do gospodinjstev/stanovanj, podjetij in javnih institucij za potrebe uvajanja novih storitev in tehnologij, kot so e-poslovanje, e-izobraževanje, IoT, pametne hiše/objekti/domovi, 5G, ipd., na območjih, kjer taka omrežja danes še ne obstajajo (odprta visoko zmogljiva širokopasovna omrežja hrbtenična/dostopna, katerih zmogljivost bo takoj omogočala prenosne hitrosti vsaj 100 Mbps do končnega uporabnika, v prihodnosti nadgradljiva na 1 Gbps) in za njihovo gradnjo ne obstaja interes operaterjev oz. investorjev. Za vzgojno-izobraževalne zavode bodo podprte navedene naložbe tudi izven navedenih območjih, da se zagotovi dolgoročnost, ekonomska vzdržnost in ustrezno tehnično upravljanje te infrastrukture, kar je nujno za nemoten izobraževalni proces.

2.1.2.2 Trenutno stanje izvajanja na prednostni nalogi 2: stanje NPO in JR ter morebitne težave in izzivi

Do 31. 12. 2024 OU ni izdal nobene odločitve o podpori v okviru PN.

Izvajanje poteka počasneje od načrtovane dinamike, zato mejniki iz okvira smotnosti niso bili doseženi do konca leta 2024 zaradi nekaterih sprememb v planiranih instrumentih. Do časovnega zamika v okviru RSO1.5 pri izgradnji visoko zmogljive gigabitne infrastrukture na primer prihaja, ker je JR GOŠO 7 vezan na začetek izvajanja javnega razpisa JR GOŠO 6 iz NOO (pred tem ni mogoče definirati katera gospodinjstva bodo dejansko identificirana kot »bele lise« v okviru JR GOŠO 7). Začetek tega razpisa je bil zato zamaknjen v konec leta 2025.

Kljub kasnejši izvedbi so načrtovani cilji do konca izvajanja PEKP 21–27 realni in dosegljivi, razen kazalnikov, katerih vrednost se lahko spremeni v procesu spremembe PEKP 21–27.

Začetek izvajanja ukrepov na PN je načrtovan v letih 2025 in 2026 in poteka skladno s predvidenim terminskim načrtom.

2.1.3 PN 3: Zelena preobrazba za podnebno nevtralnost

2.1.3.1 Specifični cilj: RSO2.1. Spodbujanje energijske učinkovitosti in zmanjševanje emisij toplogrednih plinov (Kohezijski sklad)

Specifični cilj je namenjen izboljšanju energetske učinkovitosti in povečanju izkoriščanja OVE v stavbah. V okviru zasledovanja cilja izboljšanja energetske učinkovitosti je poseben poudarek namenjen gospodarstvu.

Ukrepi so osredotočeni na:

- energetsko prenovo stavb (tudi javnih) z upoštevanjem trajnostne gradnje ter naprednim upravljanjem sistemov v in na stavbah (tudi javnih);
- celovito energetsko prenovo stavb javnega sektorja.

2.1.3.2 Specifični cilj: RSO2.1. Spodbujanje energijske učinkovitosti in zmanjševanje emisij toplogrednih plinov (ESRR)

Specifični cilj je namenjen izboljšanju energetske učinkovitosti in povečanju izkoriščanja OVE v stavbah. V okviru zasledovanja cilja izboljšanja energetske učinkovitosti bo poseben poudarek namenjen gospodarstvu.

Ukrepi so osredotočeni na:

- energetsko prenavo stavb (tudi javnih) z upoštevanjem trajnostne gradnje ter naprednim upravljanjem sistemov v in na stavbah (tudi javnih);
- celovito energetsko prenavo stavb zasebnega storitvenega sektorja;
- spodbujanje energetske prenave zasebnih večstanovanjskih stavb;
- ozaveščanje socialno ranljivih skupin in omogočanje njihovega dostopa do nepovratnih sredstev ter zmanjšanja energetske revščine.

2.1.3.3 Specifični cilj: RSO2.2. Spodbujanje energije iz obnovljivih virov v skladu z Direktivo (EU) 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, vključno s trajnostnimi merili, določenimi v Direktivi (Kohezijski sklad)

Specifični cilj je namenjen spodbujanju vlaganj na področju rabe OVE z namenom doseganja ciljev SRS 2030 in NEPN. Spodbujanje pridobivanja energije iz OVE v skladu z Direktivo (EU) 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, vključno s trajnostnimi merili, je eden ključnih korakov k podnebno nevtralni Sloveniji do leta 2050.

Ukrep je osredotočen na:

- spodbujanje novih daljinskih sistemov na OVE (ogrevanje in hlajenje).

2.1.3.4 Specifični cilj: RSO2.2. Spodbujanje energije iz obnovljivih virov v skladu z Direktivo (EU) 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, vključno s trajnostnimi merili, določenimi v Direktivi (ESRR)

Specifični cilj je namenjen spodbujanju pridobivanja energije iz OVE v skladu z Direktivo (EU) 2018/2001 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov, vključno s trajnostnimi merili, ki je eden ključnih korakov k podnebno nevtralni Sloveniji do leta 2050.

Ukrepi so usmerjeni v:

- spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE (potencial proizvodnje električne energije iz vetrnih elektrarnah (VE); proizvodnja električne energije v sončnih elektrarnah (SE);
- spodbujanje novih daljinskih sistemov na OVE (ogrevanje in hlajenje).

2.1.3.5 Specifični cilj: RSO2.3. Razvoj pametnih energetskih sistemov, omrežij in hrambe zunaj vseevropskega energetskega omrežja (TEN-E) (ESRR)

Specifični cilj je namenjen vlaganju v projekte, ki prispevajo k dvigu proizvodnje energije iz OVE in podpirajo energetsko samozadostnost, ter vlaganje v projekte za pretvorbo viškov električne energije iz OVE ter povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije ob pretvorbi.

Ukrepi so usmerjeni v:

- naložbe v pospešitev novih energetskih skupnosti, pretvorbo viškov električne energije iz OVE ter za povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije (spodbujanje prvih energetskih skupnosti na področju izrabe energije iz OVE v lokalnem okolju; spodbujanje naložb in tehnologij za pretvorbo viškov energije iz OVE ter povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije ob pretvorbi).

2.1.3.6 Specifični cilj: RSO2.3. Razvoj pametnih energetskih sistemov, omrežij in hrambe zunaj vseevropskega energetskega omrežja (TEN-E) (Kohezijski sklad)

Specifični cilj je namenjen vlaganju v projekte, ki prispevajo k dvigu proizvodnje energije iz OVE in podpirajo energetsko samozadostnost, ter vlaganje v projekte za pretvorbo viškov električne energije iz OVE ter povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije ob pretvorbi.

Ukrepi so usmerjeni v:

- naložbe v pospešitev novih energetskih skupnosti, pretvorbo viškov električne energije iz OVE ter za povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije (spodbujanje prvih energetskih skupnosti na področju izrabe energije iz OVE v lokalnem okolju; spodbujanje naložb in tehnologij za pretvorbo viškov energije iz OVE ter povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije ob pretvorbi).

2.1.3.7 Specifični cilj: RSO2.4. Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam in preprečevanja tveganja nesreč ter odpornosti, ob upoštevanju ekosistemskih pristopov (ESRR)

Specifični cilj je namenjen osredotočanju na podnebno pogojene nesreče, ki predstavljajo pomembno tveganje, in sicer poplave, požari v naravnem okolju, žled z ujмами.

Ukrepi so usmerjeni v:

- zmanjšanje poplavne ogroženosti na območjih pomembnega vpliva poplav, ki izkazujejo najvišjo stopnjo pripravljenosti za izvedbo.

2.1.3.8 Specifični cilj: RSO2.4. Spodbujanje prilagajanja podnebnim spremembam in preprečevanja tveganja nesreč ter odpornosti, ob upoštevanju ekosistemskih pristopov (Kohezijski sklad)

Specifični cilj je namenjen osredotočanju na podnebno pogojene nesreče, ki predstavljajo pomembno tveganje, in sicer poplave, požari v naravnem okolju, žled z ujмами.

Ukrepi so usmerjeni v:

- zmanjšanje poplavne ogroženosti na območjih pomembnega vpliva poplav, ki izkazujejo najvišjo stopnjo pripravljenosti za izvedbo;
- nadgradnjo sistema za opozarjanje in osveščanje na vremensko pogojene izredne razmere ter prilagajanje nanje v spremenjenem podnebnju;
- odzivanje na podnebno pogojene nesreče.

2.1.3.9 Specifični cilj: RSO2.5. Spodbujanje dostopa do vode in trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri (ESRR)

Specifični cilj je namenjen izboljšanju kakovosti javnih storitev na področju oskrbe s pitno vodo in odvajanja in čiščenja odpadnih voda ter izpolnjevanje zahtev evropskih direktiv, zato je prednostno osredotočen na izgradnjo manjkajoče infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadnih voda ter izgradnjo ustrezne infrastrukture na področju oskrbe s pitno vodo.

Ukrepi so usmerjeni v:

- odpravo neskladij v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, enako ali večjo od 2.000 PE.

2.1.3.10 Specifični cilj: RSO2.5. Spodbujanje dostopa do vode in trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri (Kohezijski sklad)

Specifični cilj je namenjen osredotočanju na izgradnjo manjkajoče infrastrukture za odvajanje in čiščenje odpadnih voda ter izgradnjo ustrezne infrastrukture na področju oskrbe s pitno vodo.

Ukrepi so usmerjeni v:

- odpravo neskladij v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, enako ali večjo od 2.000 PE;
- spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri z urejanjem vodovodnih sistemov nad 10.000 prebivalcev.

2.1.3.11 Specifični cilj: RSO2.6. Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo, gospodarno z viri (ESRR)

Specifični cilj je namenjen podpori za vzpostavitev pogojev za prehod v nizkoogljično krožno gospodarstvo, predvsem z uvajanjem nizkoogljičnih in krožnih poslovnih modelov, uvedbo katerih je mogoče podpreti z uvajanjem digitalnih tehnologij, s katerimi bodo podjetja lažje kljubovala izzivom in pritiskom na konkurenčnost njihovega poslovanja, ki so posledica dviga cen surovin in energentov. Pri izvajanju ukrepa je prednost namenjena podpori tistim rešitvam, ki najbolj prispevajo k dvigu dodane vrednosti ter k proizvodnji izdelkov, ki v svoji življenjski dobi izkazujejo nizek ogljični odtis.

Ukrepi so usmerjeni v:

- spodbujanje storitev podpornega okolja za zeleni in digitalni prehod preko stičišča za oblikovanje politik in centra za zeleni, ustvarjalni in pametni razvoj (op. v skladu s Slovensko industrijsko strategijo 2021-2030) ter krožnih inovacijskih procesov in učinkovite rabe virov v podjetjih (uvajanje krožnih poslovnih modelov ter novih nizkoogljičnih produktov, procesov in tehnologij za krepitev verig vrednosti, ob podpori digitalizacije) (podpora vzpostavitvi, delovanju in storitvam stičišča za oblikovanje politik in centra za zeleni, ustvarjalni in pametni razvoj; uvajanje krožnih poslovnih modelov; uvajanje novih produktov z nizkim ogljičnim odtisom, procesov in tehnologij za krepitev verig vrednosti s poudarkom na naravnih obnovljivih materialih, ki omogočajo kaskadno rabo).

2.1.3.12 Specifični cilj: RSO2.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (ESRR)

Specifični cilj je namenjen ukrepom za izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000 in na drugih prednostnih območjih varstva narave. Usmerjeni so prioriteten Natura 2000 območjem za izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov, v manjšem delu ureditvi z obiskom najbolj obremenjenih delov narave ter vlaganjem v zeleno infrastrukturo v urbanem okolju.

Ukrepi so osredotočeni na:

- izboljšanje stanja biotske raznovrstnosti v omrežju Natura 2000 in na drugih prednostnih območjih varstva narave (izboljšanje stanja ohranjenosti habitatov vrst in habitatnih tipov Natura 2000 območij, ki niso v ugodnem stanju ohranjenosti);
- zagotavljanje in izboljšanje zelene infrastrukture, dostopa prebivalcev do zelene infrastrukture v urbanih območjih ter ozelenjevanje mest (izboljšanje kakovosti in uporabnosti obstoječe ter vzpostavitev nove zelene infrastrukture; komasacija zemljišč mestnih zelenih površin z možnostjo odkupa zemljišč; ozelenjevanje grajenih površin v mestih; ozaveščanje in vključevanje lokalnega prebivalstva v vzpostavljanje in izboljševanje zelene infrastrukture in zelenih površin ter ukrepe za ozelenjevanje mest).

2.1.3.13 Specifični cilj: RSO2.7. Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju, in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja (Kohezijski sklad)

Specifični cilj je v okviru naslavljanja zmanjšanja vseh oblik onesnaževanja namenjen osredotočanju na področje izboljšanja kakovosti zraka.

Ukrepi so osredotočeni na:

- izboljšanje sistema seznanjanja in opozarjanja državljanov o onesnaženosti zunanjega zraka.

2.1.3.14 Trenutno stanje izvajanja na prednostni nalogi 3: stanje NPO in JR ter morebitne težave in izzivi

Do 31. 12. 2024 je OU izdal v okviru PN 10 odločitev o podpori v skupni višini 149 mio EUR EU dela, kar predstavlja 20 % glede na pravice porabe. Izplačila iz proračuna RS so znašala v skupni višini 24 mio EUR EU dela, kar predstavlja 3 % glede na pravice porabe.

Odločitve o podpori so bile izdane za ukrepe na naslednjih področjih:

- RSO2.1 ESRR in RSO2.2 KS (1 odločitev o podpori): celovita energetska prenova stavb v lasti in rabi občin.
- RSO2.4 ESRR (3 odločitve o podpori): zmanjševanje poplavne ogroženosti v porečju Drave - območje Ptujске Drave; zmanjševanje poplavne ogroženosti ob Dravinji in Polskavi; zmanjševanje poplavne ogroženosti ob Meži in Mislinji.
- RSO2.4 KS (3 odločitve o podpori): nakup letal za vzpostavitev namenske nacionalne primarne zmogljivosti za gašenje požarov iz zraka znotraj meja in zračnega prostora RS; nadgradnja sistema za učinkovitejše opozarjanje državljanov pred vremensko pogojenimi izrednimi razmerami; zmanjševanje poplavne ogroženosti porečja Vipave - Bele in Vrtojbe.
- RSO2.6 ESRR (2 odločitvi o podpori): krepitev podpornega okolja za spodbujanje prehoda v nizkoogljično krožno gospodarstvo in družbo z zelenim, ustvarjalnim in pametnim razvojem; razvoj celovitih rešitev preko participativnega eksperimentiranja na področju politik in ukrepov pilotnega inoviranja v javnem sektorju.
- RSO2.7 KS (1 odločitev o podpori): zagotovitev celovitega spremljanja stanja onesnaženosti zraka.

Podatki o stanju izvajanja v celotnem obdobju kažejo, da izvajanje poteka počasneje od načrtovane dinamike in da nekateri mejniki iz okvira smotnosti ne bodo doseženi do konca leta 2024. Razlog so številni, in sicer:

- katastrofalni poplavni dogodki v letu 2023, ki so poleg gospodarske škode povzročili tudi zahteve za ponovno projektiranje in nadgradnjo poplavno zaščitnih ukrepov,
- dolgotrajen proces programiranja ter deloma tudi neustrezno načrtovanje kazalnikov pri pripravi programa,
- zahtevni postopki za umeščanje objektov v prostor in posledično pripravljenost projektov predstavljajo veliki izziv pri načrtovanju in izvajanja večjih infrastrukturnih projektov,
- novosti tako na nacionalnem zakonodajnem področju (npr. področje učinkovite rabe in obnovljivih virov energije) kot tudi na področju izvajanja evropske kohezijske politike (npr. Climate Proofing, DNSH) so povzročile zamik začetka izvajanja nekaterih ukrepov,
- kadrovski primanjkljaj in posledično bistveno administrativno breme vpliva na nekatere postopke na posredniških telesih, saj kadri, ki opravljajo naloge EKP hkrati opravljajo tudi naloge v okviru izvajanja NOO.

Glede na predhodno zapisane razloge za zamik izvajanja načrtovanih ukrepov ter z namenom vključitve platforme STEP v PEKP 21-27 bo predlog spremembe PEKP 21-27 vseboval tako spremembe načrtovanih ukrepov kot tudi spremembe kazalnikov.

2.1.4 PN 4: Trajnostna urbana mobilnost

2.1.4.1 Specifični cilj: RSO2.8. Spodbujanje trajnostne večmodalne mestne mobilnosti v okviru prehoda na gospodarstvo z ničelno stopnjo neto emisij ogljika (ESRR)

Specifični cilj je namenjen investicijam na področju trajnostne urbane mobilnosti, ki bodo pripomogle k dvigu deleža trajnostnih prometnih načinov v dnevni migracijah prebivalstva ter zmanjšanju emisij TGP. Pri tem ima ključno vlogo izboljšanje JPP in izboljšanje povezanosti med različnimi prometnimi sistemi. Hkrati so ukrepi usmerjeni v povečanje uporabe vozil na alternativne energente tako med zasebnimi uporabniki, gospodarskimi in javnimi subjekti. Poleg ukrepov za izboljšanje javnega potniškega prometa z uvajanjem brezemisijevih vozil je ključno zagotavljanje ustrezne polnilne infrastrukture za alternativne energente za različne vrste vozil (e-kolesa, osebni avtomobili, gospodarska vozila, idr.). Preusmeritev k trajnostni mobilnosti pomembno prispeva k zmanjšanju hrupa, raznih onesnaževal in preoblikovanju prostora, kot

tudi drugih okoljskih pritiskov in zdravstvenih tveganj, s tem pa prispeva k boljši kakovosti življenja, zlasti v mestih.

Ukrepi so osredotočeni na:

- infrastruktura za trajnostno mobilnost v urbanih območjih (investicije v gradnjo in prilagoditev prometnih površin za trajnostne prometne načine; investicije v digitalizacijo za trajnostno mobilnost);
- spodbujanje uporabe alternativnih goriv v mestih (vozila JPP na elektriko ali vodik in polnilna infrastruktura v javni lasti).

2.1.4.2 Trenutno stanje izvajanja na prednostni nalogi 4: stanje NPO in JR ter morebitne težave in izzivi

Do 31. 12. 2024 OU ni izdal nobene odločitve o podpori v okviru PN.

Celotna PN se izvaja v okviru mehanizma CTN, ki se izvaja v 2 fazah. V novembru 2023 se je začela prva faza z objavo prvega povabila za izbor operacij. V marcu 2024 je bil objavljen seznam izbranih operacij. V letu 2024 je potekala priprava vlog za odločitev o podpori na strani upravičencev ter usklajevanje vlog s PT MOPE.

Začetek izvajanja ukrepov je načrtovan v letu 2025. Kljub poznemu začetku izvajanja mehanizma CTN so načrtovani cilji do konca izvajanja PEKP 21–27 realni in dosegljivi, razen kazalnikov, katerih vrednost se lahko spremeni v procesu spremembe PEKP 21–27.

2.1.5 PN 5: Trajnostna (čez)regionalna mobilnost in povezljivost

2.1.5.1 Specifični cilj: RSO3.1. Razvoj pametnega, varnega, trajnostnega in intermodalnega omrežja TEN-T, odpornega proti podnebnim spremembam (Kohezijski sklad)

Specifični cilj je namenjen prispevanju k zmanjšanju emisij TPG v najbolj ključnem sektorju, to je prometu. Ukrepi temeljijo na posebnem analitičnem instrumentu, nacionalnem prometnem modelu, ki upošteva sedanjo in prihodnjo ponudbo prometnih omrežij ter sedanje in pričakovano prihodnje prometno povpraševanje. Izbrani so ukrepi, ki imajo poleg nacionalnega strateškega pomena tudi visoko evropsko dodano vrednost, saj predstavljajo pomembne odseke na TEN-T omrežju. V prvi vrsti so vlaganja namenjena v posodobitev železniške infrastrukture na sredozemskem in baltsko-jadranskem koridorju, s katero se prispeva k izpolnjevanju zavez, ki izhajajo iz evropske TEN-T uredbe. To so ukrepi, ki se nanašajo ne le na infrastrukturo, temveč tudi na organizacijo, vodenje prometa in prometno varnost.

Ukrepi so osredotočeni na:

- investicije v posodobitev in nadgradnjo železniškega omrežja TEN-T za izboljšanje učinkovitosti prevoza potnikov in tovora za doseganje TEN-T standardov ter umik tranzitnega tovarnega prometa iz središč mest in urbanih naselij;
- projekte na državnih cestah na podlagi njihovega pozitivnega vpliva na prometno varnost.

2.1.5.2 Specifični cilj: RSO3.2. Razvoj in krepitev trajnostne, pametne in intermodalne nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti, odporne proti podnebnim spremembam, vključno z boljšim dostopom do omrežja TEN-T in čezmejno mobilnostjo (ESRR)

Specifični cilj je namenjen izboljšanju nacionalne in regionalne povezave znotraj Slovenije. Poudarek je na trajnostnemu prometu, predvsem tistim infrastrukturnim ureditvam, ki pripomorejo k zagotavljanju pogojev za večjo uporabo vseh oblik trajnostne mobilnosti in krepitevi razvoja JPP, pri čemer ne sme biti ogrožena dostopnost, kjer sta cesta in avtomobil edina izbira ali omogočata dostop do prvih prestopnih mest JPP. Vključeni so projekti na regionalnem železniškem omrežju za zagotavljanje nizkoemisijske, varne in

odporne dnevne mobilnosti potnikov v regijah. Cilj je zagotoviti nadgradnjo omrežja, da bo železnica zagotovila t.i. hrbtenično prometno omrežje tam, kjer že obstaja, in ki bo povezano s cestnim prometnim omrežjem, JPP, P + R sistemi ter kolesarsko infrastrukturo. Nadgradnja regionalnih prog se načrtuje predvsem z izvedbo elektrifikacije in povečanja hitrosti ter s sodobnimi sistemi vodenja prometa vlakov, kot tudi z informacijsko opremo in spremljajoči ukrepi (parkirišča, kolesarnice) na postajah in postajališčih za potnikom prijazne storitve.

Ukrepi so osredotočeni na:

- nadgradnjo železniške proge Maribor – Ruše;
- 3. razvojno os – jug: Novo mesto-Maline (I. etapa – etapi 1 in 2):
- nadaljevanje del na 3. razvojni osi: odsek Dramlje-Šentjur.

2.1.5.3 Specifični cilj: RSO3.2. Razvoj in krepitev trajnostne, pametne in intermodalne nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti, odporne proti podnebnim spremembam, vključno z boljšim dostopom do omrežja TEN-T in čezmejno mobilnostjo (Kohezijski sklad)

Specifični cilj je namenjen izboljšanju nacionalne in regionalne povezave znotraj Slovenije. Poudarek je na trajnostnemu prometu, predvsem tistim infrastrukturnim ureditvam, ki pripomorejo k zagotavljanju pogojev za večjo uporabo vseh oblik trajnostne mobilnosti in kreptvi razvoja JPP, pri čemer ne sme biti ogrožena dostopnost, kjer sta cesta in avtomobil edina izbira ali omogočata dostop do prvih prestopnih mest JPP. Cilj je zagotoviti nadgradnjo omrežja, da bo železnica zagotovila t.i. hrbtenično prometno omrežje tam, kjer že obstaja, in ki bo povezano s cestnim prometnim omrežjem, JPP, P + R sistemi ter kolesarsko infrastrukturo.

Ukrepi so osredotočeni na:

- državno kolesarsko omrežje;
- neinfrastrukturne ukrepe trajnostne mobilnosti na horizontalni ravni;
- infrastrukturo za trajnostno mobilnost na lokalni ravni;
- organizacijo trajnostne mobilnosti na lokalni ravni.

2.1.5.4 Trenutno stanje izvajanja na prednostni nalogi 5: stanje NPO in JR ter morebitne težave in izzivi

Do 31. 12. 2024 je OU izdal v okviru PN 3 odločitve o podpori v skupni višini 40 mio EUR EU dela, kar predstavlja 10 % glede na pravice porabe. Izplačila iz proračuna RS so znašala v skupni višini 11 mio EUR EU dela, kar predstavlja 2 % glede na pravice porabe.

Odločitve o podpori so bile izdane za ukrepe na naslednjih področjih:

- RSO3.1 (1 odločitev o podpori): nadgradnja proge Dobova - Sevnica: etapa 1.
- RSO3.2 (2 odločitvi o podpori): vpeljava in spodbujanje celostnega prometnega načrtovanja ter usmerjanje lokalnih skupnosti v razvoj trajnostnega prometa s pomočjo instrumentov, kot je OCPS; izgradnja državne kolesarske povezave med Žalcem in Rogatcem.

Podatki o stanju izvajanja v celotnem obdobju kažejo, da izvajanje poteka počasneje od načrtovane dinamike, kljub temu pa je mejnik iz okvira smotnosti dosežen. Razlog je predvsem v poznem začetku izvajanja, deloma tudi v neustreznem načrtovanju kazalnikov pri pripravi programa. Pri izvedbi ukrepov prav tako predstavlja težavo pridobitev gradbenih dovoljenj, in vezano na ta, zaključek spremembe OPN ter pridobljeno OVS. Glede operacije strateškega pomena je treba izpostaviti, da so aktivnosti v okviru ukrepa zelo zapletene in zahtevajo veliko usklajevanja.

Vezano na predhodno zapisano OU skupaj z Ministrstvom za finance v vlogi organa za računovodenje intenzivno pripravlja vse ustrezne postopke za čimprejšnje certificiranje izdatkov do EK. MKRR bo na podlagi pregleda napredka pri izvajanju načrtovanih ukrepov na ministrstvih, vključenih v izvajanje EKP, in na podlagi izdelane ocene tveganja pri izvajanju operacij, pripravilo izhodišča za spremembo PEKP 21–

27, ki predvidevajo ukrepe za pospešitev izvajanja. Poleg ostalih ukrepov se predvideva se namreč vključitev rezervnih projektov, ki so v visoki stopnji pripravljenosti (Nadgradnja železniške postaje Ljubljana, 3. razvojna os sever) in bodo prispevali k učinkovitejšemu koriščenju sredstev, predvsem v letih 2025 in 2026.

2.1.6 PN 6: Znanja in spretnosti ter odzivni trg dela

2.1.6.1 Specifični cilj: RSO4.2. Doslednejše zagotavljanje enakega dostopa do vključujočih in kakovostnih storitev na področju izobraževanja, usposabljanja in vseživljenjskega učenja z razvojem dostopne infrastrukture, tudi s krepitvijo odpornosti za izobraževanje in usposabljanje na daljavo in prek spleta (ESRR)

Specifični cilj je namenjen izboljšanju infrastrukture za izvajanje izobraževalnega procesa ter zagotovitve IKT infrastrukture v podporo digitalizaciji pedagoškega in administrativnega dela, vezanega na študijsko dejavnost, ter v podporo delovanju organizacij v mladinskem sektorju.

Ukrepi so osredotočeni na:

- investicije v obstoječe in nove objekte s področja izobraževanja in usposabljanja;
- zagotovitev ustrezne informacijsko-komunikacijske tehnologije javnih visokošolskih zavodov in javnih visokošolskih knjižnic;
- zagotovitev ustrezne IKT infrastrukture in opreme organizacij v mladinskem sektorju.

2.1.6.2 Specifični cilj: ESO4.1. Izboljšanje dostopa do zaposlitve in aktivacijski ukrepi za vse iskalce zaposlitve, zlasti mlade, predvsem v okviru izvajanja jamstva za mlade, dolgotrajno brezposelne in prikrajšane skupine na trgu dela, in neaktivne osebe, kot tudi s spodbujanjem samozaposlovanja in socialnega gospodarstva (ESS+)

Specifični cilj je namenjen celotni skupini brezposelnih oseb, še zlasti dolgotrajno brezposelnim, starejšim in nizko izobraženim (tudi oseb z ISCED 3 ravno izobrazbo), kot tudi iskalcem zaposlitve ter osebam, katerih zaposlitev oz. samozaposlitev je ogrožena, predvsem z vidika zagotavljanja ustreznih kompetenc za lažji prehod na trg delovne sile ter skrajševanje trajanja brezposelnosti. Krepila se bo opolnomočenosti navedenih ciljnih skupin na trgu dela z vidika poznavanja pravic iz delovnih razmerij s ciljem zagotavljanja njihove socialne varnosti, zlasti ko bi se lahko soočali z zaposlitvami v atipičnih oblikah dela, prikritimi delovnimi razmerji ali prekarizacijo dela.

Ukrepi so osredotočeni na:

- izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja (APZ);
- izvajanje programov za ohranitev na trgu dela tistih skupin, katerih zaposlitev oziroma samozaposlitev je ogrožena ali začasna, zmanjševanje in preprečevanje prekarnosti ter preprečevanje prehoda nazaj v brezposelnost za ciljne skupine, ki se soočajo z atipičnimi oblikami dela;
- ukrepe spodbujanja samozaposlovanja in socialnega gospodarstva.

2.1.6.3 Specifični cilj: ESO4.2. Posodabljanje institucij in služb trga dela za oceno in predvidevanje potreb po veščinah ter zagotavljanje pravočasne in prilagojene pomoči in podpore pri usklajevanju ponudbe in povpraševanja na trgu dela, prehodih in mobilnosti (ESS+)

Specifični cilj je namenjen posodobitvi institucij in služb trga dela ter modernizaciji njihovih storitev za zagotovitev večje usklajenosti ponudbe in povpraševanja, predvidevanje potreb po spretnostih, prehodov in mobilnost na trgu dela ter predvsem ustrezna usposobljenost zaposlenih v institucijah trga dela.

Ukrepi so osredotočeni na:

- razvoj in nadgradnjo platforme trga dela za dolgoročno napovedovanje kompetenc oz. znanj in spretnosti;

- modernizacijo storitev in povezovanje institucij trga dela;
- nadaljnje delovanje mreže EURES nacionalnih uradov za usklajevanje, ki deluje v podporo mobilnosti delavcev pri vstopanju na EU trg dela.

2.1.6.4 Specifični cilj: ESO4.4. Spodbujanje prilagajanja delavcev, podjetij in podjetnikov na spremembe, aktivnega in zdravega staranja ter zdravega in dobro prilagojenega delovnega okolja, ki obravnava tveganja za zdravje (ESS+)

Specifični cilj je namenjen prilagajanju delovnih mest, zlasti za starejše zaposlene, s ciljem kakovostnega, varnega in zdravega, delovnega okolja v podjetjih in javnem sektorju ter spodbujanje sodelovanja delavcev pri upravljanju. Ključno za doseganje teh ciljev je sodelovanje socialnih partnerjev in drugih institucij, ki delujejo na področju trga dela, ter zagovorništvo delavskih pravic. K podaljševanju obdobja delovne aktivnosti, predvsem pri starejših, bodo prispevali ukrepi za dvig kakovosti delovnega okolja in pogojev za delo ter spodbujanje VŽU, zlasti prožnih možnosti za izpopolnjevanje in prekvalifikacijo za vse, ob upoštevanju podjetniških in digitalnih veščin, boljše predvidevanje sprememb in zahtev po novih veščinah na podlagi potreb trga dela, olajševanje kariernih prehodov in spodbujanje poklicne mobilnosti ter medgeneracijskega sodelovanja, s poudarkom na prenosu znanja in usposobljenosti med generacijami.

Ukrepi so osredotočeni na:

- dvig kakovosti delovnega okolja in pogojev za delo tudi s ciljem podaljševanja obdobja delovne aktivnosti, predvsem starejših, vključno z javnim sektorjem (zagotavljanje dostojnega dela z namenom preprečevanja konfliktov, zagovorništvo in spodbujanje stabilnejših oblik zaposlitev oz. opravljanja dela, z namenom zmanjševanja prekarizacije; celosten pristop k varnosti in zdravju pri delu z usposabljanjem delodajalcev za promocijo varnosti in zdravja pri delu za prilagajanje delovnih mest in procesov predvsem starejšim in invalidom; celovito storitev svetovanja in podpore pred in po upokojitvi s poudarkom na podaljševanju delovne aktivnosti in ponovni aktivaciji starejših);
- spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja s poudarkom na prenosu znanja in usposobljenosti med generacijami.

2.1.6.5 Specifični cilj: ESO4.5. Izboljšanje kakovosti, vključenosti, učinkovitosti in ustreznosti sistemov izobraževanja in usposabljanja za potrebe trga dela, vključno z vrednotenjem neformalnega in priložnostnega učenja, da bi podprli pridobivanje ključnih kompetenc, tudi podjetniških in digitalnih veščin, ter s spodbujanjem uvedbe dualnih sistemov usposabljanja in vajeništev (ESS+)

Specifični cilj je namenjen izboljšanju kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja ter njune ustreznosti za trg dela in podpori pridobivanju ključnih kompetenc, tudi preko nadgradnje modela dela z nadarjenimi ter karijerne orientacije. Ključna sta krepitev kompetenc strokovnih delavcev na različnih področjih in sodelovanja med šolami, delodajalci in drugimi socialnimi partnerji ter vzpostavitev celovitega podpornega okolja za študente.

Ukrepi so osredotočeni na:

- krepitev ključnih kompetenc (digitalne, jezikovne, podjetnostne, medkulturne, državljanske, matematične in naravoslovne ter osebnostne in družbene, večjezičnost, bralna in medijska pismenost, kulturna ozaveščenost in izražanje, ustvarjalnost, računalniško mišljenje, kritično razmišljanje, zdrav odnos do samega sebe, preprečevanje nasilja, itd.);
- izboljšanje kakovosti in učinkovitosti izobraževanja in usposabljanja (digitalna preobrazba izobraževanja; nadgradnja sistema profesionalnega in kariernega razvoja strokovnih in vodstvenih delavcev v vzgoji in izobraževanju;
- krepitev ustreznosti izobraževalnega sistema za trg dela (izboljšanje odzivnosti poklicnega in strokovnega izobraževanja na potrebe trga dela; vzpostavitev celovitega podpornega okolja na visokošolskih zavodih, osredotočenega na študenta in v aktivnosti za uspešno in pravočasno zaključevanje študija;

- ukrepe s področja vseživljenjske karijerne orientacije (VKO) (okrepitev kariernih centrov za mlade; štipendije za specializirane poklice v kulturi).

2.1.6.6 Specifični cilj: ESO4.7. Spodbujanje vseživljenjskega učenja, zlasti prožnih možnosti za izpopolnjevanje in prekvalifikacijo za vse, ob upoštevanju podjetniških in digitalnih veščin, boljše predvidevanje sprememb in zahtev po novih veščinah na podlagi potreb trga dela, olajševanje prehodov med delovnimi mesti in spodbujanje poklicne mobilnosti (ESS+)

Specifični cilj je namenjen doseganju večje vključenosti posameznikov v vseživljenjsko izobraževanje in učenje (v nadaljevanju: VŽU), predvsem deleža nižje izobraženih, manj usposobljenih in starejših, izboljšanih poklicnih kompetenc zaposlenih in učinkovit sistem karijerne orientacije, vzpostavitve digitalnih izobraževalnih virov ter visokokakovostne didaktične programske opreme in zmanjšanja digitalne vrzeli.

Ukrepi so osredotočeni na:

- izvajanje podpornih aktivnosti za izvajanje VŽU;
- strokovne in razvojne naloge na področju informativne in svetovalne dejavnosti za odrasle;
- pridobitev srednješolske izobrazbe in novega poklica za različne ravni, kvalifikacije in prekvalifikacije, poklicno izpopolnjevanje in usposabljanje, pridobivanje in zviševanje ravni pismenosti in temeljnih zmožnosti ter izboljšanje splošne izobraženosti vključno z digitalnimi in drugimi ključnimi kompetencami za VŽU;
- krepitev kakovosti sistema izobraževanja odraslih.

2.1.6.7 Trenutno stanje izvajanja na prednostni nalogi 6: stanje NPO in JR ter morebitne težave in izzivi

Do 31. 12. 2024 je OU izdal v okviru PN 24 odločitev o podpori v skupni višini 211 mio EUR EU dela, kar predstavlja 48 % glede na pravice porabe. Izplačila iz proračuna RS so znašala v skupni višini 11 mio EUR EU dela, kar predstavlja 3 % glede na pravice porabe.

Odločitve o podpori so bile izdane za ukrepe na naslednjih področjih:

- ESO4.1 (6 odločitev o podpori): usposobitev in opolnomočitev mladih in mladinskih delavcev o problematiki prekarnosti preko vzpostavljenega podpornega okolja v mladinskem sektorju; vključitev brezposelnih oseb v programe usposabljanja in izobraževanja z namenom povečanja njihove zaposljivosti; vzpostavitev in delovanje krovne organizacije za spodbujanje sektorja socialne ekonomije; zagotovitev zaposlenim osebam, katerih zaposlitev oz. samozaposlitev je ogrožena, začasna ali prekarna, ustrezne kompetence za lažji prehod na trg delovne sile ter preprečitev prehod v odprto brezposelnost; pridobitev in krepitev sposobnosti, znanj, veščin, kompetenc in spretnosti brezposelnih oseb, katerih obstoječa znanja oziroma delovne izkušnje ne omogočajo neposredne zaposlitve; spodbujanja delodajalcev k zaposlovanju ranljivih brezposelnih oseb.
- ESO4.2 (5 odločitev o podpori): svetovanje za transnacionalno mobilnost delovne sile, zlasti mladih, preko storitev EURES; okrepitev mreže pisarn za delodajalce s storitvami za podporo delodajalcem; digitaliziranje celotnega procesa osnovnega kariernega svetovanja in posredovanja zaposlitve; vzpostavitev sistemskega povezovanja CSD in ZRSZ in drugih relevantnih deležnikov za bolj celovito in kvalitetnejšo obravnavo posameznikov ciljne skupine.
- ESO4.4 (1 odločitev o podpori): podaljševanje delovne aktivnosti starejših zaposlenih.
- ESO4.5 (6 odločitev o podpori): dvig kakovosti dvojezičnega šolstva za italijansko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost v Italiji; dvig kakovosti dvojezičnega šolstva za madžarsko narodno skupnost v Sloveniji ter slovensko narodno skupnost na Madžarskem; izboljšanje kakovosti, vključenosti, učinkovitosti in ustreznosti sistemov izobraževanja in usposabljanja; pridobivanje praktičnih izkušenj, znanj in kompetenc študentov v delovnem okolju v času študija, spodbujanje krepitev sodelovanja in povezovanja ter prenosa znanja med visokošolskim sistemom in med delovnim okoljem; vzpostavitev razvojne pisarne za kulturno-

umetnostno vzgojo; dvig poklicnih kompetenc na vseh področjih kulture in v ta namen vlaganje v izobraževanje, usposabljanje za spretnosti in vseživljenjsko učenje.

- ESO4.7 (6 odločitev o podpori): posodobitev modela kompetenc, izvedba nadgradnje sistema merjenja razvitosti kompetenc in širitev nabora izobraževanj za zaposlene v pravosodju ter drugih deležnikov, ki delujejo v pravosodnem sistemu; pridobitev in izboljšanje temeljnih in poklicnih kompetenc ter splošne izobraženosti odraslih; spodbujanje kakovostnega vseživljenjskega učenja; dvig splošnega zavedanja o pomenu učenja in prispevanje k povečevanju vključenosti odraslih v vseživljenjsko učenje; dvig usposobljenosti javnih uslužbencev, zaposlenih v širšem javnem sektorju, vključno s funkcionarji; dvig profesionalizacije javnega naročanja.

Podatki o stanju izvajanja v celotnem obdobju kažejo, da izvajanje poteka počasneje od načrtovane dinamike in da nekateri mejniki iz okvira smotrnosti ne bodo doseženi do konca leta 2024. Splošni razlog za zamude pri doseganju mejnikov 2024 je bil pozen začetek izvajanja PEKP 21–27, zlasti zaradi:

- pozne potrditve programskih dokumentov,
- intenzivnega izvajanja in zaključevanja operacij iz obdobja 2014–2020, ki so bili financirali iz programa ReactEU ob omenjenega obdobja in
- pozne priprave navodil OU za izvajanje PEKP 21–27 za izdajo odločitev o podpori, ki so bila izdana šele v letu 2023.

Pri izvedbi ukrepov predstavlja izziv sprememba razmer na trgu dela, ki so bistveno drugačne glede na razmere v času programiranja PEKP 21–27. Glede operacije strateškega pomena je treba izpostaviti, da so aktivnosti zelo kompleksne in zahtevajo veliko usklajevanja.

Kljub kasnejši izvedbi nekaterih ukrepov so načrtovani cilji do konca izvajanja PEKP 21–27 realni in dosegljivi. Temu kaže tudi delež izdanih odločitev o podpori, v okviru katerih se pričakuje večje koriščenje od leta 2025 dalje.

Vezano na predhodno zapisano OU skupaj z Ministrstvom za finance v vlogi organa za računovodenje intenzivno pripravlja vse ustrezne postopke za čimprejšnje certificiranje izdatkov do EK. MKRR bo na podlagi pregleda napredka pri izvajanju načrtovanih ukrepov na ministrstvih, vključenih v izvajanje EKP, in na podlagi izdelane ocene tveganja pri izvajanju operacij, pripravilo izhodišča za spremembo PEKP 21–27.

2.1.7 PN 7: Dolgotrajna oskrba in zdravje ter socialna vključenost

2.1.7.1 Specifični cilj: RSO4.3. Spodbujanje socialno-ekonomskega vključevanja marginaliziranih skupnosti, gospodinjstev z nizkimi dohodki in prikrajšanih skupin, tudi ljudi s posebnimi potrebami, s celostnimi ukrepi, vključno s stanovanjskimi in socialnimi storitvami (ESRR)

Specifični cilj je namenjen ukrepu, ki bodo oblikovani po analizi vrzeli in rezultatih mapiranja infrastrukture, storitev in potreb, tudi na mikroregionalni ravni s posebno pozornostjo na ozemeljskih neenakostih, morebitni prostorski segregaciji ter demografskih spremembah. V skladu s Konvencijo o pravicah invalidov in Izbirnim protokolom h Konvenciji o pravicah invalidov (MKPI) bo narejen pregled odločitev za prioriteto potrebne investicije na osnovi ocene individualnih potreb. Kartiranje (mapiranje) bo temeljilo na pregledu trenutnega števila rezidenčnih ustanov (vključno z bivalnimi ustanovami v skupnosti), nerezidenčnimi družinskimi skupnostmi storitev ob upoštevanju teritorialnih neenakosti in demografskih izzivov. Vse naložbe v socialno infrastrukturo bodo v celoti v skladu z zahtevami MKPI, vključno s splošnim komentarjem 5 in sklepni ugotovitvami Odbora MKPI, ob ustreznem spoštovanju načel enakosti, svobode izbire, pravice do neodvisnega življenja, dostopnosti in prepovedi vseh oblik ločevanja.

Ukrepi so osredotočeni na:

- investicije v socialno infrastrukturo (vzpostavitev stanovanjskih skupin za prehod iz institucij v samostojno življenje v skupnosti; dnevni centri za oskrbo oseb z demenco in drugih oblik upada

kognitivnih funkcij; stalne bivalne enote za začasno reševanje stanovanjskih potreb ranljivih ciljnih skupin).

2.1.7.2 Specifični cilj: RSO4.5. Zagotavljanje enakega dostopa do zdravstvenega varstva in krepitev odpornosti zdravstvenih sistemov, vključno z osnovnim zdravstvenim varstvom, ter spodbujanje prehoda z institucionalne oskrbe na oskrbo v družini in skupnosti (ESRR)

Specifični cilj je namenjen investicijam v zdravstvu, ki zajemajo tako gradnje, kot obnove javnih zdravstvenih zavodov ter nabavo opreme. Namen investicij je zagotoviti boljšo dostopnost prebivalcev do zdravstvenih storitev in preprečevanje bolezni, s ciljem ohranjanja zdravja prebivalcev in samostojnega bivanja posameznikov.

Ukrepi so osredotočeni na investicije v satelitske urgentne centre in dežurna mesta, ki zagotavljajo neprekinjeno izvajanje najnujnejših zdravstvenih storitev, centre za duševno zdravje in druge investicije v javne zdravstvene zavode, ki izvajajo zdravstveno dejavnost na način spodbujanja krepitev zdravja ter preprečevanja bolezni. Obenem investicije zajemajo nabavo drage medicinske opreme, ki je ključnega pomena za zagotavljanje optimalne zdravstvene obravnave pacientov.

2.1.7.3 Specifični cilj: ESO4.8. Pospeševanje dejavnega vključevanja za spodbujanje enakih možnosti, nediskriminacije in aktivne udeležbe ter povečevanje zaposljivosti, zlasti za prikrajšane skupine (ESS+)

Ukrepi specifičnega cilja so osredotočeni na:

- spodbujanje socialnega vključevanja oseb, izpostavljenih tveganju revščine ali socialne izključenosti z identificiranimi ovirami pri vstopanju na trg dela;
- ukrepe za podporo izvajanju lažjega prehoda mladih s posebnimi potrebami na trg dela;
- izvajanje izobraževanj za zaprte osebe;
- zaposlovanje, usposabljanje in spodbujanje socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture.

2.1.7.4 Specifični cilj: ESO4.11. Krepitev enakopravnega in pravočasnega dostopa do kakovostnih, trajnostnih in cenovno ugodnih storitev, vključno s storitvami, ki spodbujajo dostop do stanovanj, in storitvami oskrbe, usmerjene v posameznika, vključno z zdravstveno oskrbo; posodobitev sistemov socialne zaščite, vključno s spodbujanjem dostopa do socialne zaščite, s posebnim poudarkom na otrocih in prikrajšanih skupinah; izboljšanje dostopnosti, tudi za invalide, učinkovitosti in odpornosti zdravstvenih sistemov in storitev dolgotrajne oskrbe (ESS+)

Specifični cilj je namenjen nadgradnji informacijske infrastrukture socialno varstvenih zavodov, ki omogočala pravočasen in ciljni dostop do podatkov. Na povečanje težav na področju zdravstva, na katere opozarja UMAR v PoR 2021, je treba odgovoriti s celovitimi in ciljno usmerjenimi ukrepi. Nujna je krepitev preventivnih programov (tudi športnih) in oblikovanje programov, ki so prilagojeni potrebam starejših ter podpora ukrepom za krepitev socialnega (družbenega) inoviranja, za hitrejši odziv na hitro spreminjajoče se družbene potrebe

Ukrepi so osredotočeni na:

- krepitev socialno varstvenih (SV) storitev;
- krepitev odpornosti sistema dolgotrajne oskrbe in ukrepi za zgodnje odkrivanje demence;
- krepitev področja duševnega zdravja in ukrepanje na področju drog;
- krepitev področja nujne medicinske pomoči (v nadaljevanju: NMP);
- krepitev digitalne pismenosti zaposlenih v zdravstvu in dolgotrajni oskrbi;
- preventivne aktivnosti v zdravstvu in obvladovanje starostne krhkosti;
- zagotavljanje podpornega okolja za razvoj in implementacijo novih storitev, produktov in modelov za naslavljanje družbenih izzivov na inovativen način;
- ukrepe socialnega vključevanja invalidov.

2.1.7.5 Specifični cilj: ESO4.12. Spodbujanje socialnega vključevanja oseb, izpostavljenih tveganju revščine ali socialni izključenosti, vključno z najbolj ogroženimi osebami in otroki (ESS+)

Specifični cilj je namenjen sistemu socialnega varstva v Slovenij, ki posameznikom in družinam omogoča socialno varnost in socialno vključenost. Dolgotrajna socialna izključenost in revščina lahko namreč pustita trajne posledice, tako posamezniku in družini kot tudi družbi, in se medgeneracijsko prenašata. Naloga države je, da skrbi za socialno varnost, zaščito in vključenost družin, posebej otrok in starostnikov ter z različnimi mehanizmi preprečuje oziroma zmanjšuje tveganje revščine. Posebej pomembne so različne oblike pomoči (storitve, programi, socialni transferji ipd.), ki morajo biti kakovostne, široko dostopne in raznovrstne.

Ukrepi so osredotočeni na:

- programe socialnega vključevanja;
- ukrepe socialnega vključevanja oseb s posebnimi potrebami;
- izvajanje ukrepov mreže večgeneracijskih centrov ter večnamenskih romskih centrov;
- izvajanje različnih aktivnosti na področju zaprtih oseb in oseb v probaciji;
- ukrepe za izboljšanje integracije priseljencev v izobraževalni sistem.

2.1.7.6 Trenutno stanje izvajanja na prednostni nalogi 7: stanje NPO in JR ter morebitne težave in izzivi

Do 31. 12. 2024 je OU izdal v okviru PN 18 odločitev o podpori v skupni višini 73 mio EUR EU dela, kar predstavlja 26 % glede na pravice porabe. Izplačila iz proračuna RS so znašala v skupni višini 6 mio EUR EU dela, kar predstavlja 2 % glede na pravice porabe.

Odločitve o podpori so bile izdane za ukrepe na naslednjih področjih:

- ESO4.8 (4 odločitev o podpori): pridobitev formalne izobrazbe za zaprte osebe za različne stopnje šolske izobrazbe; opolnomočenje oseb iz ciljne skupine za nadaljevanje izobraževanja za pridobitev izobrazbe ter za vstop na trg dela; izvajanje programov socialne aktivacije SA+, ki bodo s svojim celostnim pristopom prispevali k izboljšanju socialne vključenosti oseb iz ciljne skupine in k povečanju njihovih zaposlitvenih možnosti; vključevanje ranljivih ciljnih skupin v okolje socialnega podjetništva in razvoj dejavnosti in zaposlovanja v obstoječih socialnih podjetjih.
- ESO4.11 (9 odločitev o podpori): krepitev dostopa do kakovostnih, trajnostnih storitev na področju preventivnih programov za krepitev zdravja; vzpostavitev ukrepov za verificirano usposabljanje za poklic »bolničar – negovalec« ter vzpostavitev novega programa pripravnštva za poklic »bolničar – negovalec«; deinstitutionalizacija, preko katere se preobrazijo institucije za ljudi z oviranostjo ter zagotovitev raznolikih storitev v skupnosti, ki omogočajo oskrbo po meri posameznika, življenje v domačem okolju, in uresničevanje človekovih pravic ljudi z oviranostjo; vsebinska podpora digitalizaciji DO in SV v Sloveniji ter vzpostavitev vsebinskih podlag, ki bodo omogočile razvoj informacijskih rešitev; nadgradnja sistema testiranja, ki poleg prepovedanih drog in novih psihoaktivnih snovi omogoča tudi analizo nedovoljenih snovi v športu; vzpostavitev stične točke kot elementa za strokovno implementacijo novih programov, namenjenim pomoči in podpori ljudem, ki uporabljajo droge in druge ne-regulirane snovi s farmakološkim delovanjem; sofinanciranje aktivnosti, ki prispevajo k razvoju in implementaciji interdisciplinarne, preventivne obravnave za osebe s kronično ledvično boleznijo; celostni pristop in sistematične aktivnosti za vpliv na povečevanje socialne vključenosti ciljne skupe invalidov; vzpostavitev mreže kakovostnih strokovno vodenih športno-rekreativnih in preventivnih programov za krepitev zdravja in aktivacijo vseh generacij.
- ESO4.12 (5 odločitev o podpori): operacionalizacija ukrepa socialnega vključevanja oseb s posebnimi potrebami na področju športa invalidov; razvoj delovnih kompetenc in specializiranih programov za osebe, vključene v probacijo; razvoj kompetenc zaprtih oseb; spodbujanje socialnega vključevanja najbolj ogroženih otrok in njihovih družin; sofinanciranje projektov večgeneracijskih centrov, izvajanje večnamenskih romskih centrov.

Podatki o stanju izvajanja v celotnem obdobju kažejo, da izvajanje poteka počasneje od načrtovane dinamike in da nekateri mejniki iz okvira smotrnosti ne bodo doseženi do konca leta 2024. Razlog je predvsem v poznem začetku izvajanja, deloma tudi v neustreznem načrtovanju kazalnikov pri pripravi programa.

Vezano na predhodno zapisano OU skupaj z Ministrstvom za finance v vlogi organa za računovodenje intenzivno pripravlja vse ustrezne postopke za čimprejšnje certificiranje izdatkov do EK. MKRR bo na podlagi pregleda napredka pri izvajanju načrtovanih ukrepov na ministrstvih, vključenih v izvajanje EKP, in na podlagi izdelane ocene tveganja pri izvajanju operacij, pripravilo izhodišča za spremembo PEKP 21–27.

2.1.8 PN 8: Trajnostna turizem in kultura

2.1.8.1 Specifični cilj: RSO4.6. *Krepitev vloge kulture in trajnostnega turizma pri gospodarskem razvoju, socialni vključenosti in socialnih inovacijah (ESRR)*

Specifični cilj je namenjen naložbam v oživljanje kulturne dediščine in njenim vključevanjem v turistično ponudbo. Kultura in kulturna identiteta, valorizirana v podobi in celostni ponudbi slovenskega turizma, je tisti inovativni dejavnik, ki lahko ključno prispeva k izpopolnitvi verige vrednosti in znatnemu povečanju dodane vrednosti in trajnosti v slovenskem turizmu. Podprti ukrepi krepijo socialno kohezijo skozi večjo dostopnost do kulturne dediščine in prispevajo k večji dodani vrednosti turističnega sektorja z bogatenjem kulturne ponudbe in izboljšavami življenjskega okolja v manj razviti regiji Vzhodna Slovenija.

Ukrepi so osredotočeni na:

- revitalizacija in obnova kulturne dediščine;
- vlaganja v razvoj celovitih turističnih produktov v obliki avtentičnih turističnih doživetij.

2.1.8.2 Trenutno stanje izvajanja na prednostni nalogi 8: stanje NPO in JR ter morebitne težave in izzivi

Do 31. 12. 2024 je OU izdal v okviru PN 1 odločitev o podpori v skupni višini 14 mio EUR EU dela, kar predstavlja 70 % glede na pravice porabe. Izplačila iz proračuna RS so znašala v skupni višini 0 mio EUR EU dela, kar predstavlja 0 % glede na pravice porabe.

Odločitve o podpori so bile izdane za ukrepe na naslednjih področjih:

- RSO4.6 (1 odločitev o podpori): trajnostna obnova in oživljanje kulturnih spomenikov v lasti občin ter vključevanje kulturnih doživetij v slovenski turizem.

Podatki o stanju izvajanja v celotnem obdobju kažejo, da izvajanje poteka skladno s predvidenim terminskim načrtom. Koriščenje je načrtovano v letu 2025.

2.1.9 PN 9: Trajnostni razvoj lokalnih območij

2.1.9.1 Specifični cilj: RSO5.1. *Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na mestnih območjih (ESRR)*

Specifični cilj je namenjen ukrepom za prenovu mest, ki so večdimenzionalni – ekonomski, okoljski, podnebni, družbeni. Za spodbujanje učinkovite rabe prostora v mestih so podprti ukrepi, ki izhajajo iz noveliranih/novih trajnostnih urbanih strategij mestnih občin.

Ukrepi za prenovu in oživljanje praznih ter nezadostno izkoriščenih stavb v javnem interesu, prenovu kulturne dediščine in drugih objektov, prenovu in oblikovanje novih odprtih javnih prostorov so osredotočeni na:

- izvedbo gradbenih in drugih del povezanih z gradnjo, ki obsegajo novogradnjo, rekonstrukcijo, manjšo rekonstrukcijo, idr., ureditev fizične okolice stavb ter nakup nepremičnin in zemljišč;
- prenovu obstoječih in vzpostavitev novih javnih prostorov v skladu z uporabo na naravi temelječih rešitev;
- pripravo strokovnih podlag vključno s projektnim natečajem ali katero od njegovih alternativnih oblik za iskanje urbanističnih, krajinskih in arhitekturnih rešitev;
- vključevanje javnosti v pripravo in izvajanje investicij v prenovu.

V okviru ukrepov za oživljanje mest so podprti tudi integrirani projekti za urbani razvoj, ki naslavljajo celovito prenovu izbranega območja in so namenjeni pripravi nove generacije projektov urbane prenove.

2.1.9.2 Specifični cilj: RSO5.2. Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega lokalnega razvoja, kulture, naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na območjih, ki niso mestna območja (ESRR)

Specifični cilj je namenjen lokalnemu razvoju, ki ga vodi skupnost (CLLD) in se izvaja na območjih vzpostavljenih lokalnih akcijskih skupin (LAS) v skladu s pripravljenimi strategijami lokalnega razvoja (SLR). CLLD se bo izvajal kot skupni pristop skladov v ESRR in EKSRR, na celotnem območju države.

Vlaganja so namenjena izgradnji vključujoče družbe in nadaljnji celostni družbeno-gospodarski razvoj v območjih LAS, s posebno pozornostjo na zmanjšanje razlik med socialno-ekonomsko prikrajšanimi osebami in območji. Tematska področja ukrepanja so odvisna od prepoznave potreb lokalnega partnerstva in so utemeljena v SLR.

SLR naslavljajo podporo trajnostnim oblikam lokalnega podjetništva, inovacijam glede uporabe lokalnih virov, turizma, varovanju naravne in kulturne dediščine, revitalizaciji javnih površin za skupno uporabo, preventivi in varovanju zdravja, medgeneracijskemu sodelovanju, krepitvi kompetenc, skrbi za starejše, mlade in druge prikrajšane skupine ter socialni vključenosti.

Projekti CLLD prispevajo k boljši kakovosti življenja lokalnega prebivalstva, zagotavljajo ustrezno dostopnost storitev tako v urbanih središčih kot na podeželju, izboljšujejo področje dolgotrajne oskrbe in preventivnih zdravstvenih ukrepov, spodbujajo medgeneracijsko sodelovanje, krepitev kompetenc ter skrbi za prikrajšane skupine. Obenem so območja lokalnih akcijskih skupin bolj prepoznavna na področju lokalnega podjetništva, pri inovativni uporabi lokalnih virov, (eko)turizmu ter ohranjanju naravne raznolikosti in kulturne dediščine. Projekti CLLD hkrati prispevajo k doseganju ciljev SLR, okoljski trajnosti, socialni vzdržnosti, inovativnosti, enakopravnem vključevanju različnih partnerjev ter višji dodani vrednosti območja LAS.

2.1.9.3 Trenutno stanje izvajanja na prednostni nalogi 9: stanje NPO in JR ter morebitne težave in izzivi

Do 31. 12. 2024 je OU izdal v okviru PN 38 odločitev o podpori v skupni višini 32 mio EUR EU dela, kar predstavlja 37 % glede na pravice porabe. Izplačila iz proračuna RS so znašala v skupni višini 3,9 mio EUR EU dela, kar predstavlja 5 % glede na pravice porabe.

Odločitve o podpori so bile izdane za ukrepe na naslednjih področjih:

- RSO5.1 (2 odločitvi o podpori): ureditev kopališča Vevče; Trg Evrope EPK GO!2025.
- RSO5.2 (37 odločitev o podpori): LAS Barje z zaledjem; LAS Bogastvo podeželja; LAS Dolenjska in Bela krajina; LAS Dolina Soče; LAS Gorenjska košarica za podeželje; LAS Goričko; LAS Haloze 2021–2027; LAS Kozjak-Pohorje; LAS Krasa in Brkinov; LAS loškega pogorja; LAS MD; LAS MDD 2027; LAS Med Pohorjem in Bočem; LAS Med Snežnikom in Nanosom; LAS Notranjska; LAS

Obsotelje in Kozjansko; LAS Od Pohorja do Bohorja; LAS Ovtar Slovenskih goric; LAS Po poteh dediščine od Turjaka do Kolpe; LAS Posavje 2021–2027; LAS Povezani med Dravo in goricami; LAS Pri dobrih ljudeh; LAS Prlekija; LAS Raznolikost podeželja; LAS S ciljem; LAS Savinjske in Šaleške doline; LAS Sožitje med mestom in podeželjem; LAS Srce Slovenije; LAS Srce Štajerske; LAS SSD; LAS STIK; LAS V objemu sonca; LAS Vipavska dolina; LAS Za mesto in vas; LAS Zelena Istra; LAS Zgornja Gorenjska – BOJA; Partnerstvo LAS Zasavje.

Na RSO 5.1 se izvaja mehanizem CTN, ki poteka po dvo-faznem postopku, zato je proces do izdaje odločitve o podpori daljši. V oktobru 2023 je PT ZMOS objavilo prvo povabilo za izbor operacij in v januarju 2024 izbralo 14 operacij. Celotna vrednost prijavljenih operacij na povabilo PT ZMOS je bila 76,7 mio EUR, od tega 34,2 mio EUR EU dela, kar predstavlja 76 % vseh razpisanih sredstev. Tekom leta 2024 je potekala priprava vlog za odločitev o podpori na strani upravičencev (mestnih občin) ter usklajevanju s PT MNVP. Do konca leta 2024 je bila s strani OU izdana 1 odločitev o podpori, ostale bodo izdane v začetku leta 2025.

Podatki o stanju izvajanja v celotnem obdobju kažejo, da izvajanje poteka počasneje od načrtovane dinamike in da nekateri mejniki iz okvira smotrnosti ne bodo doseženi do konca leta 2024. Razlog je predvsem v poznem začetku izvajanja, deloma tudi v neustreznem načrtovanju in razumevanju kazalnikov pri pripravi programa. Glede operacije strateškega pomena je treba izpostaviti, da so aktivnosti zelo zapletene in zahtevajo veliko usklajevanja.

Vezano na predhodno zapisano OU skupaj z Ministrstvom za finance v vlogi organa za računovodenje intenzivno pripravlja vse ustrezne postopke za čimprejšnje certificiranje izdatkov do EK. MKRR bo na podlagi pregleda napredka pri izvajanju načrtovanih ukrepov na ministrstvih, vključenih v izvajanje EKP, in na podlagi izdelane ocene tveganja pri izvajanju operacij, pripravilo izhodišča za spremembo PEKP 21–27.

2.1.10 PN 10: Prestrukturiranje premogovnih regij

Do 31. 12. 2024 je OU izdal v okviru PN 10 odločitev o podpori v skupni višini 158 mio EUR EU dela, kar predstavlja 63 % glede na pravice porabe. Izplačila iz proračuna RS so znašala v skupni višini 9 mio EUR EU dela, kar predstavlja 3,6 % glede na pravice porabe.

Odločitve o podpori so bile izdane za ukrepe na naslednjih področjih:

- JSO8.1 (5 odločitev o podpori): gospodarsko prestrukturiranje premogovnih regij s spodbujanjem raznolikih, trajnostno naravnanih investicij, ki prispevajo k ustvarjanju novih delovnih mest; razvoj Start-up - ekosistema ter spodbujanje podjetij s potencialom hitre rasti, vključno z ekonomsko poslovno infrastrukturo; izvedba centra za demonstracije in usposabljanje za brezogljne tehnologije (Center DUBT) v okviru izvajanja ONPP Zasavje.

Podatki o stanju izvajanja v celotnem obdobju kažejo, da izvajanje poteka počasneje od načrtovane dinamike in da nekateri mejniki iz okvira smotrnosti ne bodo doseženi do konca leta 2024. Razlogi za zamude pri izvajanju so:

- kasnejša objava javnih razpisov (nekateri načrtovani v letu 2023 so se objavili šele v 1. polovici 2024; načrtovani v 2024 bodo objavljeni predvidoma 2025);
- potrebnem daljšem času za pripravo in prijavo projektov (prijave na zadnji razpisani rok, številne zahteve po dopolnitvah);
- časovno zahtevni postopki vključevanja deležnikov pri končnem oblikovanju ukrepov, namenjenih ciljni skupini zaposlenih v premogovni dejavnosti in ukrepov, namenjenih vzgojno izobraževalnim zavodom v obeh regijah;
- kadrovske ovire (obremenjenost kadrov, ki opravljajo naloge EKP, hkrati pa tudi naloge povezane z izvajanjem NOO projektov);
- priprava ustreznih sprememb zakonodajnih predlogov in njihov sprejem (reševanje kadrovske stiske na področju vzgoje in izobraževanja), kar bo pripomogel k uspešnejši izvedbi operacij in

- koriščenju sredstev; pri operaciji strateškega pomena Posodobitev daljinskega sistema ogrevanja v SAŠA regiji postopki preverjanja predlaganih rešitev z vključevanjem tehnične pomoči JASPERS;
- pri operacijah energetskega prehoda SAŠA regije zaradi postopkov usklajevanja elementov državnih pomoči z EK DG COMP ter časovno zahtevnih postopkov umeščanja v prostor.

Kljub kasnejši izvedbi nekaterih ukrepov so načrtovani cilji do konca izvajanja PEKP 21–27 realni in dosegljivi, razen kazalnikov, katerih vrednost se lahko spremeni v procesu spremembe PEKP 21–27.

2.2 TERITORIALNI PRISTOPI IN INSTRUMENTI ZA PODPORO IZVAJANJU

2.2.1 Lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD)

Na območju države je v programskem obdobju 2014–2020 delovalo 37 lokalnih akcijskih skupin (LAS).

Za obdobje 2021–2027 se je prav tako oblikovalo 37 lokalnih akcijskih skupin (LAS), ki so za območja, na katerih delujejo, že pripravile Strategije lokalnega razvoja (SLR), ki so bile s strani Medresorske delovne skupine za CLLD po 2020 pregledane, ocenjene in odobrene na podlagi izdanega Mnenja o izboru SLR in LAS, v novembru 2023.

V januarju 2024 so bile izdane odločitve o podpori za potrditev vseh 37 Strategij lokalnega razvoja (SLR) in LAS. Na podlagi izdanih odločitev o podpori je do konca januarja 2024 Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano izdalo vseh 37 odločb o potrditvi SLR in LAS. Do konca leta 2024 je vseh 37 LAS pripravilo osnutke javnih pozivov. Od tega je 18 LAS s strani PT MKRR prejelo pozitivno mnenje k objavi javnih pozivov na spletnih straneh LAS. Na LAS se izvajajo postopki izbora projektov, ki se bodo v 2025 pričeli izvajati.

2.2.2 Celostne teritorialne naložbe (CTN)

Za izvajanje CTN v obdobju 2021–2027 je namenjenih 127 mio EUR ESRR sredstev. Mehanizem CTN se izvaja na treh specifičnih ciljih in sicer: RSO 2.7 – zelene infrastrukture, RSO 2.8 – trajnostna mobilnost in RSO 5.1 – učinkovita raba prostora v urbanih območjih. Upravičenci mehanizma CTN so mestne občine (12), ki morajo imeti sprejete Trajnostne urbane strategije iz katerih izhajajo predlogi za predvidene ukrepe.

PT ZMOS je v oktobru in novembru 2023 objavil prva povabila za izbor operacij na vseh treh specifičnih ciljih. V januarju in februarju 2024 so bili objavljeni sezname izbranih operacij na vseh treh specifičnih ciljih. Na povabila PT ZMOS so mestne občine prijavile 39 operacij v skupni vrednosti 63,9 mio EUR EU dela, kar predstavlja 55 % vseh razpisanih sredstev. V letu 2024 so mestne občine začele s pripravo vlog za odločitve o podpori ter usklajevanjem vlog s PT MNVP oziroma PT MOPE. S strani OU je bila izdana 1 odločitev o podpori v vrednosti 2,9 mio EUR (EU del).

V okvir mehanizma CTN so vključena tudi sredstva za izvajanje strateškega projekta evropske prestolnice kulture GO!2025. Za ta del so bile predložene tri operacije, pri čemer je OU izdal 1 odločitev o podpori v vrednosti 0,7 mio EUR (EU del).

V prvem četrtletju 2025 se pričakuje izdaja večjega števila odločitev o podpori za izbrane operacije, čemur bo sledila objava novih povabil za izbor operacij s strani PT ZMOS.

2.2.3 Dogovor za razvoj regij (DRR)

Za programsko obdobje 2021–2027 je potrjenih vseh 12 Regionalnih razvojnih programov. Na tej podlagi je bilo junija 2023 objavljeno Povabilo razvojnim svetom regij za pripravo in podpis dogovorov za razvoj regij za programsko obdobje 2021–2027. Predmet povabila iz junija 2023 je bilo sofinanciranje projektov v okviru naslednjega cilja evropske kohezijske politike: »Prednostna naloga: 1. Inovacijska družba znanja, RSO1.3, Krepitev trajnostne rasti in konkurenčnosti malih in srednjih podjetij ter ustvarjanje delovnih mest v malih in srednjih podjetjih, med drugim s produktivnimi naložbami (ESRR)« – Podjetno nad izzive (PONI), v višini 18,47 mio EUR. Rok za posredovanje osnutkov dogovorov za razvoj regij je bil 30. 10. 2023. Dogovori za razvoj regij za zgoraj navedene vsebine so sklenjeni z vsemi 12 regijami.

Povabilo razvojnim svetom regij za pripravo dogovorov za razvoj regij se je z objavo MKRR dne 29. 3. 2024 dopolnilo (dne 24. 6. 2024 so bile objavljene še nekatere spremembe te dopolnitve) z naslednjimi vsebinami:

- specifični cilj: RSO 1.3, Krepitev trajnostne rasti in konkurenčnosti malih in srednjih podjetij ter ustvarjanje delovnih mest v malih in srednjih podjetjih, med drugim s produktivnimi naložbami, sofinanciranje iz ESRR - Podjetniški inkubatorji, skupna vrednost 10 mio EUR;
- specifični cilj: RSO 2.5, Spodbujanje dostopa do vode in trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri, sofinanciranje iz KS - odprava neskladij v aglomeracijah s skupno obremenitvijo, enako ali večjo od 2.000 PE, skupna vrednost 217,11 mio EUR;
- specifični cilj: RSO 2.5, Spodbujanje trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri z urejanjem vodovodnih sistemov nad 10.000 prebivalcev, sofinanciranje iz KS, skupna vrednost 85 mio EUR,
- specifični cilj: RSO 2.7, Izboljšanje varstva in ohranjanja narave ter biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi v mestnem okolju in zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja, sofinanciranje iz ESRR, skupna vrednost 39,73 mio EUR;
- specifični cilj: RSO 3.2, Razvoj in krepitev trajnostne, pametne in intermodalne nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti, odporne proti podnebnim spremembam, vključno z boljšim dostopom do omrežja TEN-T in čezmejno mobilnostjo, sofinanciranje iz KS:
 - o spodbujanje trajnostne mobilnosti na horizontalni ravni, skupna vrednost 6,47 mio EUR,
 - o zagotavljanje poveztljivosti kolesarske infrastrukture na državni ravni, skupna vrednost 81,76 mio EUR.

Dopolnitev povabila razvojnim svetom regij je bila pripravljena v sodelovanju še s pristojnimi tremi drugimi ministrstvi in sicer: MNVP, MOPE in MZI.

Vse regije so do roka za posredovanje osnutkov dopolnitev dogovorov s strani regij za zgoraj navedene vsebine, ki je bil 30. 10. 2024 posredovale dopolnjene osnutke dogovorov.

V nadaljnjem postopku so bili slednji predhodno pregledani s strani MKRR ter naknadno predloženi v pregled na pristojno ministrstvo (MGTŠ, MOPE, MZI, MNVP).

2.2.4 Finančni instrumenti (FI)

V PEKP 21–27 so finančni instrumenti (v nadaljevanju: FI) predvideni v okviru povratnih in tudi nepovratnih sredstev sklada ESRR v skupni vrednosti 190 mio EUR. Sredstva namenjena za FI so razdeljena na 5 specifičnih ciljev v okviru 3 prednostnih nalog na podlagi izvedene Predhodne ocene potreb trga in vrzeli financiranja na trgu za izvajanje finančnih instrumentov v programskem obdobju 2021–2027 (v nadaljevanju: Predhodna ocena):

- specifični cilj RSO 1.1, Razvoj in izboljšanje raziskovalne in inovacijske zmogljivosti ter uvajanje naprednih tehnologij (ESRR) – FI se predvidevajo na področju krepitev vlaganj v raziskovalne razvojne in inovacijske projekte ter sodelovanje med raziskovalnimi organizacijami, gospodarstvom, upravo in ostalimi deležniki.
- specifični cilj RSO 1.3, Krepitev trajnostne rasti in konkurenčnosti malih in srednjih podjetij ter ustvarjanje delovnih mest v malih in srednjih podjetjih, med drugim s produktivnimi naložbami (ESRR) – z izvajanjem garancij (s subvencijo obrestne mere) se bo spodbujala rast in razvoj MSP z izvedbo investicijskih projektov (za njihovo konkurenčno uveljavljanje na trgu, izboljšanje tržni položaj in širitev dejavnosti)..
- specifični cilj RSO 2.1, Spodbujanje energijske učinkovitosti in zmanjševanje emisij toplogrednih plinov – uporaba FI je predvidena pri energetske prenovi stavb poslovnih objektov. predvidoma se bo izvajal v kombinaciji z nepovratnimi sredstvi v okviru ene operacije.
- specifični cilj RSO 2.6, Spodbujanje prehoda na krožno gospodarstvo, gospodarni z viri (ESSR) – uporaba FI se predvideva za spodbujanje krožnih inovacijskih procesov in učinkovite rabe virov v podjetjih.
- specifični cilj RSO 5.1, Spodbujanje celostnega in vključujočega socialnega, gospodarskega in okoljskega razvoja, kulture in naravne dediščine, trajnostnega turizma in varnosti na mestnih območjih – prispevati k povečanju kakovosti, raznolikosti in dostopnosti urbanih vsebin, krepitevi kakovosti življenja v mestu z oživiljanjem razvrednotenih in premalo izkoriščenih območij v mestih in aktivaciji občanov ter druge zainteresirane javnosti.

MKRR v vlogi OU bo v programskem obdobju 2021–2027 na nacionalni ravni izvajal FI s podelitvijo nalog v izvajanje. PT pristojno za izvajanje FI je ministrstvo pristojno za gospodarstvo, turizem in šport (MGTŠ). PT pristojno za izvajanje FI pri načrtovanju in izvajanju FI sodeluje pri načrtovanju, izvajanju in spremljanju FI z sodelujočimi ministrstvi MOPE, MNVP in ZMOS, opredeljenimi v skladu z drugim odstavkom 27. členom Uredbe EKP.

V izvedeni Predhodni oceni je bila izmed treh možnih glavnih načinov izvajanja (struktura holdinškega sklada, struktura posebnega sklada in neposredno izvajanje s strani OU) predlagana struktura izvajanja FI preko holdinškega sklada. Dne 26. 6. 2024 je bilo sprejeto vladno gradivo Informacija o predlogu strukture izvajanja finančnih instrumentov 2021–2027 preko enega holdinškega sklada. V skladu s četrtem odstavkom člena 59 Uredbe (EU) 2021/1060, ko telo ki ga izbere OU, izvaja holdinški sklad, lahko nadalje izbere druga telesa za izvajanje posebnih skladov.

Dne 12. 9. 2024 je bil na vladi sprejet dokument Ključni elementi finančnih instrumentov za obdobje 2021–2027 (KEFI verzija 1.0), ki predstavlja osnovo za postopke izbora upravljavca holdinškega sklada in podlago ter usmeritev za oblikovanje in izvajanje FI v Sloveniji. Dne 12. 9. 2024 je bil na vladi tudi sprejet dokument Načrt izvajanja finančnih instrumentov v letih 2025 in 2026, ki predvideva dinamiko izplačil v teh dveh letih in je obvezna priloga proračuna RS. Dne 21. 11. 2024 je bil na vladi sprejeti KEFI verzija 1.1, ki je vseboval spremembe v višini finančnih vzvodov, razširitev ciljne skupine in postopnost celovitih obnov na področju energetske učinkovitosti, prenos sredstev namenjenih za lastniško financiranje na garancije za MSP in prilagoditev vrednosti kazalnikov.

V oktobru je bila predvidenemu upravljavcu holdinškega sklada – SID banki posredovan dopis s pozivom za predložitev gradiva za izbor upravljavca holdinškega sklada in pripravljen osnutek Sporazuma o financiranju. MGTŠ je skupaj s sodelujočima ministrstvoma pripravilo naložbeno strategijo, ki bo natančneje opredelila minimalne pogoje in določila cilje, ki jih bo moral holdinški sklad zasledovati. SID banka je posredovala vlogo za izbor upravljavca holdinškega sklada v decembru, na katero pa je MGTŠ odgovoril s pozivom na dopolnitev (predvsem v delu poslovno finančnega načrta in naložbene strategije).

Predvideva se oblikovanje finančnih produktov:

- Finančni instrument **za RRI** iz SC 1.1 vključujejo: posojila za RRI podjetjem vseh velikosti.
- Finančni instrumenti **za MSP** iz SC 1.3 vključujejo: garancije za bančne kredite s subvencijo obrestne mere za financiranje MSP.
- Finančni instrumenti **za energetska učinkovitost** iz SC 2.1 vključujejo: Posojila za energetska učinkovitost s kombinacijo nepovratnih sredstev za poslovne subjekte,
- Finančni instrumenti **za krožno gospodarstvo** iz SC 2.6 vključujejo: Posojila za prehod v krožno gospodarstvo s kombinacijo nepovratnih sredstev za podjetja.
- Finančni instrumenti **za urbani razvoj**, za SC 5.1 vključujejo: Posojila za urbani razvoj

V okviru Predhodne ocene potreb trga in vrzeli financiranja na trgu za izvajanje finančnih instrumentov v programskem obdobju 2021–2027 iz leta 2022 na strani relevantnih deležnikov ni bilo izkazanega interesa na področju uporabe finančnih instrumentov v okviru sklada ESS+. Zaradi objektivnih in subjektivnih dejavnikov na trgu ter tudi predvidene spremembe zakonodajnega področja (zakon ESOP) se je izkazala potreba po vpeljavi FI tudi v okviru ESS. Izkazan je interes na področju WBO (workers buyout) oz. odkupa podjetij iz strani delavcev, z vpeljavo pilotnega finančnega instrumenta WBO v kombinaciji tudi z nepovratnimi sredstvi. Iz strani MDDSZ je predlagan prenos sredstev v višini 10 mio. Umestitev v SC v okviru prenosa sredstev bo sporočena naknadno v dogovoru z MDDSZ.

2.3 VKLJUČEVANJE HORIZONTALNIH NAČEL

2.3.1 Izvajanje Listine Evropske unije o temeljnih pravicah in načela nediskriminacije

Države članice in Evropska komisija morajo pri izvajanju skladov zagotoviti spoštovanje temeljnih pravic in skladnost z Listino Evropske unije o temeljnih pravicah in Konvencijo Združenih narodov o pravicah invalidov, zato smo na OU ta dva dokumenta vključevali tako v programske dokumente (Sporazum o partnerstvu in Program) kot v sistem izvajanja (del navodil, pogodbe o sofinanciranju, kontrolne liste itd.).

Gre za t. i. horizontalna omogočitvena pogoja. Njuno izpolnjevanje smo v prvi fazi zagotovili s pripravo Postopkovnika za izvajanje Listine EU o temeljnih pravicah in Konvencije ZN o pravicah invalidov v skladu s Sklepom Sveta 2010/48/ES, ki določa, na kakšen način mora biti urejeno izvajanje in spremljanje teh dveh omogočitvenih pogojev ter poročanje v okviru Programa EKP. Ob tem smo objavili tudi Smernice za uporabo načel Listine EU o temeljnih pravicah in Konvencije ZN o pravicah invalidov v okviru kohezijske politike, ki so namenjene kot pomoč deležnikom pri zastavljanju projektov in lažjem izvajanju in zagotavljanju omenjenih dveh projektov.

OU je za zaposlene na OU in posredniških telesih pripravil dve izobraževanji, eno na temo človekovih pravic v kohezijski politiki in drugo s poudarkom na pravicah invalidov. Usposabljanji sta bili pripravljene predvsem z vidika, kaj vse posamezno področje zajema in na kaj morajo biti udeleženci pozorni.

Na spletni strani www.evropskasredstva.si imamo poseben zavihek, kjer so poleg postopkovnika na kratek in pregleden način predstavljeni tudi drugi dokumenti vezani na človekove pravice in pravice invalidov. Na spletni strani je tudi možnost pritožbe kršitev. Organ upravljanja morebitne prijave kršitev obravnava bodisi v okviru Medresorske delovne skupine za koordinacijo izvajanja Listine o temeljnih pravicah in Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov v okviru evropske kohezijske politike, ki je strokovna pomoč OU na teh dveh področjih, ali pa jih posreduje oz. odstopi pristojnim institucijam. Tako postopkovnik kot obrazec za oddajo pritožbe skupaj z navodili sta objavljena tudi v obliki za lahko branje.

2.3.2 Vključevanje načela enakosti spolov

Slovenija se na začetku pogajanj za EKP 2021–2027 ni odločila za implementacijo specifičnega cilja Enakost spolov v EKP 2021–2027.

Enakost spolov je ključni mehanizem za doseganje trajnostnega in vključujočega razvoja, zato poteka vključevanje enakosti spolov v vse faze načrtovanja in izvajanja EKP. Organ upravljanja spremlja v okviru ukrepov spoštovanje načela enakosti spolov, enakih možnosti in nediskriminacije. Skladno z 12. členom Zakona o enakih možnostih žensk in moških (Uradni list RS, št. 59/02, 61/07 – ZUNEO-A, 33/16 – ZVarD in 59/19) se na vseh predvidenih področjih zagotavlja enako obravnavanje obeh spolov, prejeta je Resolucija o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških 2023–2030. Pri oblikovanju in izvedbi razpisov in javnega naročanja se z uporabo objektivnih in nediskriminatornih pogojev in meril za izbor vlog v celoti zagotavlja transparentnost in spoštovanje pravnega reda EU in RS.

Upošteva se tudi Postopkovnik za zagotavljanje horizontalnega omogočitvenega pogoja »Učinkovita uporaba in izvajanje Listine o temeljnih pravicah« in drugi relevantni dokumenti, ki nastajajo v okviru izvajanja.

Podatki iz Indeksa enakosti spolov 2024, ki ga je pripravil Evropski inštitut za enakost spolov, kažejo, da se Slovenija se z oceno 70,1 od 100 uvršča na 12. mesto v EU, kar je malo pod povprečjem Evropske unije. Indeks enakosti spolov je orodje za spremljanje napredka na področju enakosti spolov v EU. Meri razlike med spoloma med ženskami in moškimi na šestih ključnih področjih – delo, denar, znanje, čas, moč in zdravje – in je sestavljen iz 31 kazalnikov.

Ti podatki po področjih kažejo, da se je Slovenija najvišje uvrstila na denarnem področju na 10. mestu z rezultatom 85 točk. Znotraj področja denarja Slovenija izstopa na domeni gospodarski položaj z oceno 97,9 točke. Slovenija je ena od 13 držav članic, ki presegajo prag 70 točk. Glavni dejavnik, ki je prispeval k izboljšanju ocene Slovenije, je povečanje za 2,9 točke na področju moči. Od leta 2010 je Slovenija na tem

področju najbolj napredovala, in sicer za 17,9 točke, kar gre pripisati predvsem večji udeležbi žensk na položajih odločanja v politiki.

Največ prostora za napredek ima Slovenija na področju dela, kjer se je z oceno 76,1 točke uvrstila na 16. mesto v EU, pri tem je ključno izpostaviti segregacijo in kakovost dela. Po drugi strani se kaže upad na področju znanja, kar je predvsem posledica zmanjšanja števila točk na področju segregacije za 1 točko, kjer Slovenija s 46,1 točke zaseda 25. mesto. Podatki kažejo, da se je delež žensk, ki skrbijo gospodinske dejavnosti zunaj plačanega dela, zmanjšal. Stopnja tveganja revščine pri ženskah in moških je največja v starostni skupini 65 let in več.

Vsako leto Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti sofinancira projekte nevladnih organizacij, ki spodbujajo enake možnosti žensk in moških, ki ozaveščajo o pomembnosti reproduktivnega dela za družbo in ekonomijo, spodbujajo enake možnosti žensk in moških na trgu dela ter spodbujajo razbremenitev skrbstvenega in gospodinskega dela v zasebni sferi. Ti sofinancirani projekti prispevajo tudi k prepoznavanju, odpravljanju in preprečevanju neenakosti spolov, odpravi globoko zakoreninjenih vedenjskih vzorcev in predsodkov glede stereotipnih vloge moških in žensk.

2.3.3 Vključevanje načela, da se ne škoduje bistveno

V skladu z merili za izbor operacij v okviru PEKP 21–27 in navodili organa upravljanja za načrtovanje, odločanje o podpori, spremljanje in poročanje o izvajanju evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2021–2027 se načelo DNSH upošteva horizontalno tako pri načrtovanju kot tudi pri izvajanju operacij.

Za zagotovitev usklajenega pristopa med različnimi deležniki so v letu 2023 izdane smernice organa upravljanja za uporabo načela, da se ne škoduje bistveno pri izvajanju PEKP 21–27.

Za namen vključevanja načela DNSH v izvajanje evropske kohezijske politike in krepitve zmogljivosti je bilo v letih 2023 in 2024 izvedenih pet delavnic za vse deležnike, vključene v izvajanje evropske kohezijske politike. Nadaljnje aktivnosti za krepitev zmogljivosti deležnikov se na tem področju načrtujejo tudi v letu 2025 v okviru projekta tehnične podpore, ki ga izvaja Generalni direktorat za podporo strukturnim reformam (DG REFORM) na Evropski komisiji.

2.4 ZAGOTAVLJANJE KREPITVE PODNEBNE ODPORNOSTI PODPRTIH NALOŽB V INFRASTRUKTURO

V skladu z merili za izbor operacij v okviru PEKP 21–27 in navodili organa upravljanja za načrtovanje, odločanje o podpori, spremljanje in poročanje o izvajanju evropske kohezijske politike v programskem obdobju 2021–2027 se pri izboru operacij zagotavlja podnebna odpornost vseh infrastrukturnih projektov z življenjsko dobo najmanj pet let.

Za zagotovitev usklajenega pristopa med različnimi deležniki so bile v letu 2023 izdane smernice organa upravljanja za krepitev podnebne odpornosti infrastrukture v obdobju 2021–2027.

Za namen krepitve odpornosti infrastrukture pri izvajanju PEKP 21–27 in krepitve zmogljivosti so bile v letih 2023 in 2024 izvedene štiri delavnice za vse deležnike, vključene v izvajanje evropske kohezijske politike. Omenjene delavnice so bile načrtovane in izvedene v sodelovanju s strokovnjaki Evropske pobude JASPERS. Nadaljnje aktivnosti za krepitev zmogljivosti deležnikov na tem področju se načrtujejo tudi v letu 2025.

2.5 KOMUNICIRANJE IN PREPOZNAVNOST

Osrednji namen komunikacijske strategije evropske kohezijske politike je zagotavljati obveščenost javnosti o izvajanju EKP v Sloveniji.

Glavna komunikacijska orodja so:

- spletni portal www.evropskasredstva.si;
- družbena omrežja (Facebook, Instagram, LinkedIn in YouTube).

V letu 2024 so bile izvedene številne komunikacijske aktivnosti:

1. Zaključek izvajanja EKP 2014-2020: 23. maja 2024 smo organizirali zaključno slovesnost v Ljubljani. Zbrane so nagovorili minister dr. Aleksander Jevšek in visoka predstavnika Evropske komisije Sofija Alves, direktorica na DR Regio, in Michael Morass, namestnik vodje enote za Slovenijo, Hrvaško, Avstrijo in Nemčijo iz Generalnega direktorata za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje. Ob tej priložnosti smo izdelali video² z dosežki v številkah in izbranimi primeri dobrih praks ter izdali publikacijo »Evropska kohezijska politika v Sloveniji v obdobju 2014-2020«³ v nakladi 1000 izvodov, ki je dostopna tudi na spletu.

2. Dobre zgodbe: Nadaljevali smo s snemanjem video vsebin v lastni produkciji, s katerimi smo predstavili dobre zgodbe, spisane z evropskimi sredstvi v Sloveniji. Vsebine smo objavljali na družbenih omrežjih Facebook, Instagram in Youtube. S strani DG Regio smo pridobili tudi finančna sredstva za promocijo objav video vsebin na družbenih omrežjih Evropska sredstva. Posneli, uredili in objavili smo 30 prispevkov. Predstavili smo 6 projektov sofinanciranih iz ES, in 24 projektov sofinanciranih iz ESRR. Med drugim smo izvedli skupno poletno promocijsko kampanjo z Ministrstvom za gospodarstvo, turizem in šport, v kateri smo predstavili učinke vlaganj v preoblikovanje zimskih centrov v celoletna gorska središča.

3. Oglaševanje: Izvedli smo oglaševanje dobrih zgodb evropske kohezijske politike v različnih slovenskih medijih. 1) Tiskani mediji: Evropsko kohezijsko politiko smo oglaševali v posebni reviji, ki je izšla na območju Slovenije in Hrvaške, LIKE SLOVENIJA – HRVAŠKA in z njo povezanimi mediji Delom, Jutarnjim listom in Slobodno Dalmacijo, ter v posebni reviji SLOVENIJA 20 LET V EU, ki se je poklonila 20. obletnici vstopa Slovenije v Evropsko unijo. V Dnevniku in Nedeljskem dnevniku smo nadaljevali z grajenjem lastne znamke skozi članke »Z evropskimi sredstvi pišemo dobre zgodbe« oz. »Dobre zgodbe Evrope«. 2) Televizija: V prvi polovici letošnjega leta smo dosežke evropske kohezijske politike predstavljali v več oddajah Podjetno naprej na TV Slovenija, evropska sredstva pa smo približevali ljudem tudi preko lokalnih oz. regionalnih televizij, in sicer TV Idea s sedežem v Murski Soboti (tema: Dan kohezije 2024), TV Vaš kanal s sedežem v Novem mestu (tema: reportaže iz razvojne regije Jugovzhodna Slovenija) in KICTV s sedežem v Rakeku (tema: Dnevi medgeneracijskega sožitja 2024).

4. EU projekt, moj projekt 2024: V luči praznovanja 20. obletnice vstopa Slovenije v EU smo k sodelovanju povabili tudi druge programe, ki se financirajo z evropskimi sredstvi in skupaj izbrali 20 projektov za 20 let Slovenije v EU. Projekte smo predstavili na spletni podstrani⁴ in jih podvrgli glasovanju javnosti. Za naj EU projekt 2024 je bil izbran projekt Revitalizacija degradiranega območja Lent. V juniju, septembru in oktobru smo izvajali predstavitve projektov, ki so bile oglaševane v lokalnih, regionalnih in nacionalnih medijih. Izbrani projekti so izvedli enodnevni dogodek v svojem domačem kraju oz. svoji regiji v obliki okrogle mize, delavnice, dneva odprtih vrat, obiska podjetja, športnih ali kulturnih aktivnosti ipd..

5. Potujoča pisarna evropskih sredstev: V letošnjem letu smo v sodelovanju z upravičenci, ki sodelujejo v natečaju EU projekt, moj projekt 2024, in regionalnimi razvojnimi agencijami (RRA) izvedli pet potujočih pisarn po različnih regijah in sicer v Celju, Postojni, Vinici, Ljubljani in 17 Mariboru. Potujoče pisarne so bili dogodki za zainteresirano in splošno javnost v obliki pogovornega omizja. Predstavniki RRA je predstavil izzive in želje regije na področju investiranja evropskih sredstev. Sledil je odgovor na te izzive s strani predstavnikov programov, ki omogočajo sofinanciranje z evropskimi sredstvi (Evropska kohezijska politika, Skupna kmetijska politika, Interreg programi, notranje zadeve, ribištvo ...). Na omizju se je predstavil tudi

² Dosežki evropske kohezijske politike 2014-2020, 2024.

³ Dražumerič in Operčkal, (2024).

⁴ EU projekt, moj projekt 2024, Ob 20. obletnici vstopa Slovenije v EU predstavljamo TOP 20 projektov za leto 2024, e-vir.

primer dobre prakse iz lokalnega okolja, ki se je uvrstil med TOP 20 projektov natečaja EU projekt, moj projekt.

6. ASOC – Šola odprte kohezije: V šolskem letu 2023/2024 smo pilotno izvedli Šolo kohezije. K sodelovanju smo povabili vse slovenske srednje šole, za sodelovanje se jih je odločilo osem. Dijaki so med drugim izdelali komunikacijski izdelek za ponazoritev rezultatov svojega dela in tekmovali s svojimi vrstniki na nacionalni ravni. Nagradni obisk Bruslja za najboljšo ekipo je prejela SIC Ljubljana. Zaključek smo obeležili s prireditvijo v Kopru. Po zaključku prvega šolskega leta smo že začeli s pripravami na šolsko leto 2024/2025. Interes za sodelovanje je izrazilo kar 16 srednjih šol, ki so prijavile 19 ekip.⁵ Spletna podstran projekta je na voljo tukaj: <https://evropskasredstva.si/asoc/>.

7. Kolesarska dirka po Sloveniji od 12. do 16. junija: V sodelovanju z organizatorjem smo izvajali aktivnosti za promocijo EKP in dobrih zgodb ob trasi dirke. Komunikacijske aktivnosti so obsegale: predstavitev treh projektov sofinanciranih z EU sredstvi v prenosu v živo 10-15 sekund na Eurosportu in RTV SLO, predstavitev EU projektov v biltnu prireditve, predstavitev programa EKP in EU projektov na spletni strani dogodka in socialnih omrežjih (spletna stran: 3 članki, Instagram: 3 objave, Facebook: 3 objave, Twitter: 3 objave).

8. Video o EPK: V sodelovanju z zunanjim izvajalcem izdelujemo animiran video, s katerim bomo širši javnosti predstavili cilje politik EKP.

9. Sejemska dejavnost: Udeleževali smo se sejmov in drugih večjih tematskih prireditev. Med drugim smo se januarja udeležili sejma Informativa, kjer smo priložnosti evropske kohezijske politike predstavili mladim in k sodelovanju v šoli odprte kohezije povabili učitelje ter ravnatelje. Nato smo junija sodelovali tudi na dnevih medgeneracijskega sožitja, kjer smo udeležence o pomenu evropskih sredstev ozaveščali z nagradnim kvizom. Konec septembra smo sodelovali na Festivalu za tretje življenjsko obdobje, kjer smo EKP predstavljali starejšim.

10. Spletni mediji: Na družbenih omrežjih Evropska sredstva in spletnem portalu evropskasredstva.si se vsebine pripravljajo in objavljajo redno, ažurno in po vnaprej pripravljenem medijskem planu (razen aktualnih objav) po temah, npr. grafike, dobre zgodbe, video idr. Ob izdaji odločitve o podpori za posamezno operacijo se komunicira s sporočili za javnost in objavami infografikami.

11. Vizija kohezija: Nadaljujemo z mesečnim izdajanjem spletne publikacije Vizija kohezija, ki jo sproti vsebinsko nadgrajujemo. V njej objavljamo aktualne razpise, primere dobrih praks, napovedi dogodkov in druge zanimivosti. Vsi izvodi so dosegljivi na povezavi: <https://evropskasredstva.si/e-novice-vizija-kohezija/>.⁶

12. Interaktivna svetovalka EMA: V sodelovanju s pristojnimi resorji je interaktivna Svetovalka Ema učinkovita enotna vstopna točka za vsa vprašanja glede evropskih sredstev. Potencialnim upravičencem nudimo informacijsko središče z brezplačno telefonsko številko, ki je dnevno na voljo od 9. do 12. ure, preko elektronskega naslova eutocka.mkrr@gov.si ali preko interaktivnega obrazca na spletnem portalu evropskasredstva.si.

13. Center za demonstracijo in usposabljanje na področju brezogljičnih tehnologij (Center DUBT): operacija je bila javno predstavljena 4. 10. 2023 v Zagorju ob Savi. Dogodek je organizirala Regionalna razvojna agencija Zasavje.

9. 11. 2023 je v Lipici potekala 2. seja OzS – Predstavitev članom Odbora za spremljanja – organizator OU.

⁵ Šola kohezije, e-vir.

⁶ E-novice Vizija kohezije, Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj, e-vir.

6. 12. 2023 se je v Trbovljah odvijala predstavitev projekta in možnosti povezovanja na delavnici z vzgojno izobraževalnimi zavodi premogovne regije Zasavje; organizator je bilo Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje v sodelovanju z RRA Zasavje.

22. 5. 2024 se je odvijal Obisk EK v Zasavju: Potekala je predstavitev in ogled projekta DUBT – Centra za razvoj, demonstracije in usposabljanje za brezogljne tehnologije ter simbolno odkritje table ob pričetku projekta. Organizator je bil OU v sodelovanju z RRA.

Delovna skupina INFORM-SI, v katero so imenovani programski komunikatorji, komunikatorji posredniških teles EKP in pridruženi komunikatorji kohezijskih regij se je aprila sestala na prvem letošnjem plenarnem zasedanju. Udeleženci so se med drugim seznanili z napredkom pri izvedbi skupnega letnega komunikacijskega dogodka za leto 2024 in pridobili nova znanja s področja oblikovanja v Canvi. Drugo srečanje je načrtovano konec novembra in bo usmerjeno v načrtovanje skupnih aktivnosti v prihodnjem letu.

2.6 IZVAJANJE OPERACIJ STRATEŠKEGA POMENA

- V okviru PEKP 21–27 se načrtuje izvedba operacij strateškega pomena na vseh šestih ciljnih politike. V nadaljevanju podajamo kratek opis stanja na posamezni operaciji. Nadgradnja ključnih raziskovalnih infrastruktur: operacija cilja politike 1, specifičnega cilja RSO4.2, vključuje pet vsebinskih sklopov na področju raziskave, razvoj in inovacij, ki so v različnih fazah načrtovanja, in sicer: (i) Tehnološki inovacijski center Univerze v Mariboru INNOVUM, (ii) Novogradnja Univerze v Ljubljani - Fakulteta za strojništvo Fakulteta za strojništvo, (iii) Nadgradnja raziskovalne infrastrukture RIUM, (iv) Nadgradnja superračunalnika HPC zmogljivosti in (v) Nakup vrhunske raziskovalne opreme ESFRI. Organ upravljanja je v zvezi z operacijama INNOVUM in Fakulteta za strojništvo izvedel projekt ciljane tehnične pomoči (Targeted SUpport Action) v okviru S3 Community of Practice aktivnosti DG REGI, ki se je zaključil s pozitivnim mnenjem izvajalca (Technopols group) glede načrtovanih investicij in s priporočili za bolj intenzivno odpiranje javne znanstveno raziskovalne infrastrukture za podjetja.
- Zagotovitev poplavne varnosti na porečju Savinje: operacija cilja politike 2, specifičnega cilja RSO2.4, je namenjena zagotovitvi poplavne varnosti na porečju Savinje kot eno najbolj poplavno ogroženih območij v Sloveniji. V zvezi s poplavnimi dogodki v letu 2023 je v izdelavi hidravlično-hidrološka študija, ki bo predvidoma zaključena v prvem četrtletju 2025 in bo opredelila protipoplavne ukrepe, ki so potrebni za zmanjšanje poplavne ogroženosti tega območja. Izvedba protipoplavnih ukrepov se bo predvidoma pričela v letu 2025.
- Nadgradnja železniške proge d.m.-Dobova-Zidani Most: odsek d.m.-Dobova-Sevnica: operacija cilja politike 3, specifičnega cilja RSO3.1, vključuje štiri etape naveden proge, kot del jedrnega omrežja TEN-T, ki so v različnih fazah načrtovanja, in sicer: (i) 1. etapa: območje Krško, (ii) 2. etapa: območje Sevnica, (iii) 3. etapa: nadgradnja odsekov Krško–Sevnica in (iv) 4. etapa: nadgradnja odsekov d.m.–Dobova–Brežice. Izvedba investicije je predvidena v obdobju 10/2026 – 12/2028.
- Modernizacija storitev in povezovanje institucij trga dela: operacija cilja politike 4, specifičnega cilja ESO4.2, v izvajanju. V okviru operacije se v drugi polovici 2028 načrtuje vzpostavitev platforme trga dela.
- GO! 2025: operacija cilja politike 5, specifičnega cilja RSO5.1, predvideva sofinanciranje 3 projektov, in sicer: (i) Revitalizacija Trga Evrope, (ii) Super 8 in (iii) EPIC, vsi bodisi v izvajanju (Trg Evrope) ali v fazi načrtovanja. Zaključek je predviden v letu 2025.
- Center za demonstracijo in usposabljanje na področju brezogljnih tehnologij (Center DUBT): operacija cilja politike 6, specifičnega cilja JSO8.1, v izvajanju v okviru SPP.
- Prehod na novo generacijo daljinskega ogrevanja: operacija cilja politike 6, specifičnega cilja JSO8.1, v pripravi v okviru SPP in v sodelovanju z evropsko pobudo JASPERS.

3. IZZIVI, OPREDELJENI V PRIPOROČILU SVETA O EKONOMSKIH IN SOCIALNIH POLITIKAH, POLITIKAH ZAPOSLOVANJA IN SOCIALNO EKONOMSKIH POLITIKAH SLOVENIJE

3.1 ZAŠČITA PRED POPLAVAMI IN UKREPI ZA BLAŽITEV PODNEBNIH SPREMENB, VKLJUČNO S SONARAVNIMI REŠITVAM (NATURE-BASED SOLUTIONS)

V zadnjem desetletju se zaradi podnebnih sprememb tako v celotni EU in na svetu nasploh soočamo z vedno bolj pogostimi in uničujočimi naravnimi nesrečami, med katere sodijo tudi poplave. Intenzivnost in pogostost nevarnostnega potenciala poplavnih dogodkov se bosta tudi v prihodnje verjetno povečevala, tako zaradi spreminjanja podnebnih razmer kot neustreznega upravljanja porečij in spreminjanja pokrovnosti tal. Pomembne so predvsem spremembe v pogostosti in intenziteti po posameznih letnih časih. Pogostejši vremenski ekstremni dogodki, kamor uvrščamo tudi obsežnejše in intenzivne poplavne dogodke, so posledica in ne razlog za nastanek podnebnih sprememb.

Poplave v Republiki Sloveniji so pogoste in mnogokrat povzročajo veliko škodo. Še več, med vsemi naravnimi nesrečami, ki povzročajo večjo škodo, so poplave v Sloveniji verjetno najpogostejša nesreča. Skupna površina poplavnih območij v Sloveniji znaša več kot 6 % površine državnega ozemlja (1250 km²), upošteva je hudourniška (erozijska) območja pa tudi do 10 % površine države (2000 km²). Vpliv podnebnih sprememb na pojav poplavnih dogodkov je zaznaven. Hudourniške poplave so v zadnjih letih pogostejše, padavinski ekstremi so zaznavni v smislu večje količine padavin v kratkem času in s tem intenzivnejših hudourniških poplav. Vpliv podnebnih sprememb je zaznaven zlasti ob trendu povečevanja hidroloških ekstremov v smislu višjih visokovodnih konic. Ponekod so objekti vodne infrastrukture neustrezni za zadrževanje rekordnih visokovodnih konic. Poplave se lahko pojavljajo vse leto, najpogostejše pa so jeseni, ob obilnih in dolgotrajnih padavinah. Poleti so poplave povezane z neurji in so predvsem krajevne in hudourniške. Poplave povzročajo smrtno žrtve, gospodarske izgube, družbeno in okoljsko škodo. Škoda na območjih poplavljanja je navadno razmeroma velika in vključuje poškodbe stanovanjskih objektov, gospodarske javne infrastrukture, trgovskih in industrijskih podjetij, pridelkov na kmetijskih zemljiščih itn., pogosto so prekinjeni družbeni in gospodarski procesi. Okolje lahko ob poplavih ogrozijo škodljive oziroma nevarne snovi, ki vanj lahko preidejo ob poškodbi ali uničenju objektov, kjer se predelujejo ali hranijo.

Skladno z implementacijo Direktive 2007/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. oktobra 2007 o oceni in obvladovanju poplavne ogroženosti je predstavljala začetni korak za izdelavo predhodne ocene poplavne ogroženosti priprava opozorilnih poplavnih kart. Opozorilne karte poplav so se izdelale na podlagi analize historičnih in arhivskih podatkov o poplavnih in erozijskih dogodkih in na podlagi že izdelanih študij, raziskav, analiz ter drugih podatkov. Na podlagi tako določenih kart, je bilo možno določiti območja z nevarnostnim potencialom poplav ter bil izdelan prvi dokument, t. i. Predhodna ocena poplavne ogroženosti 2011. Na podlagi predhodne ocene poplavne ogroženosti in na podlagi širše javne razprave ter strokovne presoje je bilo določeno 61 območij pomembnega vpliva poplav, za katera oziroma na katerih se upravičeno pričakuje, da tam v primeru poplav prihaja do največjih škod po kriterijih ogroženosti iz t. i. Ocene ogroženosti Republike Slovenije zaradi poplav, ki je bila prvič pripravljena v letu 2016⁷. Vse predhodno naštetе aktivnosti so podlaga za pripravo Načrta za zmanjševanje poplavne ogroženosti.

Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti 2017–2021 (v nadaljevanju: NZPO)⁸ temelji na dejstvu, da je treba v okviru porečij z ukrepanjem nasloviti poplavno ogroženost na identificiranih 61 območjih pomembnega vpliva poplav. V Sloveniji so bila tako območja pomembnega vpliva poplav logično in na podlagi upoštevanja predvsem različnih nivojev delitev Slovenije na (pod)porečja grupirana v 17 porečij, za katere se samostojno izdelava 17 t. i. porečnih načrtov zmanjševanja poplavne ogroženosti. Načrt

⁷ Dokument je dostopen na: https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavu/URSZR/Datoteke/Oceneogrozenosti/ocena_ogrozenosti_poplave.pdf

⁸ Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti 2017–2021 (NZPO SI), 2017.

zmanjševanja poplavne ogroženosti predstavlja skupek 17 porečij NZPO z 61 identificiranih območij pomembnega vpliva poplav. V okviru Povodja Donave se tako nahajajo naslednjih 14 izmed 17 porečij, in sicer, Zgornja Sava, Sora, Ljubljanska Sava, Ljubljanica z Gradaščico, Kamniška Bistrica, Litijška Sava, Savinja, Krška Sava, Krka, Sotla, Mejna Drava z Mežo in Mislinjo, Ptujška Drava, Slovenska Mura in Ledava. V okviru Povodja Jadranskih rek pa se nahaja 3 izmed 17 porečij, in sicer, porečja Idrijce, Vipave in Obale. Za NZPO je bilo izdelano Okoljsko poročilo, v katerem so opredeljeni vplivi NZPO, opredelitev do morebitnih obremenitev okolja ter ugotavljanja in ocenjevanja vplivov izvedbe NZPO na posamezne dele okolja (tla, kmetijske površine, gozd, ribe, površinske in podzemne vode, narava, kulturna dediščina,...) ter opredelitev omilitvenih ukrepov in spremljanje stanja okolja.

Ob zavedanju, da so podnebne spremembe nova realnost in se je potrebno nanje ustrezno odzvati, ter ob upoštevanju EU poplavne direktive je Republika Slovenija pristopila k pregledu in posodobitvi Predhodne ocene poplavne ogroženosti. Pri tem je bilo bistvenega pomena preveritev morebitnega vpliva podnebnih sprememb na poplavno ogroženost. Posodobljena Predhodna ocena poplavne ogroženosti za območje RS (2019)⁹ je bila pripravljena skladno s 7., 8. in 9. členom Uredbe o vsebini in načinu priprave podrobnejšega načrta zmanjševanja ogroženosti pred poplavami (Uradni list RS, št. 7/10), ki izhajajo iz zahtev 4. in 5. člena EU poplavne direktive. Nadgrajena je bila predvsem z novimi in dodatnimi evidencami ter opisi poplavnih dogodkov (različnimi tipi škodnih posledic), nadgrajenimi analizami maksimalnih pretokov v RS, dodatnimi grafičnimi predstavitvami zabeleženih poplav v preteklosti, preveritvami vpliva podnebnih sprememb na karakteristike poplav oz. na poplavno ogroženost v Sloveniji. Pripravljen je bil posodobljen seznam 86 območij pomembnega vpliva poplav, za katera so bile pripravljene tudi nove karte poplavne nevarnosti in karte poplavne ogroženosti. To je bila osnova za sprejem in sprejela tudi drugi posodobljeni Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti 2023–2027.¹⁰

Osnovni namen priprave ukrepov v okviru NZPO je med drugim prilagoditev rabe prostora na poplavne dogodke ter bistveno prispevati k prilagajanju na podnebne spremembe z izvedbo:

- gradbenih ukrepov, ki pomenijo neposredno zmanjšanje škodljivega delovanja poplavnih voda na okolje, zdravje ljudi, kulturno dediščino in materialne dobrine. Slednje se zagotavlja z rednim vzdrževanjem vodotokov ter na podlagi strokovnih podlag načrtovane gradnje protipoplavne zaščite (izdelava celovitih hidrološko-hidravličnih študij posameznih porečij ter prostorsko umeščanje objektov vodne infrastrukture v prostor), gradnjo protipoplavne zaščite na celotnem porečju z možnostjo zadrževanja vode na povirjih, upoštevanjem načela DNSH izvedbi gradnje, izbiri materialov gradnje glede na tip vodotoka (hudourniški vodotoki izkazujejo trajnejšo uporabo materialov). Tako je Slovenija že v obdobju izvajanja evropske kohezijske politike v obdobju 2007–2013 (OP ROPI 2007–2013) prioriteto pristopila k izvedbi protipoplavnih ukrepov na urbaniziranih območjih porečja Savinje ter Drave in v evropski kohezijski politiki v obdobju 2014–2020 (OP 2014–2020) nadaljevala z ukrepi zmanjšanjem poplavne ogroženosti JZ dela Ljubljane, Železnikov, krajev ob Meži, Dravinji in Mislinji. Poplavni dogodek v avgustu 2023 je potrdil pravilnost v preteklosti izvedenih ukrepov na območju Celja, Vojnika ter Luč. V evropski kohezijski politiki v obdobju 2021–2027 se že izvajajo nadaljevanje protipoplavne zaščite na porečju Drave ter Vipave, načrtujejo pa se tudi ukrepi na porečju Savinje. V okviru ukrepa NOO pa se tarčno izvajajo investicije, ki so skladne z izdelanimi hidrološko-hidravličnimi študijami in ciljno pokrivajo manjša območja.
- prepoznavanja učinkovitosti negradbenih ukrepov pri zmanjševanju poplavne ogroženosti v daljšem časovnem obdobju ter blaženju podnebnih sprememb podprtih ukrepov. Izbira na naravi temelječih rešitev predvsem prednostno v območjih Nature 2000 (renaturacije vodotokov, zaščita razlivnih površin s prilagajanjem rabe tal, zaščita in ohranjanje obstoječih zelenih površin ter načrtovanje novih območij za kompenzacijo izgubljenega habitata (slednji so bili upoštevani že pri izvedbi protipoplavne zaščite na porečju Savinje v obdobju OP ROPI 2007–2013), uporaba okolju prijaznih materialov, preventivno varovanje vodnih virov,...), blaženje učinkov podnebnih

⁹ Predhodna ocena poplavne ogroženosti Republike Slovenije (2019), 2019.

¹⁰ Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti 2023–2027 (NZPO SI II), 2023.

sprememb z ohranjanjem ali vzpostavljanjem ponorov toplogrednih plinov – mokrišč in gozdov. Pri načrtovanju se že na nivoju hidrološko-hidravličnih študij in analiz, kasneje pa pri pripravi projektne dokumentacije v območju Natura 2000 upošteva cilje Programa upravljanja območij Natura 2000 za obdobje 2023–2028¹¹ in določila, ki izhajajo iz načrtov upravljanja zavarovanih območij oz. določila iz aktov njihovega zavarovanja. Že pri samem načrtovanju NZPO je bila v okviru Celovite presoje vplivov na okolje izdelan Dodatek za presojo sprejemljivosti vplivov izvedbe ukrepov na varovanih območjih¹². V okviru izvajanja projektov zaščite pred poplavami so bili upoštevani sonaravni pristopi in materiali, kjer je bilo to mogoče nadomestni habitati, mrtvi rokavi, jezbece, leseni materiali, lokalna varovanja,

- ob upoštevanju analize poplavnega dogodka 2023, kateri so sledile analize novih maksimalnih pretokov Republiki Sloveniji ter novih preveritev vpliva podnebnih sprememb na karakteristike poplav oz. poplavno ogroženost, preveritev in nadgradnje območij pomembnega vpliva poplav (razširitev obstoječega nabora območij pomembnega vpliva poplav) je bila konec leta 2023 pripravljena nova Ocena tveganja za poplave¹³ in noveliran predlog Predhodne ocene poplavne ogroženosti Republike Slovenije 2024¹⁴.

Poleg načrtovanja in izvedbe zaščite pred poplavami Republika Slovenija izvaja ostale ukrepe odzivanja na vremensko pogojene nesreče. V preteklosti je bil tudi s sredstvi EKP 2007–2013 nadgrajena hidrološko-meteorološka merilna mreža, ki omogoča pravočasno opozarjanja na vremensko pogojene nesreče. Za primere pravočasnega odziva na tovrstne dogodke je Republika Slovenija na podlagi Uredbe o izvajanju Sklepa o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite (Uradni list RS, št. 62/14 in 13/17) konec leta 2023 sprejela Državno oceno zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče¹⁵. Podnebne spremembe in z njimi povezani dogodki vplivajo na rast števila vremenskih nesreč, njihovo intenzivnost, trajanje, pogostost pojavljanja in obseg. Obsežni požari v naravnem okolju, suša, ujme z močnim vetrom in točo, poplave in plazovi, ki so se v zadnjem času zgodili v Republiki Sloveniji, še posebej katastrofalne poplave in plazovi leta 2023 to potrjujejo.

V okviru Načrta za okrevanje in odpornost je bila pripravljena reforma pripravljenosti in odziva na podnebne nesreče, ki vključuje vzpostavitev modularnih enot za odziv na podnebne nesreče (poplave, požari v naravnem okolju, žled idr.), nakup opreme, okrepitev infrastrukturnih, programskih in drugih pogojev za pripravljenost, usposobljenost in odzivnost sil za ZRP. Načrtovanje odzivanja na vremensko pogojene naravne nesreče so določene v Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030¹⁶. Republika Slovenija je v okviru izvajanja evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020 (OP 2014–2020) ciljno pristopila k posodobitvi sistema informiranja ter alarmiranja prebivalcev v primeru poplav ter drugih vremensko pogojenih nesreč.

Prav tako je bil za primere strukturne reforme odziva na podnebno pogojene naravne nesreče (tudi v okviru regionalnega ukrepanja na ravni EU) izveden nakup ustrezne specialne opreme, ki bo omogočala intervencijskim enotam civilne zaščite izvajanje nalog na področju zaščite, reševanja in pomoči ob poplavah na državni, regionalni in lokalni ravni hiter, varen, učinkovit in koordiniran odziv na pojav poplav na celotnem ozemlju RS in preprečevanje večjih škod na premoženju ljudi ter reševanju življenj ob poplavah. S tem se bodo zmanjšale negativne posledice poplav za zdravje ali celo življenje ljudi in živali, zmanjšala se bo ogroženost premoženja, kulturne dediščine in okolja. Pozitivni učinki tega ukrepa so bili zaznani v poplavah leta 2023. V PEKP 21–27 se je izvedel nakup 4 manjših letal za gašenje iz zraka, ki so prvenstveno namenjeni kot dodatna pomoč za gašenje na večjih ter težko dostopnih mestih. Njihov pozitiven učinek je bil evidentiran pri večjih požarih v naravnem okolju v letu 2024. Načrtuje se še nakup dodatne opreme za

¹¹ Program upravljanja, Živi z naturo 2000, e-viri.

¹² Dodatek za presojo sprejemljivosti vplivov na varovana območja- za načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti, 2016.

¹³ Ocena tveganja za poplave, 2023.

¹⁴ Predhodna ocena poplavne ogroženosti Republike Slovenije (2024), 2024.

¹⁵ Državna ocena zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče, verzija 3, 2023.

¹⁶ Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030 (ReNPVNDN24-30).

odziv na žledolome, požare in poplave. Načrtovana je tudi izgradnja učnih centrov, v katerih se bodo pripadniki civilne zaščite in drugih pripadnikov izvajanja zaščite ter reševanja usposabljali za čimbolj učinkovit odziv na vremensko pogojene nesreče.

Pri odzivu na posledice podnebnih sprememb se povečuje tudi pomen zelenih površin in dreves v mestih. Zelene površine prispevajo k zdravju in dobremu počutju ljudi, krepijo povezanost skupnosti, uravnavajo lokalno klimo in mikroklimo, zadržujejo padavinske vode in preprečujejo urbane poplave, uravnavajo kakovost zraka, zadržujejo hrup, so ponor ogljika in oživljajo tudi zapuščena in degradirana območja ter ustvarjajo podobo in vrednost prostora.

Resolucija o Strategiji prostorskega razvoja Slovenije 2050 (ReSPR50) 11 podpira uresničevanje podnebnih ciljev skladno s Pariškim sporazumom o podnebnih spremembah (Paris Agreement, Pariz 2015). Tako je njen sestavni del usmerjanje prostorskega razvoja za optimalno blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje. Zastavili smo si cilj za preprečevanje pretiranega zgoščanja urbane strukture z doseganjem ali ohranjanjem vsaj 40 % deleža javnih in odprtih zelenih površin v ureditvenem območju naselja.

Republika Slovenija si je v okviru izvajanja PEKP 21–27 prvič zagotovila sredstva, ki so namenjena ukrepom za ozelenjevanje mest, s ciljem izboljšanja kakovosti in uporabnosti obstoječe ter vzpostavitve nove zelene infrastrukture.

3.2 TRAJNOSTNA MOBILNOST S Poudarkom na zmanjšanju prometa z osebnimi avtomobili pri prevozu na delo

3.2.1 Aktivnosti za povečanje uporabe javnega prevoza z opiranjem na ukrepe, kot sta izdajanje enotnih vozovnic in usklajevanje voznih redov

1. JPP v Sloveniji

Slovenija v zadnjih desetletjih beleži rast prometa z osebnimi vozili, saj je ta način prevoza z razvojem avtocestnega križa, stagnacijo železniškega sistema in upadanjem javnega potniškega prometa postal najprivlačnejši način prevoza. Trend upadanja JPP se je prvič zaustavil v letu 2011 z uvedbo subvencioniranja vozovnic za dijake in študente. V letu 2016 je bila za študente in dijake uvedena še **enotna vozovnica**, ki je bila v letu 2019 razširjena na vse ostale uporabnike JPP. S 1. 7. 2020 pa je bila za upokojence, starejše od 65 let, imetnike evropske kartice ugodnosti invalida in vojne veterane uvedena **brezplačna vozovnica »Slovenija«**.

Pandemija COVID-19 je ponovno povzročila upad števila potnikov v JPP (število potnikov se je v letu 2020 zmanjšalo za 57 %), ki smo jih od leta 2021 poskušali vrniti nazaj z naslednjimi ukrepi:

- **vikend popusti** (v višini 75 % cene enkratne vozovnice) na določeni relaciji in cenovno ugodne **družinske vozovnice** za družine do 5 oseb oz. do 10 oseb za 15 EUR oz. 30 EUR.
- **subvencionirana enotna (mesečna ali letna) vozovnica »Slovenija«** za dijake in študente za 25 EUR/mesec oz. 200 EUR/leto. Z doplačilom 10 EUR pa lahko dijaki oz. študenti pridobijo tudi vozovnico za mestne promete tako, da je ta vozovnica lahko veljavna tudi v mestnih prometih.
- V letu 2023 je bila uvedena **vozovnica »Slovenija«** tudi za vse ostale uporabnike JPP za 70 EUR/mesec oz. 560 EUR/leto. S 1. 10. 2024 pa velja tudi v mestnem prometu Ljubljane (brez doplačila).

V letu 2023 so bile **podeljene nove koncesije** za medkrajevni linijski avtobusni potniški promet za obdobje 5 let z možnostjo podaljšanja še za 3 leta, ki so se začele izvajati s 1. 7. 2024. Obseg storitev smo povečali za 20 % na račun dnevnih konic, prevoza zaposlenih in osnovnošolskih otrok, zagotavljanja JPP v oddaljenih krajih in za potrebe turizma. Skupno gre za povečanje iz ca 50 na ca 60 mio avtobusnih kilometrov letno. Pri izboru so imeli prednost izvajalci, ki so ponudili kakovostnejša prevozna sredstva, ki manj onesnažujejo okolje (EURO 5 in 6) in ki zagotavljajo večje udobje potnikov (npr. Wi-Fi).

V okviru Nacionalnega centra za upravljanje prometa so bili vzpostavljeni tudi **skupni vozni redi medkrajevnega avtobusnega in železniškega prometa Slovenije ter mestnih prometov Ljubljane in Maribora**. Poleg tega je bil vzpostavljen tudi **voznoredni iskalnik in spletni načrtovalec poti z imenom »SIMO«**.

2. Število potnikov v JPP

Od leta 2019 dalje je predvsem spričo ugodne vozovnične politike število potnikov postopoma raslo, razen v letih s COVID-om. V spodnji tabeli je prikazano število potnikov v medkrajevem linijskem avtobusnem potniškem prometu, brez imetnikov brezplačnih vozovnic:

Tabela 3: Število potnikov v medkrajevem linijskem avtobusnem potniškem prometu, brez imetnikov brezplačnih vozovnic

Leto	2019	2020 (COVID)	2021 (COVID)	2022	2023
Št. potnikov bus	31.007.060	21.331.574	21.835.220	30.123.940	34.117.410

Vir: Podatki iz sistema IJPP

Povečevalo se je tudi število potnikov na železnici, in sicer:

Tabela 4: Število potnikov na železnici

Leto	2019	2020 -COVID	2021 - COVID	2022	2023
Št. potnikov na železnici	13.907.000	8.151.000	11.860.000	14.898.000	15.749.000

Vir: Podatki iz sistema IJPP

Od leta 2020 dalje je JPP koristilo tudi veliko število upravičencev do brezplačnih vozovnic (upokojenci, starejši od 65 let, vojni veterani, imetniki evropske kartice ugodnosti invalida):

Tabela 5: Število upravičencev do brezplačnih vozovnic (upokojenci, starejši od 65 let, vojni veterani, imetniki evropske kartice ugodnosti invalida)

Leto	2019	2020	2021	2022	2023
Št. izdanih letnih vozovnic	0	154.533	191.623	205.753	236.612

Vir: Podatki iz sistema IJPP

Na železnici so v letu 2023 zabeležili 1,27 mio validacij brezplačnih vozovnic, v **medkrajevem avtobusnem linijskem potniškem prometu** 3,34 mio, v **mestnem prometu** pa 8,16 mio.

Z uvedbo vozovnic »Slovenija«, ki niso vezane na relacijo, je postalo problematično evidentiranje potniških kilometrov. Potnik namreč vozovnico validira le ob vstopu v vozilo, zato ne vemo, kako daleč se je peljal. V zalednem sistemu IJPP je bilo zato treba vzpostaviti poseben algoritem za »lovljenje parov« validacij v določenem časovnem obdobju, da bi dobili točne **rezultate potniških kilometrov**. Ta algoritem pa je bil vzpostavljen šele v drugi polovici letošnjega leta in je še vedno v testni fazi. Vendar rezultati izračunani na njegovi podlagi tudi **kažejo na rast JPP**, in sicer:

Tabela 6: Prikaz rasti JPP

mesec/pkm	leto		
	2022	2023	2024
januar	32.291.328	37.902.015	49.535.534
februar	30.454.555	32.533.515	42.046.230
marec	42.802.416	47.835.279	52.257.849
april	36.792.459	39.537.553	51.168.705
maj	44.297.622	40.085.752	50.529.745
junij	36.519.643	39.232.625	40.317.866
julij	20.282.393	22.914.841	24.906.228
avgust	21.853.792	22.015.376	24.918.738
september	44.325.965	47.128.409	42.296.638
oktober	52.812.334	53.106.730	
november	52.251.999	50.343.585	
december	38.067.330	44.906.702	
SKUPAJ	452.751.836	477.542.382	377.977.533

Vir: Podatki iz sistema IJPP

3. DUJPP

Državni zbor je 6. 4. 2022 sprejel Zakon o upravljanju javnega potniškega prometa (v nadaljevanju besedila: ZUJPP), ki določa, da se za upravljanje z javnim potniškim prometom **ustanovi Družba za upravljanje javnega potniškega prometa** (v nadaljevanju besedila: DUJPP).

DUJPP je bil ustanovljen jeseni 2022, oktobra 2023 je z Republiko Slovenijo podpisal krovno pogodbo o ureditvi medsebojnih razmerij ter prevzel upravljanje železniškega potniškega prometa. Izvedel je tudi priprave za začetek izvajanja novih koncesij na področju medkrajevnega linijskega avtobusnega prevoza potnikov. Njihovo upravljanje je prevzel s 1. 7. 2024, ko so se začele izvajati.

Družba ima ključno nalogo pri upravljanju in integraciji obvezne gospodarske javne službe javni linijski prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu in gospodarske javne službe železniškega linijskega prometa, vse z namenom uveljavitve javnega potniškega prevoza kot stroškovno učinkovite atraktivne drugim oblikam prevoza. Ključno vlogo bo igral pri nadaljnjem usklajevanju voznih redov, integraciji različnih vrst javnega potniškega prometa, vzpostavitvi mobilnosti kot storitve, modernizaciji sistema JPP v Sloveniji, uvedbo različnih plačilnih možnosti itd. Ustanovitev in polno delovanje DUJPP je bil tudi eden izmed mejnikov v okviru Načrta za okrevanje in odpornost.

3.2.2 Uporaba trajnostnih prevoznih sredstev

Slovenija je v letu 2023 sprejela Zakon o infrastrukturi za alternativna goriva in spodbujanju prehoda na alternativna goriva v prometu, katerega namen je prispevati k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov in onesnaževal zraka iz prometa, povečanju deleža obnovljivih virov energije v prometu in spreminjanju strukture voznega parka vozil v cestnem prometu. Cilji so, da se vzpostavi gosta javno dostopna mreže kakovostne polnilne in oskrbovalne infrastrukture za alternativna goriva v prometu ter da se spodbuja vzpostavitev zasebne polnilne in oskrbovalne infrastrukture.

V ta namen je Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo zagotovilo spodbude za pospešitev vzpostavitve potrebne polnilne in oskrbovalne infrastrukture ter za povečanje deleža vozil na alternativna goriva v voznem parku registriranih vozil v Republiki Sloveniji. Na področju vozil se izvajajo naslednje spodbude:

- nepovratna sredstva in krediti za nabavo novih in rabljenih brezemisijских osebnih vozil in dvokolesnikov za pravne in fizične osebe;
- nepovratna sredstva za nakup brezemisijских avtobusov za mestni prevoz potnikov za občine;
- nepovratna sredstva za nakup električnih koles za fizične osebe.

V pripravi pa so še spodbude za:

- zasebno polnilno infrastrukturo običajne moči (počasno oz. pametno do 22 kW) za fizične osebe in podjetja,
- hitro polnilno infrastrukturo (150 kW in več) ob avtocestah oz. omrežju TEN-T za lahka in težka vozila,
- počasno in hitro polnilno infrastrukturo izven omrežja TEN-T.

3.2.3 Morebitni ukrepi za zmanjšanje odvisnosti od osebnih avtomobilov z namenom doseganja cilja EU glede zmanjšanja porabe končne energije za 11,7 % do leta 2030

Slovenija s predvidenimi sredstvi načrtuje finančne spodbude za regije in občine za načrtovanje trajnostne mobilnosti v mestih in za izvedbo infrastrukture za trajnostno mobilnost v skupnem znesku 147,7 milijona evrov. Namen financiranja ukrepov za trajnostno mobilnost je priprava strateških načrtov prometa na ravni občin in regij (občinske in regionalne celostne prometne strategije) ter izboljšanje infrastrukturnih pogojev za trajnostne oblike mobilnosti.

Slovenija bo v okviru uresničevanja prednostnih nalog Trajnostna mobilnost v mestih in Trajnostna (med)regionalna mobilnost in povezljivost spodbujala naložbe v izgradnjo in prilagoditev infrastrukture za trajnostne načine prevoza, kot so: namenski pasovi za javni potniški promet in infrastruktura prestopnih točk med različnimi oblikami mobilnosti ter gradnja in prenova infrastrukture za pešce. Nadaljevala se bo promocija gradnje visokokakovostnih ločenih kolesarskih površin in druge kolesarske infrastrukture, vključno z infrastrukturo za polnjenje e-koles.

Ob posodobitvi ali novi gradnji infrastrukture, ki bi morala tudi spremeniti potovalne navade potnikov, je treba javnost ustrezno obvestiti o izboljšani ponudbi, izobraževati in spodbujati k spremembam. Spremembe bodo ustrezno načrtovane na strateški ravni z najširšo možno vključenostjo javnosti, saj je to prvi korak k družbenim spremembam. Zato se bo nadaljeval in poglobljal tudi proces celostnega prometnega načrtovanja ter povezovanja prometnega in prostorskega načrtovanja na vseh ravneh.

Hkrati se v Sloveniji gradi nova in nadgrajuje obstoječa železniška infrastruktura ter izgrajuje regionalno kolesarsko omrežje, kar predstavlja komplementaren ukrep prej opisanim ukrepom, s skupnim ciljem vzpostaviti mrežo medsebojno povezanih različnih oblik trajnostne mobilnosti (hoja, kolesarjenje, brezemisijська mobilnost z ustrezno polnilno infrastrukturo, mreža JPP), ki bo lahko v prihodnjih letih časovno in finančno konkurirala prevozu z osebnim avtomobilom. Ukrepi ozaveščanja in spremembe navad se bodo kombinirali s strateškim načrtovalskim pristopom na področju trajnostne mobilnosti (celostne prometne strategije na ravni države, regij in občin) ter vzpostavitvijo ustrezne infrastrukture za trajnostne oblike mobilnosti, s čimer načrtujemo prispevek k zmanjšanju porabe končne energije v prometu.

3.3 OBMOČNA NAČRTA SKLADA ZA PRAVIČEN PREHOD - SPODBUJANJE »IZSTOPA IZ PREMOGA«

Kljub podobnim zgodovinskim ter socialno-ekonomskim temeljem se premogovni regiji Zasavje in SAŠA med seboj bistveno razlikujeta predvsem glede na fazo izstopa iz premoga. Medtem ko je Zasavska regija glavnino premogovniških dejavnosti v preteklem obdobju že opustila in se danes kljub visokim investiranjem (tranzicijskim) sredstvom še vedno sooča s številnimi socialno-ekonomskimi izzivi, SAŠA regija v tranzicijski proces opuščanja premoga šele vstopa.

Vlada RS je v letu 2022 sprejela Strategijo za izstop iz premoga za območje obeh premogovnih regij, Savinjsko-šaleško (v nadaljevanju: SAŠA) in Zasavsko območje. V njej je pripravljena podrobnejša analiza potreb za štiri identificirana področja: energetiko, področje človeških virov in vzpostavitev socialne infrastrukture, gospodarstvo ter okolje.

Na tej osnovi sta pripravljena območna načrta za pravični prehod (v nadaljevanju: ONPP) obeh regij, ki določata vrste predvidenih operacij za doseganje ciljev, ki so opredeljeni glede na evidentirane razvojne potrebe.

Na eni strani so ukrepi Območnega načrta za pravični prehod premogovne regije Zasavje osredotočeni zlasti na:

- Razogljičenje regije, kar bo prispevalo k zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, hkrati pa prispevalo k ustvarjanju novih, zelenih delovnih mest oziroma prestrukturiranju obstoječih kompetenc za področje trajnostne rabe energije (7 % alokacija sredstev);
- Trajnostni, prožni in raznolik gospodarski razvoj: načrtovana kombinacija ukrepov za doseganje tega strateškega cilja bo usmerjena v gospodarsko prestrukturiranje regije v smeri prehoda v nizkoogljično, krožno, digitalizirano gospodarstvo (89 % alokacija sredstev);
- Visoko motiviranje in usposobljenost prebivalcev: z ukrepi obogatenega izvajanja kakovostnega in dostopnega učenja ter uvajanja krožnih vsebin v VIZ ter ukrepi vseživljenjske karijerne orientacije in usposabljanje brezposelnih ter iskalcev zaposlitev (4 % alokacija sredstev).

Na drugi strani so ukrepi Območnega načrta za pravični prehod premogovne regije SAŠA osredotočeni zlasti na:

- Pravični energetski prehod oziroma celovito energetsko prestrukturiranje regije: najprej energetska učinkovitost za optimizacijo rabe energije, nato naložbe v OVE za zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv ter povečanje odpornosti (29 % alokacija sredstev);
- Zaposlitve in veščine za vse: z ukrepi obogatenega izvajanja kakovostnega in dostopnega učenja ter uvajanja krožnih vsebin v VIZ ter ukrepi vseživljenjske karijerne orientacije in usposabljanje brezposelnih ter iskalcev zaposlitev (4 % alokacija sredstev);
- Trajnostni, prožni in raznolik gospodarski razvoj: z ukrepi diverzifikacije gospodarstva, s podporo novim in obstoječim industrijam v smeri prehoda na nizkoogljično gospodarstvo in podporno okolje za zagon podjetij in vlaganja v RRI (58 % alokacija sredstev);
- Razgradnjo in spremembo namena objektov, povezanih z rabo premoga (8 % alokacija sredstev).

Ukrepi podpirajo ukrepe za doseganje ciljev NEPN ter Posodobljenega celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta - NEPN 2024, ki ga je Vlada RS sprejela 18. 12. 2024 (ukrepi/instrumenti s področja energetske varnosti).

NEPN 2024 predvideva tudi sprejem dveh zakonov za Savinjsko-šaleško regijo: Zakon o zapiranju Premogovnika Velenje in Zakon o prestrukturiranju Šaleško-Savinjske premogovne regije.

Vzporedno s tema dvema zakonoma je bil pripravljen predlog Zakona o prehodnem financiranju pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga, ki zagotavlja socialno varnost in zaščito delovnih mest zaposlenih v Premogovniku Velenje in Termoelektrarni Šoštanj ter ohranja pogoje za dostojno življenje prebivalcev Šaleške doline. Zakon o prehodnem financiranju pospešenega in pravičnega izstopa iz premoga bo Termoelektrarni Šoštanj (TEŠ) in Premogovniku Velenje (PV) omogočil nadaljnje obratovanje. V skladu z določbami zakona bo TEŠ od začetka leta 2025 do konca aprila 2027, torej tri kurilne sezone, izvajal gospodarsko javno službo zagotavljanja toplote za daljinsko ogrevanje v občinah Velenje in Šoštanj. Zakon, ki je stopil v veljavo 21. 12. 2024, tako zagotavlja premostitev do sprejema ukrepov za pravični izstop iz premoga ter prestrukturiranje regije in do vzpostavitev alternativnih virov za proizvodnjo toplote.

V vmesnem času se pospešeno in premišljeno pripravljata oba z NEPN 2024 in z Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda predvidena zakona, ki sta ključna za preobrazbo Šaleške doline. To sta Zakon o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje in Zakon o razvojnem prestrukturiranju Savinjsko-šaleške premogovne regije. Oba zakona sta v pripravi oz. usklajevanju; 25. 11.2024 se je zaključila javna obravnava osnutka Zakona o postopnem zapiranju Premogovnika Velenje, za Zakon o razvojnem prestrukturiranju Savinjsko-šaleške premogovne regije pa je bilo izvedeno prvo medresorsko usklajevanje v okviru delovne skupine.

Na pobudo in v sodelovanju z regijama sta bili v letu 2024 pripravljeni sprememba ONPP SAŠA in sprememba ONPP Zasavje za zagotavljanje sinergij s projekti financirani v okviru instrumenta posojil za javni sektor (3. steber Mehanizma za pravični prehod). Spremembo PEKP 21–27 ter spremembi ONPP SAŠA in ONPP Zasavje je dne 22. 11. 2024 potrdila EK.

3.4 JAVNO – ZASEBNO R&D PARTNERSTVO ZA KREPITEV KONKURENČNOSTI DELA

Javno–zasebno partnerstvo za raziskave in razvoj je prepoznano kot pomemben ukrep za krepitev konkurenčnosti dela že v obstoječem PEKP 21–27, ki navaja obvezo izboljšati raziskovalni, razvojni in inovacijski ekosistem in zagotavljati vlaganja v RRI. V ta namen so sredstva v PEKP 21–27 namenjena krepitvi raziskovalne in inovacijske zmogljivosti ter uporabi naprednih tehnologij. V tem kontekstu je bila pripravljena nadgrajena Slovenska strategija trajnostne pametne specializacije (S5), ki usmerja ukrepe in sredstva specifičnega cilja RSO1.1. Razvoj in izboljšanje raziskovalne in inovacijske zmogljivosti ter uvajanje naprednih tehnologij na pripoznana prednostna S5. V kontekst spodbujanja javno-zasebnega R&D partnerstva sodijo ukrepi, ki so usmerjeni na združevanje gospodarstva, institucij znanja ter lokalnih skupnosti in države ter drugih deležnikov inoviranja (petorna vijačnica) s pomočjo nadgradnje strateških razvojno inovacijskih partnerstev (SRIP). V nadaljevanju podajamo napredek na tem področju.

S5 je eden od omogočitvenih pogojev, ki se neposredno nanaša na finančna sredstva Cilja politike 1 – Pametna Evropa, hkrati pa se povezuje tudi z novim skladom v tem programskem obdobju, t. i. Skladom za pravični prehod, kjer regulativa določa, da se sredstva tega Sklada in posledično projekti v Cilju politike 6 – Evropa za pravični prehod, navezujejo na vsebine S5. Posreden vpliv S5 pa se skozi uporabo inovacij (deployment) izkazuje tudi na določenih relevantnih ukrepih znotraj prednostne naloge 3 PEKP 21–27 – Zelena preobrazba za podnebno nevtralnost ter prednostne naloge 6 – Znanja in spretnosti ter odzivni trg dela, zato je sprejem strategije pametne specializacije za posamezno regijo ali državo članico nujen. EK je zaradi pomanjkanja sodelovanja in vlaganj v skupne projekte gospodarstva na eni strani ter institucij na področju raziskav, razvoja in inovacij na drugi strani že v okviru programskega obdobja 2014–2020 predstavila koncept Strategije pametne specializacije (S3) z namenom spodbuditve in osredotočenja vlaganj držav in njihovih regij v raziskave in inovacije iz ESRR na področja, kjer imajo regije izkazane primerjalne prednosti. Namen te vzpodbude je bil podpreti regionalne/državne prioritete na področju raziskav, razvoja, inovacij in tehnološkega napredka preko t.i. procesa podjetniškega odkrivanja. S3 si je tako pridobila mesto med strateškimi dokumenti, ki usmerjajo razvoj posameznih držav in regij ter sodelovanje med ključnimi kompetenčnimi akterji v evropskih verigah vrednosti, na ravni EU pa pridobiva na veljavi kot pomemben mehanizem za programiranje in izvajanje centraliziranih inštrumentov (npr. Obzorje Europe, Interregional innovation Investment instrument idr.). Za konkurenčnost slovenskega gospodarstva, ki je z izvozno naravnostjo odločilno vpeto v evropske verige vrednosti, je zato učinkovito upravljanje z S5 pomemben dejavnik.

V programskem obdobju 2021–2027 si je nova Slovenska strategija pametne specializacije kot cilj določila dvojni prehod (Twin Transition) z uporabo t. i. »deeptech« (globoke in integralne rabe omogočitvenih tehnologij in novih poslovnih modelov za razliko od plitke/shallow uvedbe parcialnih pristopov, »HiTech«). Dvojni prehod razumemo kot inovativno, nizkoogljično, digitalno in na znanju temelječo preobrazbo gospodarstva in družbe. S tem pametna specializacija dobiva trajnostni značaj in se uveljavlja pod kratico S5 (ang. »Slovenian Sustainable Smart Specialisation Strategy«) ter predstavlja celovito in osrednjo podlago za del dodeljevanja sredstev v okviru ESRR znotraj cilja Pametna Evropa.

Strategija S5 je procesno vključevala tri osnovne faze nadgradnje iz S4 v S5:

- uvodno srečanje s SRIP-i,
- dopolnitev akcijskih načrtov SRIP-ov in usklajevanje z resorji,
- posvetovanja z javnostjo. V posvetovanjih z javnostjo je na webinarjih sodelovalo skoraj 1000 zainteresiranih deležnikov.

S potrditvijo PEKP v decembru 2022 je bilo zaključeno usklajevanje EK in RS glede izpolnitve tematskega omogočitelvenega pogoja Dobro upravljanje nacionalne ali regionalne strategije pametne specializacije.

Delovna skupina vlade za podporo izvajanju S5

V skladu s S5 je njeno upravljanje organizirano na treh nivojih. Prvi je odločevalski nivo, ki ga izvaja Vlada RS. Operativno upravljanje je delegirano delovni skupini državnih sekretarjev (delovna skupina vlade na nivoju državnih sekretarjev za podporo izvajanju S5 – DSV S5). Drugi nivo predstavlja izvajanje svežnja ukrepov, kar je v pristojnosti ministrstev in izvajalskih institucij. Tretji nivo pa je izvedbena deležniška raven, ki jo koordinirajo Strateška razvojno-inovacijska partnerstva (SRIP-i).

Vlada je s sklepom številka 02401-15/2023/5 z dne 13. 7. 2023 ustanovila Delovno skupino Vlade RS za podporo izvajanju Slovenske strategije trajnostne pametne specializacije. V delovno skupino so imenovani državni sekretarji naslednjih resorjev: MKRR, MVZI, MGTŠ, MDP, MDDSZ, MOPE, MSP, MKGP, MZEZ, MVI.

Zaradi nekaterih sprememb na pozicijah državnih sekretarjev je bila DSV S5 v juniju 2024 kadrovsko dopolnjena z novo imenovanimi državnimi sekretarji (MKGP, MVI, MZEZ), hkrati pa so interes za sodelovanje v DSV S5 izkazali še trije resorji: Ministrstvo za finance, Ministrstvo za kulturo in Ministrstvo za infrastrukturo. Na vladi sprejet sklep številka 02401-15/2023/12 z dne 19. 6. 2024 o spremembi sklepa o ustanovitvi DSV S5 tako določa, da ima DSV S5 13 članov.

DSV S5 se je od ustanovitve sestala na štirih sejah, kjer je obravnavala naslednje zadeve:

- Informacijo o rezultatih JR Podpora SRIP za obdobje 2023 – 2026;
- Poročilo o delu DSV S5 v letu 2023 (poročilo je bilo obravnavano na seji vlade dne 23. 5. 2024);
- Plan dela S5 za leto 2024;
- Informacijo o STEP priložnostih;
- Obravnava študije Presoja učinkovitosti izbranih ukrepov Strategije pametne specializacije;
- Akcijske načrte SRIP za obdobje do 2030.

Strateška razvojno-inovacijska partnerstva

Javni razpis za nadgradnjo strateško razvojno inovacijskih partnerstev (SRIP) je imel namen krepiti raziskovalno, razvojno in inovacijsko (RRI) sodelovanje neodvisnih deležnikov (gospodarstva, raziskovalnih organizacij, lokalnih skupnosti ter drugih deležnikov inoviranja v konceptu peterne vijačnice inoviranja), ki delujejo na posameznem prednostnem področju S5.

Cilj javnega razpisa je nadgradnja delovanja SRIP na vseh prednostnih področjih S5, osredotočanje na ključne omogočitelvene tehnologije iz trinivojske prioritizacije S5, razvoj človeških virov ter vstop v mednarodna partnerstva, kar ima za posledico povečanje vlaganj v raziskave, razvoj in inovacije.

Za obdobje 2023–2026 so bila s sklepi dodeljena sredstva SRIP-om, ki delujejo na vseh prednostnih področjih S5 z izjemo področja Trajnostni turizem. Za domeno S5 Trajnostni turizem s pristojnimi resorji še iščemo rešitev za vključujoče izvajanje procesa podjetniškega odkrivanja in pripravo akcijskih načrtov.

Upoštevanje priložnosti, ki jih ponuja STEP uredba

Uvajanje in širjenje globokih in digitalnih tehnologij, čistih tehnologij in biotehnologij v Uniji bosta bistvena za izkoriščanje priložnosti in doseganje ciljev zelenega in digitalnega prehoda ter s tem spodbujanje

konkurenčnosti evropske industrije in njene trajnosti. Zato so bili potrebni takojšnji ukrepi za podporo razvoju teh tehnologij in uvajanju z njimi povezanih storitev v Uniji, za zaščito in krepitev njihovih vrednostnih verig, s čimer se bo zmanjšala strateška odvisnost Unije, ter za obravnavanje obstoječega pomanjkanja delovne sile in znanj in spretnosti v teh sektorjih z usposabljanjem in vajeništvom ter ustvarjanjem privlačnih in delovnih mest, ki so dostopna vsem.

Da se razširi možnosti podpore za naložbe, namenjene krepitvi industrijskega razvoja in vrednostnih verig v strateških sektorjih, se je s STEP uredbo področje uporabe podpore iz ESRR razširilo z določitvijo novih specifičnih ciljev v okviru ESRR, brez poseganja v pravila o upravičenosti odhodkov in porabe za podnebne ukrepe, kot so določena v Uredbi EU 2021/1060 (splošna uredba) in Uredbi EU 2021/1058 (Uredba o ESRR in Kohezijskem skladu).

Zaradi tega je vlada sprejela odločitev, da se pristopi k spremembi PEKP 21–27 tako, da se uvedeta nova specifična cilja na osnovi STEP uredbe in se s tem omogoči še dodatno krepitev javno zasebnega partnerstva na področju raziskav in razvoja ter se naslovi volja doseganja večje produktivnosti dela.

3.5 VSEŽIVLJENJSKO UČENJE OB UPOŠTEVANJU PODJETNIŠKIH IN DIGITALNIH VEŠČIN, BOLJŠE PREDVIDEVANJE SPREMENB IN ZAHTEV PO NOVIH VEŠČINAH NA PODLAGI POTREB TRGA DELA

V letu 2023 je MDDSZ pričel z izvedbo ukrepov, ki prispevajo k spodbujanju in vključevanju odraslih v različne oblike izobraževanja in usposabljanja, do 30. 10. 2024 je bilo vključenih 2.896 oseb.

Tako se je v teku priprava **»Platforme trga dela«**, ki bo sistemsko prispevala k pravilnim in učinkovitim odločitvam pri usmerjanju posameznikov v vseživljenjsko učenje in pridobivanje za trg ustreznih znanj in spretnosti. Z razvojem različnih orodij bodo različni uporabniki dobili informacije o potrebnih veščinah, znanjih in kompetencah na trgu dela. Odločevalci politik bodo tako pridobili informacije za oblikovanje predlogov za umestitev kompetenc v izobraževalne programe za odpravljanje neskladij trga dela in s tem krepitev konkurenčnosti gospodarstva, posamezniki pa se bodo lahko lažje in hitreje odločili za vključitev v usposabljanja in izobraževanja.

Informacije o izvedenih usposabljanjih in izobraževanjih zaposlenih bo za potrebe Platforme trga dela prispeval tudi projekt **»Povezovanje JŠRIPS in ZRSZ za učinkovitejše reševanje izzivov trga dela«**. Sodelovanje med institucijami povečuje povezavo med gospodarstvom in izobraževalnimi ustanovami, kar bo omogočalo hitrejšo prilagoditev učnih programov trenutnim potrebam. S tem se bo pospešil prehod mladih iz izobraževanja na trg dela in zmanjševalo neskladje med izobrazbo ter razpoložljivimi delovnimi mesti. Informacije bodo prispevale boljšemu kariernemu svetovanju mladim in brezposelnim.

S programom **»Neformalno izobraževanje in usposabljanje +«** spodbujamo brezposelne osebe, da se vključujejo v tiste programe usposabljanja in izobraževanja, za katera obstajajo potrebe na trgu dela. Brezposelni pridobivajo nova znanja in veščine, kar jim bo omogočilo večjo konkurenčnost in usposobljenost. V program je bilo do konca oktobra vključenih že 1.569 oseb, od tega 645 v programe s področja digitalnih in zelenih spretnosti. Načrtujemo vključitev 7.453 brezposelnih oseb do konca izvajanja programa.

»Usposabljanje na delovnem mestu plus« omogoča brezposelnim osebam, da pridobijo praktična znanja, spretnosti in delovne izkušnje na konkretnih delovnih mestih. Osebe se vključijo v delovno okolje pod strokovnim vodstvom mentorja in si povečajo možnosti za zaposlitev. V program usposabljanja je bilo do konca oktobra vključenih že 606 oseb od predvidenih 5.832 do konca izvajanja programa.

»Projektno učenje mlajših odraslih PUM(O)+« je edina vrsta operacije v Sloveniji, ki se ukvarja s problematiko predčasne opustitve šolanja mladih in posledično njihove brezposelnosti, kjer se posameznik obravnava individualno glede na njegovo življenjsko situacijo in izobrazbo. Mladim, iz ciljne skupine NEET, daje priložnost, da se opolnomočijo s potrebnimi znanji in kompetencami, za prehod na trg dela pridobijo kompetence, ki jih bodo opolnomočile za nadaljevanje izobraževanja za pridobitev izobrazbe ter za vstop na trg dela, kar bo prispevalo k povečevanju njihove zaposljivosti, socialni integraciji ter doseganju enakih možnosti. V program je bilo do konca oktobra vključenih že 721 oseb od predvidenih 1.800 do konca izvajanja programa.

»Učne delavnice+« so namenjene najbolj ranljivim osebam, ki potrebujejo poglobljeno obravnavo. Z vključevanjem v praktično usposabljanje bodo brezposelne osebe pridobile splošne in delovno specifične kompetence, prav tako pa bo to prispevalo k njihovi delovni in socialni integraciji. Posledično pa se s tem povečujejo njihove zaposlitvene možnosti za opravljanje teh ali podobnih del. Vključevanje v aktivnosti se je začelo v oktobru 2024, do konca izvajanja se bo predvidoma vključilo 950 oseb.

V letu 2024 je MVI pričel z izvedbo ukrepov, ki prispevajo k spodbujanju in vključevanju odraslih v različne oblike izobraževanja in usposabljanja.

V letu 2024 se je v sklopu projekta Ozaveščanje VŽU začela prva vseslovenska medijska kampanja z novo spletno stranjo Lahko.si in aktivnimi družbenimi omrežji, s katerim se krepi pozitiven odnos do VŽU, ki prinaša napredek na osebnem, družbenem in delovnem področju.

S projektom Temeljne Kompetence 2023 – 2029 naslavljamo eno od načel Evropskega stebra socialnih pravic, ki je pravica vsakega do kakovostnega in vključujočega izobraževanja, usposabljanja in VŽU, da lahko ohrani in pridobi znanja in spretnosti, ki mu omogočajo polno udeležbo v družbi in uspešno obvladovanje prehodov na trgu dela. Prav tako pa naslavljamo ključna problema izobraževanja odraslih v Sloveniji. In sicer:

- razvojni zaostanek Slovenije na področju spretnosti odraslih in
- problem nizke vključenosti odraslih in ranljivih skupin v izobraževanje in usposabljanje.

Do 30. 11. 2024 je bilo v različna usposabljanja v sklopu JR vključenih 13.719 oseb. Do konca projekta bo predvidoma vključenih 52.000 oseb.

V letu 2025 se bodo začele izvajati tudi naslednje operacije, ki nadalje prispevajo k spodbujanju in vključevanju odraslih v različne oblike izobraževanja in usposabljanja:

V kratkem se bo začel izvajati NPO Izvajanja programov nadaljnega poklicnega in strokovnega izpopolnjevanja in usposabljanja v obdobju 2024–2029, v sklopu katerega se bodo izvedla različna usposabljanja nadaljnega poklicnega izpopolnjevanja in usposabljanja ter preverjanja in potrjevanja nacionalnih poklicnih, v katera se bo predvidoma vključilo 36.000 oseb. Programi izpopolnjevanja in usposabljanja bodo pripomogli k izboljšanju poklicnih kompetenc zaposlenih in zmanjšanju neskladij med njihovo usposobljenostjo in potrebami trga dela. To vključuje odzivanje na tehnološke, demografske in podnebne spremembe.

Prav tako se bo začel izvajati program Sofinanciranje izobraževanja za pridobitev srednješolske in višješolske izobrazbe ter poklicne kvalifikacije 2024–2029, v sklopu katerega se bo sofinanciralo stroške izobraževanja za pridobitev izobrazbe in poklicne kvalifikacije. V sklopu programa se bo predvidoma 3.200 osebam povrnilo stroške šolnine za pridobitev izobrazbe.

Z JR Krepitev usposobljenosti izobraževalcev odraslih se bodo nadgrajevale kompetence izobraževalcev s posebnim poudarkom na: digitalizaciji učenja in izobraževanja, trajnostnega razvoja, novih pristopih za izobraževanje na daljavo, IKT orodjih idr. Posledično bode udeleženci neformalnih izobraževalnih programov in študenti višjega strokovnega izobraževanja deležni kvalitetnega izobraževanja, ki bo v skladu z razvojnimi potrebami delodajalcev in družbe.

»**Javni razpis Karierni centri projektov kariernih centrov za mlade+**« je v zadnji fazi priprave in bo objavljen predvidoma v začetku 2025. V okviru kariernih centrov bomo mladim omogočili večjo dostopnost do storitev karierne orientacije. Strokovni sodelavci bodo nudili informacije in seznanjali mlade s poklici in znanji prihodnosti. Preko različnih aktivnosti bodo mladi spoznavali deficitarne poklice, prepoznavali svoje interese, kompetence, ter pridobivali informacije o možnih kariernih poteh. V aktivnosti bo predvidoma vključeno 6.000 mladih.

V kratkem bo objavljen javni razpis za izvajalce projektov »**Spodbujanje vključevanja zaposlenih, katerih zaposlitev je ogrožena, vključno s tistimi delovnimi mesti, ki so podvrženi digitalizaciji in avtomatizaciji – SPIN 2.0**«. Aktivnosti v okviru izbranih projektov bodo namenjeni zaposlenim, katerih zaposlitev oz. samozaposlitev je ogrožena, začasna ali tvega prekarnost. Izvajali bodo prilagojene programe informiranja, motiviranja, kariernega svetovanja, usposabljanja ali izobraževanja in bodo prilagojena potrebam trga dela. Le ti bodo vključevali znanja za krepitev digitalnih kompetenc, znanja za zeleni prehod in krožno gospodarstvo ter znanja za družbeni razvoj nasploh. Na tak način se bo omogočal lažji prehod na nova delovna mesta ali v novo zaposlitev in preprečevalo njihov prehod v brezposelnost. Vsebin za pridobitev digitalnih kompetenc in znanj za zeleni prehod bo v višini vsaj 20 %. V projekte bo vključenih 5.000 oseb, katerih zaposlitev je ogrožena.

Namen operacije **»Podpora podjetjem za podaljševanje delovne aktivnosti - ASI+«** je podaljševanje delovne aktivnosti starejših zaposlenih s krepitvijo njihovih kompetenc. S programom bomo prispevali k boljši usposobljenosti, tudi na področju digitalnih in zelenih spretnosti, zavzetosti in učinkovitosti starejših zaposlenih in spodbujanju medgeneracijskega dialoga kot del vseživljenjskega učenja, ki zagotavlja prenos in izmenjavo znanj med generacijami. V program bo vključenih 15.800 starejših zaposlenih.

Prav tako se pripravljajo vsi potrebni dokumenti za program **»Kompetentna Slovenija«**. Namen programa je izvajanje brezplačnih neformalnih oblik usposabljanj, katerih glavnih cilj je zmanjševanju neskladja med vrzeljo usposobljenosti obstoječega kadra na trgu dela in povpraševanjem po novih kompetencah v gospodarstvu kot k dvigu konkurenčnosti gospodarstva in dvigu družbene blaginje. Usposabljanja bodo usmerjena v učenje mehkih veščin, prečnih znanj in spretnosti, ki so potrebne pri reševanju kompleksnejših izzivov v digitalnem okolju, so bistvena za delo, učenje in vsakdanje življenje.

V letu 2025 se bodo začeli izvajati tudi **»Kompetenčni centri 4.0«**, ki predvidevajo vključitev nekaj manj kot 3.000 zaposlenih v majhnih in srednjih podjetjih v usposabljanja. Predvidevajo se usposabljanja in izobraževanja zaposlenih na področjih pametne specializacije, industrijskega prehoda in podjetništva. Usmerjena bodo nadaljnjemu gospodarskemu razvoju Slovenije skozi razvijanje znanj in spretnosti, potrebnih za pametno specializacijo, industrijski prehod ter zeleno in digitalno preobrazbo, in v podporo inovativnosti za podjetja ter izboljšanju položaja zaposlenih na trgu dela.

V letu 2026 se bo začel tudi izvajati JR Krepitev kompetenc mladih za večjo zaposljivost in aktivno državljanstvo preko kakovostnega mladinskega dela ključna, katerega ključna projektna aktivnost bo izvajanje usposabljanj za krepitev kompetenc mladih, starih od 15 do 29 let, za večjo zaposljivost in aktivno državljanstvo, ki jih bodo izvajale organizacije v mladinskem sektorju. Spodbujale se bodo inovativne oblike mladinskega dela, ki bodo imele tudi širše učinke na področje kakovostnega mladinskega dela in mladinske politike, k aktivnostim se bo spodbujalo tudi mlade, ki niso udeleženi v izobraževanju ali usposabljanju oziroma niso zaposleni. V usposabljanja bo predvidoma vključenih 6000 udeležencev.

Do konca izvajanja PEKP 2021–2027 naj bi se tako v različne programe vseživljenjskega učenja ukrepu MVI vključilo 97.200 oseb. Do konca izvajanja PEKP 2021–2027 naj bi se tako v različne programe vseživljenjskega učenja vključilo nekaj manj kot 50.000 oseb. Z uspešno izvedbo vseh predvidenih operacij bomo prispevali k cilju na ravni EU, da bi moralo do leta 2030 vsako leto vsaj 60 % vseh odraslih sodelovati v usposabljanju. V primeru, da se izkažejo večje potrebe po dodatnih sredstvih za področje izobraževanja in usposabljanja, bomo del sredstev iz področja aktivacije brezposelnih namenili za izobraževanje in usposabljanje odraslih, tako brezposelnih kot zaposlenih.

3.6 MODERNIZACIJA IN DIGITALIZACIJA NA PODROČJU SOCIALNIH STORITEV IN STORITEV NA TRGU DELA

V letu 2024 se je na področju Modernizacije in digitalizacije socialnih storitev in storitev na trgu del pričela izvedba ukrepov, ki so navedeni v nadaljevanju.

S strateškim projektom **»Platforma trga dela«** želimo vzpostaviti celosten sistem za napovedovanje potreb trga dela po poklicih in kompetencah, identifikacijo vrzeli med ponudbo in povpraševanjem, prikazati podatke in oblikovati predloge za umestitev relevantnih kompetenc v programe izobraževanja/usposabljanja za odpravljanje neskladij trga dela in s tem krepitev konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. Izvedene so prve kratkoročne analize napovedi zaposlovanja in poklicni barometer. Pripravljena je testna verzija za srednjeročne in dolgoročne napovedi trga dela, ki je nadgrajena s podatki po kompetencah. Ob koncu izvajanja bo poleg srednjeročnih in dolgoročnih napovedi možno ugotavljanje vrzeli v poklicih in kompetencah glede na napovedi in neskladja v realnem času ter predlog umestitve relevantnih kompetenc v obstoječe in morebitne nove programe izobraževanja/usposabljanja, glede na potrebe trga dela in ugotovljene vrzeli v poklicih in kompetencah.

Platforma trga dela se smiselno povezuje tudi s projektom **»Povezovanje JŠRIPS in ZRSZ za učinkovitejše reševanje izzivov trga dela«**. Z izmenjavo ter obdelavo podatkov o usposabljanjih in izobraževanjih zaposlenih bo projekt prispeval dragocene informacije o potrebah delodajalcev za zeleni prehod in digitalizacijo. Z ustreznim prilagajanjem znanj, veščin in kompetenc bodo brezposelne osebe lažje in hitreje pridobile zaposlitev.

Platforma trga dela bo prispevala tudi k **»Razvoju in vzpostavitvi novega storitvenega modela Zavoda RS za zaposlovanje s krepitvijo digitalnega poslovanja«**. Z razvojem storitev bodo uporabnikom na voljo sodobne storitve, ki bodo prilagojene potrebam posameznika. Nov storitveni model bo omogočal nov »customer journey«, ki bo uporabnikom, ki so veščini digitalnega poslovanja, omogočal uporabo spletnih storitev ter ustrezno podporo, za uporabnike bolj oddaljene od trga dela pa osebnega svetovalca, »case managerja«, in poglobljeno karierno svetovanje.

S projektom **»Krepitev sodelovanja institucij na trgu dela«** se vzpostavljajo sistemske, pravne rešitve za sodelovanje institucij zaposlovanja, sociale in zdravstva. Pripravljen bo predlog sprememb potrebne zakonodaje in na tem temelječ nov protokol, ki ga bosta sklenila ZRSZ, CSD, v sodelovanju z MDDSZ. S projektom bomo prispevali k izboljšanju stanja zaposlenosti in krepitvi ranljivih ciljnih skupin, zaradi česar se bo zmanjšalo tveganje revščine in socialne izključenosti. Strokovni delavci bodo izvajali medinstitucionalne poglobljene timske obravnave, kjer bodo ciljne skupine obravnavali kompleksno. S tem bodo posamezniki pravočasno pridobili primerne storitve institucij na enem mestu (skupna obravnava skupnih strank). Namen spremembe zakonodaje je okrepitev medinstitucionalnih timskih obravnav in preseči dualnost dosedanje obravnave iste osebe pri CSD in ZRSZ.

S **»Krepitvijo mrež pisarn za delodajalce na ZRSZ«** se uvajajo nove svetovalne storitve zadelodajalce, ki hkrati izrabljajo možnosti digitalizacije ter spodbujajo inkluzivnost in raznolikost na delovnem mestu, družbeno odgovornost in trajnost v zaposlovanju ter povezovanje z združenji delodajalcev na nacionalni in regionalni ravni. Z okrepitvijo mreže pisarn za delodajalce na ZRSZ, ki delodajalcem zagotavljajo storitve po načelu »vse na enem mestu«, se podpirajo potrebe delodajalcev pri iskanju ustreznega kadra.

Z izvajanjem storitev v okviru **»Izvajanje mreže EURES in iniciative ALMA«** se na širšem trgu dela EU širijo zaposlitvene možnosti iskalcev zaposlitve ter nudi aktivna podpora zaposlovanju. Tako posredno prispevamo k doseganju cilja glede stopnje zaposlenosti v EU in zmanjševanju deleža brezposelnih. Z izvajanjem iniciative ALMA za NEET bo projekt prispeval k hitrejšemu vključevanju na trg dela ali v druge ukrepe mladih NEET, prioriteto dolgotrajno brezposelnih.

V zadnji fazi priprave je tudi projekt **»Posodobitev sistema socialnega varstva«**. S projektom želimo izboljšati učinkovitost sistema socialnega varstva s krepitvijo kadra in izboljšanjem kakovosti storitev, še posebej za socialno vključevanje najbolj ranljivih ljudi. Prav tako naj bi s krepitvijo kompetenc strokovnega kadra na CSD-jih, za delo z družinami in ranljivimi posamezniki, preprečevali potencialne dejavnike tveganja. Uvajanje metod z elementi terenskega dela bo omogočalo prilagajanje potrebam vsakega posameznega primera oziroma uporabnika. S tem pristopom bomo učinkovito prispevali k preseganju socialne izključenosti in povečali vključenost vseh deležnikov pri nudenju pomoči posamezniku.

Ukrepi za zagotavljanje dostojnega dela (vključno s krepitvijo socialnih partnerjev), izvajanje celovitih storitev pred in po upokojitvi ter varnosti in zdravja pri delu so v pripravi in se bodo začeli izvajati v letu 2025.

3.7 POSPEŠITEV INTEGRACIJE MIGRANTOV V DRUŽBO IN V TRG DELA

Urad Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov (v nadaljevanju Urad) izvaja več različnih ukrepov namenjenih (i) prosilcem za mednarodno zaščito, (2) osebam z mednarodno zaščito in njihovim družinskim članom, (iii) osebam z začasno zaščito ter državljanom tretjih držav.

3.7.1 Prosilci za mednarodno zaščito

Prosilci za mednarodno zaščito (v nadaljevanju: prosilci) živijo predvsem v azilnih domovih ali izpostavah, in sicer dokler njihov postopek ni pravnomočno končan.

Spodbuja se dostop do trga dela, sploh glede na pomankanje delovne sile, zato je v letu 2023 prišlo na tem področju do spremembe zakonodaje. Prosilci imajo po treh mesecih prost dostop do trga dela. Po podatkih Urada je ena tretjina prosilcev za mednarodno zaščito vključenih na trg dela, vpišejo se lahko v registre brezposelnih oseb in aktivnih iskalcev zaposlitve Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, evidenco o zaposlitvah vodi Zavod RS za zaposlovanje.

Za prosilce se izvaja učenje slovenskega jezika kot neformalni program učenja odraslih. Učenje slovenskega jezika izvaja organizacija izbrana znotraj postopka javnega naročanja in se izvaja v azilnem domu in izpostavah azilnega doma.

Zelo pomembna je tudi pomoč Urada pri zagotavljanju pravice do izobraževanja, saj imajo prosilci pravice do izobraževanja na vseh ravneh, razen predšolske vzgoje. V primeru, da prosilec nima lastnih sredstev, prosilcu, ki se redno udeležuje izobraževanja, Urad plačuje stroške javnega prevoza, ravno tako Urad pod pogojem, da prosilec nima lastnih sredstev za preživljanje, zagotavlja dodatna materialna sredstva za kritje stroškov za nakup učnih pripomočkov in del drugih stroškov za izvedbo (npr. delovni zvezki in učbeniki, če jih ne zagotavlja izobraževani sistem, zvezki, copati, barvice, risalni pribor ter ekskurzije, kulturni, naravoslovni, športni in tehnični dnevi, ki sodijo v obvezne izobraževalne vsebine), ki jih ne zagotavlja ministrstvo, pristojno za izobraževanje, ali samoupravna lokalna skupnost.

Za mladoletnike brez spremstva, urad zagotavlja izvedbo javnoveljavnega programa učenja za odrasle »Opismenjevanje v slovenščini za odrasle govorce drugih jezikov - z dodatkom za mladoletnike brez spremstva«. Program izvaja ustrezna institucija, izbrana po postopku JN.

Zelo pomemben je ukrep zagotavljanja psihosocialne podpore, ki jo izvajajo zaposleni Urada znotraj vseh azilnih domov. Ti so s prosilci v rednem kontaktu in jim pomagajo pri vključevanju v družbo, jih osebno spremljajo, vključujejo v šolo, pregledujejo pogodbe o zaposlitvi.

Urad ima za svoje učinkovito delovanje tudi sklenjene pogodbe z najrazličnejšimi prevajalci ter tolmači.

3.7.2 Osebe z mednarodno zaščito

Oseba, ki pridobi status mednarodne zaščite, skladno z zakonodajo pridobi dva nivoja pravic in sicer je prvi nivo pravic naslednji:

1. pridobitev informacij o statusu, pravicah in dolžnostih oseb s priznano mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji,
2. prebivanja v Republiki Sloveniji,
3. zdravstvenega varstva,
4. socialnega varstva,
5. izobraževanja,
6. zaposlitve in dela,
7. pomoči pri vključevanju v okolje.

Razen pravice pod 7. točko, imajo osebe te pravice v enakem obsegu kot državljani RS.

V kolikor oseba s priznano mednarodno zaščito, v enem mesecu od pridobitve statusa, podpiše pogodbo o integracijskih aktivnostih ima pravico do dodatnega nivoja pravic:

1. nastanitve v integracijski hiši ali drugih nastanitvenih zmogljivostih urada,
2. denarnega nadomestila za zasebno nastanitev,
3. tečaja spoznavanja slovenske družbe,
4. tečaja slovenskega jezika,

5. enkratnega opravljanja preizkusa znanja slovenskega jezika,
6. kritja drugih stroškov, povezanih z izobraževanjem,
7. kritja stroškov prevodov, povezanih s priznavanjem in vrednotenjem izobraževanja na podlagi ustreznih dokazil,
8. kritja stroškov, povezanih s priznavanjem in vrednotenjem izobraževanja, ko formalne izobrazbe ne more dokazati z dokumenti.

Vsaki osebi, ki podpiše pogodbo o integracijskih aktivnostih je določen svetovalec za integracijo, ki je tudi skrbnik pogodbe s strani Urada.

Urad razpolaga z integracijsko hišo v Ljubljani in Mariboru ter drugimi nastanitvenimi kapacitetami, kamor namesti osebe z mednarodno zaščito.

Tečaj spoznavanja slovenske družbe poteka v obsegu 60 ur in ga izvaja zunanja organizacija ali Urad sam. Urad je na javnem razpisu izbral organizacijo, ki izvaja najrazličnejše aktivnosti za pomoč pri vključevanju v družbo, tako za osebe z mednarodno zaščito, kot tudi njihove pridružene družinske člane.

Osebe z mednarodno zaščito imajo pravico do 400 ur učenja slovenskega jezika, z javnim naročilom se je za izvedbo izbral program »Slovenščina kot drugi in tuj jezik«.

Zakonodaja pozna tudi spodbujanje k udeležbi v integracijskih programih, tako se lahko določene pravice (do denarnega nadomestila in prebivanja v integracijski hiši) podaljšajo osebam, ki so se udeleževale tečaja slovenskega jezika, spoznavanja slovenske družbe in mesečnih osebnih razgovorov pri svetovalcu za integracijo.

3.7.3. Državljeni tretjih držav

Urad osebam zagotavlja informacije o vključevanju v družbo preko spletnega mesta www.infotujci.si, ki je zelo dobro obiskano.

Urad financira dva različna programa učenja slovenskega jezika:

- **Začetna integracija priseljencev za tujce**, državljane tretjih držav, zakonska podlaga je Zakon o tujcih
- **Slovenščina na preživitveni ravni, za družinske člane tujcev**, državljanov tretjih držav, zakonska podlaga je Zakon o tujcih

Urad zagotavlja tudi brezplačni preizkus znanja slovenskega jezika, in sicer:

- **na vstopni, osnovni in višji ravni ter ravni odličnosti** tako kot to določa program »Slovenščina kot drugi in tuji jezik«, izda se javnoveljavna listina
- na preživitveni ravni, za namen podaljšanja prebivanja družinskih članov tujcev.

Urad plača stroške prvega opravljanja preizkusa znanja, če je oseba neuspešna, si mora stroške kriti kasneje sama.

Začetna integracija priseljencev – ZIP

Učenje slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe se izvaja kot enotni program z imenom Začetna integracija priseljencev – ZIP. Je javnoveljavni izobraževalni program za odrasle. Udeleženec v programu pridobiva znanje za sporazumevanje v slovenščini in spoznava nekatere značilnosti slovenske družbe, zgodovine in kulture. Program zajema več različnih vsebinskih sklopov, prek katerih oseba pridobi znanje za opravljanje preizkusa znanja slovenskega jezika »Slovenščina kot drugi in tuji jezik« zlasti na vstopni in osnovni ravni (A1, A2/B1).

Upravičenci:

- Tujci, ki niso državljani EU (državljeni tretjih držav), in ki v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja za stalno prebivanje;
- v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja za začasno prebivanje, izdanega z veljavnostjo najmanj enega leta;
- so družinski člani slovenskih državljanov ali državljanov EU, ki v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi dovoljenja za prebivanje za družinskega člana, ne glede na dolžino prebivanja in dolžino veljavnosti dovoljenja za začasno prebivanje;
- v Republiki Sloveniji prebivajo na podlagi priznane začasne zaščite v skladu z zakonom, ki ureja začasno zaščito razseljenih oseb.
- Državljeni držav članic EU niso upravičeni do brezplačnega tečaja.

Obseg: 180 ur + dodatnih 60 ur (kdor na podlagi internega preizkusa znanja ne dosega pričakovanih učnih rezultatov), ki se izvaja se v 41 krajih po Sloveniji.

Slovenščina na preživetveni ravni

Slovenščina na preživetveni ravni je novost na podlagi zadnje spremembe Zakona o tujcih. Novela je pričela na tem področju veljati 16. maja 2024, takrat so se tudi šele omogočile prijave na tečaje.

Tečaje in preizkuse znanja iz slovenskega jezika na preživetveni ravni izvajajo izobraževalne ustanove oziroma organizacije, ki izvajajo neformalne izobraževalne programe za odrasle za učenje slovenskega jezika. Urad za oskrbo in integracijo migrantov je z javnim naročilom izbral za izvajalca neformalnih programov in preizkusov znanja iz slovenščine na preživetveni ravni, to je jezikovni inštitut Didaktum (Tečaji slovenskega jezika na preživetveni ravni in preizkusi znanja).

Neformalni program in preizkusi znanja slovenskega jezika na preživetveni ravni potekajo v 40 krajih po Sloveniji.

Neformalni program obsega 180 ur in še dodatnih 60 ur, če oseba v prvih 180-ih urah ne doseže pričakovanih rezultatov. Trenutno tečaji potekajo v 20 krajih, nekaj tečajev poteka tudi preko spleta.

3.8 POSPEŠITEV DEINSTITUCIONALIZACIJE IN RAZVOJ PRIMERNIH KVALITETNIH IN DOSTOPNIH SOCIALNIH STORITEV

Deinstitucionalizacija je v ožjem pomenu proces, pri katerem stremimo k zapiranju totalnih ustanov in k ustvarjanju oskrbe v skupnosti. Z zagotavljanjem raznolikih storitev v skupnosti omogočamo uporabnikom individualizirano in prilagojeno oskrbo, ki je v instituciji ni mogoče zagotoviti. Skupne evropske smernice za prehod iz institucionalne v skupnostno oskrbo¹⁷ institucijo razumejo kot vsako namestitveno oskrbo, v kateri:

- so stanovalci izolirani od širše skupnosti in/ali prisiljeni živeti skupaj;
- stanovalci nimajo zadostnega nadzora nad svojim življenjem in nad odločitvami, ki vplivajo nanje;
- imajo zahteve in interesi organizacije navadno prednost pred posameznimi potrebami stanovalcev.

Deinstitucionalizacija ni zgolj proces zapiranja institucij, gre za dolgotrajen in kompleksen družbeni proces, ki vključuje načrtovanje transformacije, zmanjšanje kapacitet v institucijah ter postopno zapiranje tovrstnih ustanov. Prav tako pomeni vzpostavitev skupnostnih služb, ki bi uporabnikom omogočile samostojno življenje v skupnosti z vso potrebno podporo po osebni meri.

¹⁷ Petan in Mesec. (2021). Skupne evropske smernice za prehod iz institucionalne v skupnostno oskrbo.

Slovenija ima precej dolgo zgodovino deinstitutionalizacije. Ta proces poteka z različno intenzivnostjo že 55 let. Sam začetek šteje s preobrazbo deškega prevzgojnega doma v Logatcu. V osemdesetih smo v Sloveniji ustanovili prve stanovanjske skupine. V devetdesetih smo vzpostavili več različnih skupnostnih služb na področju duševnega zdravja, ki delujejo še danes in so organizirale dnevne centre, stanovanjske skupine in terensko delo na domu uporabnika. Prve poskuse deinstitutionalizacije v javnem sektorju opazujemo šele na začetku 21. stoletja, in sicer v Hrastovcu s preseljevanjem stanovalcev iz posebnega zavoda v bivalne enote in stanovanjske skupine. Kmalu so delovanje zavoda Hrastovec posnemali še drugi zavodi.

Vse te dobre prakse, storitve, metode in ključne spremembe, ki smo jih v zadnjih petdesetih letih vzpostavili na področju zagotavljanja podpore, niso preprečile institucionalizacije ljudi z ovirami. Nove storitve in skupnostne službe, ki smo jih vzpostavili, so postale le dopolnilo institucijam, ki jih nikoli nismo povsem preobrazili v podporo v skupnosti. Z namenom, da bi spodbudili deinstitutionalizacijo, je v programskem obdobju 2014–2020 Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Republike Slovenije, naročil študijo *Priprava izhodišč izvedbe deinstitutionalizacije v Republiki Sloveniji* ter ustanovil projektno enoto za deinstitutionalizacijo. Študija je prinesla dobra strokovna izhodišča za pripravo *Strategije Republike Slovenije za deinstitutionalizacijo v socialnem varstvu za obdobje 2024–2034*. (v nadaljevanju: StaDi 2024–2034), ki jo je Ministrstvo za solidarno prihodnost (v nadaljevanju: MSP) sprejelo marca 2024.

Vizija StaDi 2024–2034 je omogočiti vsem otrokom in odraslim osebam z oviranostjo namesto življenja v instituciji, življenje v skupnosti s podporo. Strategija je usmerjena tudi k ljudem z oviranostjo, ki so stari 65 let ali več in živijo v posebnih in kombiniranih socialnovarstvenih zavodih (v nadaljevanju: POS in KOM) ter tudi v varstveno-delovnih centrih (v nadaljevanju: VDC) in v centrih za usposabljanje, delo in varstvo (v nadaljevanju: CUDV).

Cilji reforme deinstitutionalizacije, opredeljeni v StaDi 2024–2034, so naslednji:

- CILJ 1: Preobrazba institucij v trdno javno in neprofitno mrežo skupnostnih služb.
- CILJ 2: Izboljšanje kakovosti storitev v socialnem varstvu.
- CILJ 3: Preprečevanje institucionalizacije.

StaDi2024–2034 narekuje preselitev vseh ljudi z oviranostjo, ki živijo v institucijah z več kot 24 ljudmi. Do leta 2034 bo tako preoblikovanih 22 institucij v mrežo storitev v skupnosti, pri čemer bo preobrazba posamezne institucije trajala okvirno pet let. Natančnejšo dinamiko preseljevanja ljudi iz institucij v skupnost ter zapiranje institucij bo opredeljevala metodologija za izbor zavodov, ki vstopijo v proces preobrazbe, pripravljena v okviru prvega nacionalnega akcijskega načrta. StaDi 2024–2034 predvideva pripravo treh nacionalnih akcijskih načrtov v obdobju trajanja strategije.

StaDi 2024–2034 za izvedbo reforme predvideva vzpostavitev *Centra za deinstitutionalizacijo*, ki bo koordiniral in usmerjal proces, Centra za zagovorništvo kot neodvisnega organa za spremljanje reforme in zagotavljanje pravic ljudem z oviranostjo ter vzpostavitev multidisciplinarnih timov kot nove oblike podpore zavodom v preobrazbi ter uporabnikom pri življenju v skupnosti. Proces deinstitutionalizacije bodo na nacionalni ravni spremljali mednarodni strokovnjaki (usmerjevalna skupina), uporabniška usmerjevalna skupina ter medresorska delovna skupina.

Trenutno pa smo še v procesu vzpostavljanja obeh usmerjevalnih skupin.

Strategija predvideva pripravo nacionalnih akcijskih načrtov, na lokalni ravni pripravo lokalnih akcijskih načrtov na območjih, kjer bodo delovali multidisciplinarni timi, ter načrte preobrazbe institucij, ki vstopajo v proces deinstitutionalizacije, da se zagotovi postopen in varen proces.

StaDi 2024–2034 prav tako predvideva ureditev zakonodaje na področju socialnega varstva ter razvoj novih standardov kakovosti v socialnem varstvu, ki bodo temeljili na merjenju kakovosti življenja uporabnika. V času trajanja strategije si bomo na MSP prizadevali za izboljšanje razmer in uvedbo pozitivnih ukrepov za ljudi, ki živijo v institucijah, da bodo imeli dostop do neprofitnih stanovanj nacionalnega

in občinskih stanovanjskih skladov. Strategija se osredotoča tudi na promocijo in ozaveščanje strokovnjakov, uporabnikov, njihovih bližnjih ter širše javnosti, medijev in drugih.

V okviru StaDI 2024–2034 smo na MSP v letu 2024 že izvedli nekaj korakov, ki jih strategija predvideva v naslednjih desetih letih. Tako smo se letos posvetili predvsem načrtovanju strateških dokumentov in vzpostavljanju organizacijske strukture, potrebne za izvedbo strategije. Med pomembnejšimi koraki, ki jih je MSP v sodelovanju z Inštitutom Republike Slovenije za socialno varstvo (v nadaljevanju: IRSSV) naredil, je bila priprava projektne dokumentacije in vzpostavitev projekta *Center za usmerjanje deinstitutionalizacije na IRSSV* (v nadaljevanju: CUDI).

Cilj projekta CUDI je podpreti prehod iz institucionalnega varstva v skupnostno oskrbo, kar pomeni, da bodo ljudje, ki živijo v zavodih, lahko živeli bolj samostojno v skupnosti.

Center bo zagotavljal strokovno podporo in spremljal celoten proces deinstitutionalizacije. Povezoval bo delo različnih organizacij, kot so zavodi, nevladne organizacije, centri za socialno delo, občine in izobraževalne ustanove tako kot to predvideva StaDI 2024–2034.

V letu 2024 smo vzpostavili redna in kontinuirana srečanja z med CUDI (IRSSV) in MSP, oblikovali delovno skupino strokovnjakov za podporo pri izvedbi reforme deinstitutionalizacije.

Letos smo prav tako pripravili prvi osnutek nacionalnega akcijskega načrta StaDI2024–2034, ki ga obravnavamo na delovni skupini za podporo pri izvedbi reforme. V teku je še priprava razpisov za vzpostavitev multidisciplinarnih timov in Centra za zagovorništvo. Tim zaposlenih na CUDI je pripravil še osnutek načrta izobraževanj za čas projekta CUDI in osnutek načrta promocije in ozaveščanja za IRSSV.

Izvajanje strategije deinstitutionalizacije podpirajo številni projekti iz sredstev EU:

- Center za deinstitutionalizacijo, ki ga izvaja IRSSV, je sofinanciran iz ESS+, v vrednosti približno 2,5 mio EUR.
- Center za zagovorništvo, javni razpis, ki bo predvidoma objavljen v začetku leta 2025, bo sofinanciran iz sredstev ESS+, v vrednosti približno 2 mio EUR.
- Razvoj sistema in nadgradnja storitev v skupnosti – multidisciplinarni timi, javni razpis, ki bo predvidoma objavljen v začetku leta 2025, bo sofinanciran iz ESS+ v vrednosti približno 19 mio EUR.
- Vzpostavitev stanovanjskih skupin za izvedbo deinstitutionalizacije, javni razpis, ki bo objavljen v začetku leta 2025, sofinanciran iz ESS+ v vrednosti 5,5 mio EUR.

Deinstitutionalizacijo podpira tudi projekt *Gradnja bivalnih enot za bivanje v skupnosti*, sofinanciran s posojilom v višini 60 mio EUR iz Načrta za okrevanje in odpornost.

4. NAPREDEK PRI IZVAJANJU NEPN, VKLJUČNO Z OCENO IZPOLNJEVANJA CILJEV ENERGETSKE UNIJE IN IZVAJANJA POLITIK TER UKREPOV NEPN

Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt (NEPN) za obdobje do leta 2030 (s pogledom do 2040) določa cilje, politike in ukrepe na petih razsežnostih energetske unije:

1. razogljičenje (emisije TGP in OVE),
2. energetska učinkovitost,
3. energetska varnost,
4. notranji trg ter
5. raziskave, inovacije in konkurenčnost.

Zadnja posodobitev NEPN je potekala v letih 2023 in 2024. Posodobljen NEPN 2024 je bil sprejet 18. 12. 2024 na Vladi RS.

Spodaj podajamo tabelarni pregled doseganja glavnih ciljev na vseh petih razsežnostih NEPN v letu 2021.

Tabela 7: Pregled doseganja glavnih ciljev na vseh petih razsežnostih NEPN v letu 2021

Doseganje cilja 2021	Cilj	Enota	Stanje leta 2021	Cilj za leto 2021 ¹⁸	Cilj NEPN za leto 2030 ¹²
I. RAZSEŽNOST RAZOGLJIČENJE					
a) EMISIJE IN PONORI TOPLOGREDNIH PLINOV (TGP)					
	Skupne emisije TGP	kt CO ₂ ekv	16.106	16.479	13.212
	Letne emisije TGP po odločbi 406/2009/ES (izven ETS)	kt CO ₂ ekv	10.424	11.403	10.175
b) OBNOVLJIVI VIRI ENERGIJE (OVE)					
	Delež OVE v bruto rabi končne energije brez statističnega prenosa	%	24,6	25,2	27,0
	Delež OVE pri ogrevanju in hlajenju	%	35,2	36,6	41,4
	Delež OVE v energiji goriv za pogon vozil	%	10,6	10,9	20,8
	Delež OVE pri proizvodnji električne energije	%	35,0	34,3	43,3
II. RAZSEŽNOST ENERGETSKA UČINKOVITOST					
	Raba končne energije	TWh	55,6	56,9	54,9
	Raba primarne energije	TWh	75,2	78,2	73,9
	Prenova 3 % površine stavb osrednje vlade letno – kumulativno	m ²	66.022	223.321	453.435
	Sistem obveznosti energetske učinkovitosti – kumulativno	GWh	610,4	458,7	25.230
III. RAZSEŽNOST ENERGETSKA VARNOST					
	Vsaj 75 % oskrba z električno energijo iz virov v Sloveniji	%	83		≥ 75
IV. RAZSEŽNOST NOTRANJI TRG ENERGIJE					
	Zagotoviti dodatne finančne, človeške in tehnične vire razvoj omrežja za distribucijo električne energije	-	zmanjšanje¹⁹		povečanje
V. RAZSEŽNOST RAZISKAVE, INOVACIJE IN KONKURENČNOST					
	Povečati vlaganja v raziskave in razvoj – najmanj 3 % BDP do leta 2030 (od tega 1 % BDP javnih sredstev)	%	2,14 (0,57)		≥ 3 (1)

Vir: Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije 2024, december 2024

¹⁸ Cilji na področjih emisij TGP ter rabe primarne in končne energije opisujejo največjo dovoljeno vrednost, ki leta 2021 ne sme biti presežena, ostali cilji pa najmanjšo vrednost, ki mora biti dosežena. Cilji za leto 2021 so indikativni: za rabo primarne in končne energije ter delež OVE v bruto rabi končne energije so določeni z NEPN-om, za emisije TGP pa so določeni z linearno interpolacijo glede na cilj za leto 2030. Cilj za prenovo 3 % površine stavb osrednje vlade je okviren, saj se zaradi posodobitev evidence stavb ožjega javnega sektorja in zmanjševanja površin, potrebnih energetske prenove, zaradi že izvedenih projektov, spreminja.

¹⁹ Podatek za leto 2022.

Glede: (i) ciljev iz posodobljenega NEPN, zlasti na področju energije iz obnovljivih virov in energijske učinkovitosti

Posodobljeni NEPN 2024 je bil sprejet 18. 12. 2024 na Vladi RS.

Področje obnovljivih virov energije

Direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov je zavezala Slovenijo k doseganju 25-odstotnega deleža energije iz obnovljivih virov v bruto končni rabi energije za leto 2020. Za leto 2030 je NEPN (2020) določil cilj vsaj 27 %, ki je bil s posodobljenim NEPN (2024) povišan na vsaj 33 % leta 2030.

Doseženi delež energije iz obnovljivih virov (OVE) v bruto končni rabi energije v Sloveniji je bil v letu 2023 25,07-odstoten, kar je bilo za 0,07 odstotne točke več kot leta 2022, ko je Slovenija ciljni delež dosegla z uporabo mehanizma statističnega prenosa obnovljivih virov energije iz Hrvaške.

V sektorju električne energije se je delež OVE v letu 2023 na letni ravni povečal za 4,88 odstotne točke, na 41,89 %, predvsem zaradi velikega porasta proizvodnje v sončnih elektrarnah (za 52,48 %).

Delež OVE v sektorju transporta se je povečal za 2,19 odstotne točke, na 10,02 %. Celotna poraba energije v prometu se je zmanjšala za 6,12 %, po drugi strani pa sta se povečali poraba obnovljive električne energije v cestnem prometu (za 49,09 %) in poraba biogoriv (za 19,86 %).

V sektorju ogrevanja in hlajenja se je delež OVE povečal za 0,31 odstotne točke in je znašal 34,30 %. Skupna poraba vseh energentov za ogrevanje in hlajenje se je zmanjšala za 1,87 %, poraba obnovljivih virov energije za ogrevanje in hlajenje pa za 0,96 %. K deležu OVE v sektorju ogrevanja in hlajenja sicer največ prispevajo lesna goriva za ogrevanje, predvsem v gospodinjstvih, kjer pa se je njihova poraba v primerjavi z letom prej zmanjšala za 6,52 %.²⁰

Tabela 8: Delež OVE²¹

Leto/ OVE	2020	2021	2022	2023
OVE ogrevanje in hlajenje (%)	32,14	35,22	33,99	34,3
OVE električna energija (%)	35,09	34,98	37,01	41,89
OVE transport (%)	10,91	10,64	7,83	10,02
OVE skupni delež (%)	25	25	25	25,07
... od tega iz mehanizma sodelovanja (%)	0,86	0,36	2,06	0

Vir: SURS, 2024

Področje energijske učinkovitosti

Cilj Slovenije na področju energijske učinkovitosti za leto 2030 je bil s Posodobljenim NEPN zvišan in sicer je sprejeti cilj zagotoviti sistematično izvajanje sprejetih politik in ukrepov, da raba končne energije ne bo presegla 50,2 TWh (4320 ktoe).

Zadnji podatki SURS o rabi končne energije (november, 2024) so prikazani v tabeli spodaj.

Tabela 9: Podatki o rabi končne energiji (november 2024)²²

Leto/ poraba	2020	2021	2022	2023
Končna poraba (1000 toe)	4504	4825	4819	4573

²⁰ Slovenija dosegla ciljni delež energije iz obnovljivih virov, SURS, e-vir.

²¹ Energetski kazalniki, Slovenija, letno, SURS, e-vir.

²² Prav tam.

Vir: SURS, 2024

Količina energije, namenjene končni rabi, je v letu 2023 znašala nekaj več kot 191.000 TJ ali za 5 % manj kot v letu 2022. Največji delež (41 %) je obsegala poraba v prometu. Na drugem mestu je bila predelovalna industrija z gradbeništvo (24 %), sledili so gospodinjstva (23 %), storitvene dejavnosti (skoraj 10 %) in drugi porabniki (3 %).²³

(ii) Evidenca vseh potreb po naložbah glede na vire financiranja, ki so potrebne za uresničitev podnebnih in energijskih ciljev do leta 2030

Posodobljeni NEPN 2024 je bil sprejet 18. 12. 2024 na Vladi RS. V nadaljevanju podajamo okvirno oceno naložbenih potreb po virih financiranja, ki so potrebne za uresničitev energetskih in podnebnih ciljev do leta 2030.

Sprejeti Posodobljeni NEPN je na voljo na spletni strani NEPN (Portal Energetika): Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije, december 2024. Pregled naložbenih potreb v podpoglavju 5.3. V poglavju 5.3.1 pa je podan pregled Obstojećih naložbenih tokov in predpostavke o naložbah v prihodnosti, ob upoštevanju načrtovanih politik in ukrepov. Obe navedeni podpoglavji (5.3 in 5.3.1) kopiramo spodaj.

4.1 PREGLED NALOŽBENIH POTREB

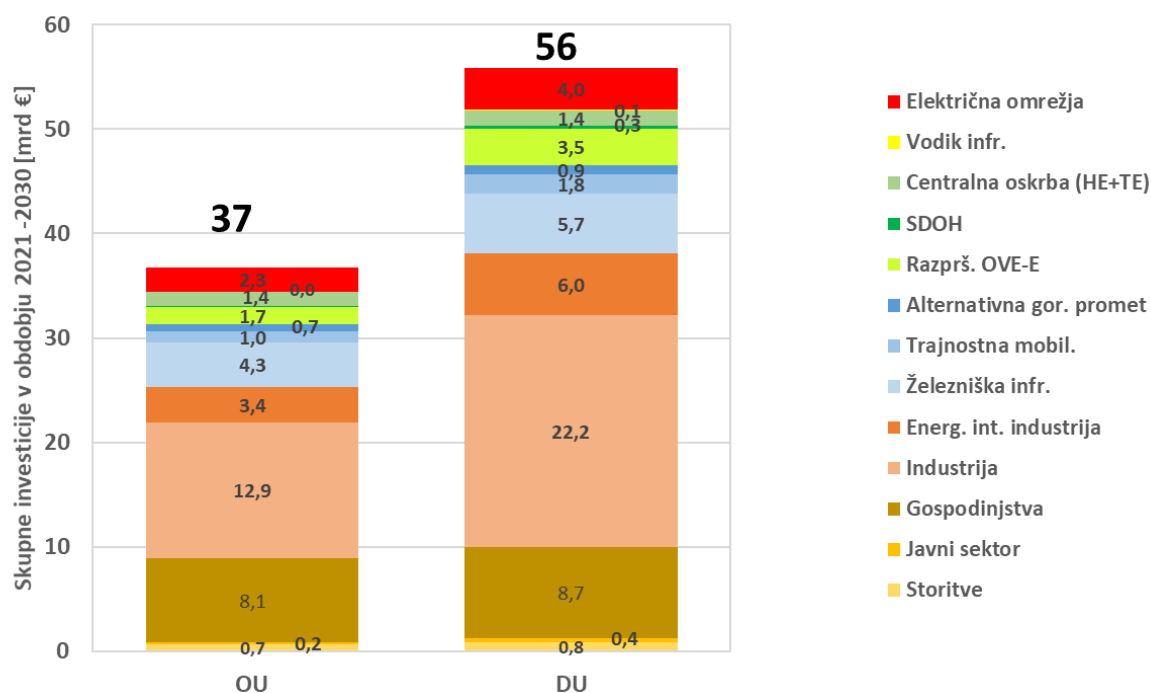
*Ocenjene skupne investicije povezane z izvedbo ukrepov v scenariju DU v obdobju 2021 - 2030 znašajo okoli 56 mrd EUR (**Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**), kar je 19 mrd EUR več kot v scenariju OU. Pri tem energetski del investicij²⁴ v scenariju DU predstavlja okoli 24 mrd EUR, v scenariju OU pa je 8 mrd EUR manjši (**Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**).*

*Ne glede na oceno celotnih investicij, bo **za uspešno doseganje ciljev energetske in podnebne politike dobro usmerjanje in preverjanje njihovega učinka na cilje vseh investicij, ki se bodo izvajale v obdobju do leta 2030, ključnega pomena**, pri čemer bo pomembno zagotoviti tudi dobro usmerjanje in učinkovito uporabo omejenih finančnih virov, kar bo predvidoma zahtevalo izbiro prednostnih investicij na podlagi analiz njihovih učinkov.*

²³ Popravek – podatke o Energetski statistiki, 2023 ponovno objavljamo, SURS, e-vir.

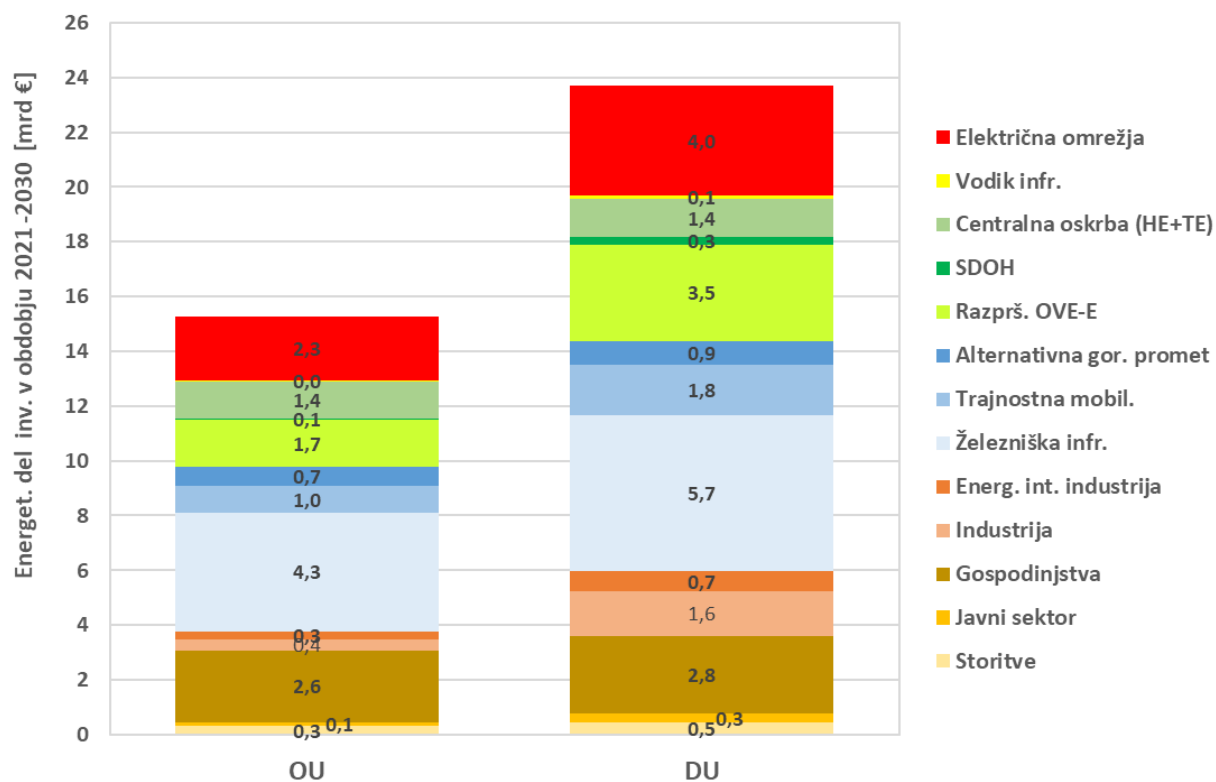
²⁴ Z vidika NEPN je bolj kot ocena celotnih investicij pomembna ocena energetskega dela investicij, oz. dela investicij, ki je povezan izključno z naložbami, ki bistveno vplivajo na rabo energije oz. ukrepe NEPN. To vključuje investicije, katerih namen je izboljšati energetske učinkovitost, zmanjšati porabo energije ali spodbujati uporabo obnovljivih virov energije.

Slika 1: Primerjava skupnih investicij v scenarijih OU in DU za obdobje 2021–2030

Vir: Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije 2024, december 2024

Slika 2: Primerjava energetskega dela investicij v scenarijih OU in DU za obdobje 2021–2030

Vir: Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije 2024, december 2024

4.2 OBSTOJEČI NALOŽBENI TOKOVI IN PREDPOSTAVKE O NALOŽBAH V PRIHODNOSTI, OB UPOŠTEVANJU NAČRTOVANIH POLITIK IN UKREPOV

Podrobnejši prikaz skupnih investicij za scenarij DU prikazuje spodnja tabela, kjer so navedene ocenjene potrebne investicije po naslednjih glavnih sektorjih:

- gospodinjstva, javni sektor in storitve²⁵,
- industrija²⁶,
- distribucija in prenos električne energije,
- prometna infrastruktura,
- razpršena proizvodnja električne energije iz OVE²⁷
- sistemi daljinskega ogrevanja in hlajenja (SDOH),
- centralna oskrba²⁸,
- plinska omrežja - vodik.

Pri investicijah v stavbe (gospodinjstva in storitve) in v industriji, je podana ocena skupnih investicij in energetskega dela investicij, v ostalih sektorjih pa skupne investicije obravnavamo kote energetske. Podrobnejši sektorski prikaz investicij NEPN prikazuje **Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti. in Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti..**

Obseg skupnih investicij v javnem sektorju v obdobju 2021 – 2030 je ocenjen na okoli 12 mrd EUR, kjer največji delež predstavljajo investicije v prometno infrastrukturo, električna omrežja ter investicije v trajnostno mobilnost (**Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**). Te investicije predstavljajo več kot 50 % delež v ocenjenem energetske delu investicij, saj se razen stavb vse uvrščajo v to kategorijo, kar predstavlja velik izziv za financiranje in izvedbo. To potrjuje tudi prikaz dinamike povprečnega letnega obsega celotnega energetskega dela investicij, ki bi se morale v scenariju DU že v obdobju do leta 2025 skoraj podvojiti glede na obseg v letu 2020, do leta 2030 pa povečati za več kot dva in pol krat (**Napaka! Vira sklicevanja ni bilo mogoče najti.**).

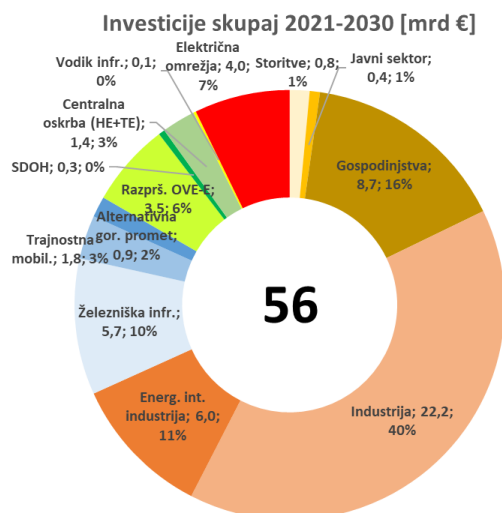
²⁵ Investicije v gospodinjstvu in storitvah vsebujejo celotne investicije v novogradnje ter prenove stavb ter zamenjavo energetskih naprav v obdobju (samo energetski del investicij je ocenjen na 3,6 mrd EUR).

²⁶ Investicije v sektorju industrija vključujejo ocenjena sredstva namenjena za nove tehnologije, nove oblike postopkov za zmanjševanje vplivov na okolje med proizvodnim procesom in na koncu proizvodnega procesa ter prehod v podnebno nevtrarno in krožno gospodarstvo.

²⁷ Investicije v nove naprave razpršene proizvodnje električne energije (sončne, vetrne elektrarne idr.).

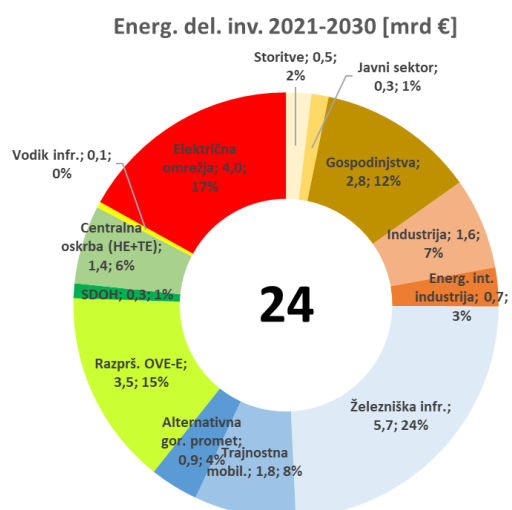
²⁸ Investicije v sektorju centralna oskrba so namenjene za izgradnjo novih proizvodnih objektov in hranilnikov na prenosnem omrežju.

Slika 3: Struktura skupnih investicij v scenariju DU za obdobje 2021-2030

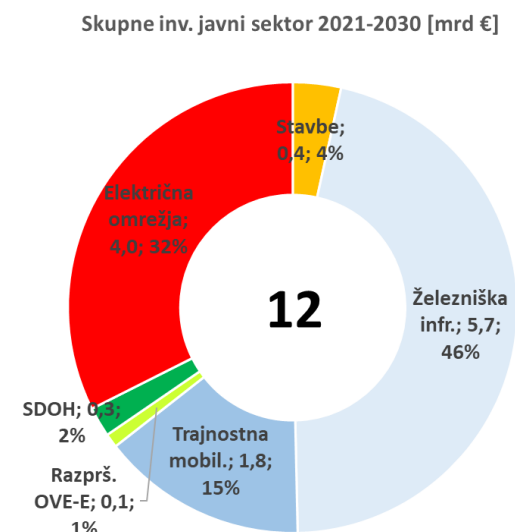
Vir: Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije 2024, december 2024

Slika 4: Struktura energetskega dela investicij v scenariju DU za obdobje 2021-2030

Vir: Posodobljeni Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije 2024, december 2024

Slika 5: Struktura ocenjenih skupnih investicij v javnem sektorju v scenariju DU za obdobje 2021–2030

Vir: Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije 2024, december 2024

Tabela 10: Ocenjene skupne investicije v obdobju 2021–2030 po scenariju DU

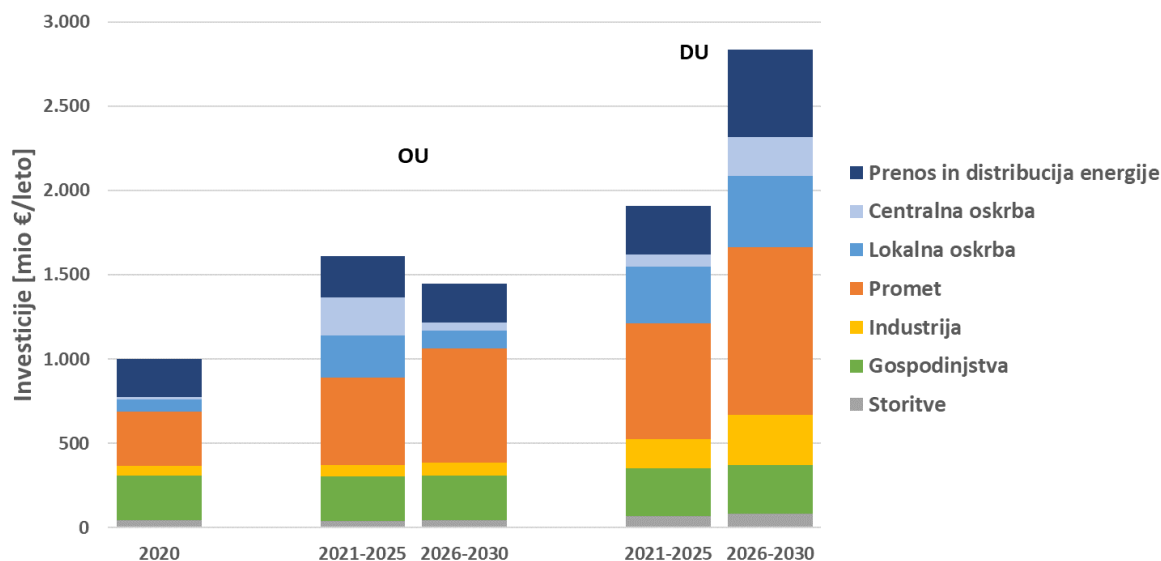
Investicije za obdobje 2021–30 [mio €]	DU	DU (energetski del)
<i>Storitve - zasebni sektor</i>	832	454
<i>Storitve - javni sektor</i>	429	309
<i>Gospodinjstva</i>	8.695	2.844
<i>Industrija - energ. int.²⁹</i>	5.965	701
<i>Industrija - ostalo</i>	22.212	1.644
<i>Železniška infrastruktura</i>	5.725	
<i>Trajnostna mobilnosti</i>	1.835	
<i>Alternativna gororiva v prometu</i>	874	
<i>Razprš. OVE-E³⁰</i>	3.517	
<i>SDOH</i>	266	
<i>Centralna oskrba (HE+TE)</i>	1.413	
<i>Plinska infr.</i>	108	
<i>Električna omrežja</i>	4.016	
SKUPAJ	55.885	23.705

Vir: Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije 2024, december 2024

²⁹ Energetsko intenzivna industrija

³⁰ Razpršena proizvodnja električne energije iz OVE.

Slika 6: Dinamika energetskega dela investicij – povprečne letne investicije v letu 2020 ter v obdobjih do leta 2030 za scenarij OU in DU

Vir: Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije 2024, december 2024^{[31][32]}

(iii) Naložbe Programa evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027, ki so potrebne za uresničitev ciljev iz posodobljenega NEPN

Program EKP 21–27 prispeva k vsem petim ključnim ciljem, pri čemer bomo v sklopu spremembe Programa EKP predlagali dodatni ukrep za prispevek k razsežnosti notranji trg energije z nadgradnjo oziroma digitalizacijo omrežja za električno energijo.

V nadaljevanju navajamo povezanost med glavnimi cilji Posodobljenega NEPN ter specifičnimi cilji v PEKP 21–27, to je večinski prispevek posameznega specifičnega cilja k posamezni razsežnosti:

1. RAZSEŽNOST RAZOGLJIČENJE:

a. Emisije in ponori TGP:

Specifični cilj PEKP 21–27 2.8: ukrepa Infrastruktura za trajnostno mobilnost v urbanih območjih, Spodbujanje uporabe alternativnih goriv v mestih (vozila JPP in polnilna infrastruktura v javni lasti), v skupni vrednosti 53,92 mio EUR (EU del); izvedba preko mehanizma CTN v sklopu 12 mestnih občin, projekti trajnostne mobilnosti v fazi pregleda pred potrditvijo.

Specifični cilj PEKP 21–27 3.2: ukrepa Infrastruktura za trajnostno mobilnost na lokalni ravni, Spodbujanje trajnostne mobilnosti na horizontalni ravni, v skupni vrednosti 50 mio EUR (EU del) po predlagani spremembi PEKP 21–27; izvedba preko javnega razpisa MOPE za občine, regionalnega mehanizma DRR za regionalne razvojne agencije, priprava občinskih celostnih prometnih strategij, regionalnih celostnih prometnih strategij in vzpostavljanje regionalnih centrov mobilnosti v teku.

K cilju NEPN prispevajo tudi drugi ukrepi v okviru specifičnega cilja, vezani na nadgradnjo

Železniške infrastrukture in na trajnostno regionalno mobilnost, ki so v izvajanju s strani MZI (v skupni vrednosti 98,75 mio EUR (EU del)).

³² Posodobljeni Celoviti nacionalni energetske in podnebni načrt Republike Slovenije 2024, december 2024

b. Obnovljivi viri energije (OVE):

Specifični cilj PEKP 21–27 2.2: ukrepa Spodbujanje proizvodnje električne energije iz OVE, Spodbujanje daljinskih sistemov na OVE, v skupni vrednosti 114,65 mio EUR (EU del); po predlagani spremembi PEKP 21–27 ukrep spodbujanja daljinski sistemov širimo tudi na prestrukturiranje obstoječih sistemov na OVE; izvedba preko javnega razpisa MOPE za energetska podjetja, gospodarske subjekte, javne subjekte, javni razpisi še v pripravi (trenutno financiranje poteka iz drugih virov).

2. RAZSEŽNOST ENERGETSKA UČINKOVITOST:

Specifični cilj PEKP 21–27 2.1: ukrepi Celovite energetske prenove stavb ter ukrep naslavljanja energetske revščine, 102,69 mio EUR (EU del); po predlagani spremembi PEKP 21–27 ukrep postopne celovite prenove stavb preko kombinacije nepovratnih in povratnih virov širimo na vse gospodarske subjekte; celovita energetska prenova stavb v javnem sektorju bo izvajanja preko javnega razpisa, povabila za javni sektor s strani MOPE, za gospodarske subjekte pa preko sklada skladov (SID banka) ter preko finančnega posrednika javnega Eko sklada; ukrep naslavljanja energetske najbolj ranljivih se že izvaja prav tako preko Eko sklada.

3. RAZSEŽNOST ENERGETSKA VARNOST:

Specifični cilj PEKP 2.3: ukrepa Spodbujanje lokalnih energetskih skupnosti, Spodbujanje naložb in tehnologij za pretvorbo viškov EE iz OVE in povezovanje omrežij za potrebe shranjevanja energije ob pretvorbi, skupaj predvideno 54 mio EUR (EU del); izvajanje preko javnih razpisov, v faz oblikovanja razpisa za spodbujanje energetskih samooskrbnih skupnosti.

4. RAZSEŽNOST NOTRANJI TRG ENERGIJE:

Specifični cilj PEKP 21–27 2.3: pri spremembi Programa EKP 21–27 predlagamo dodaten ukrep spodbujanja naložb v nadgradnjo omrežja za električno energijo, vključno z digitalizacijo upravljanja; za ukrep bodo predvidena finančna sredstva v sklopu specifičnega cilja (54 mio EUR, EU del) oziroma v primeru povečanih potreb še dodatna sredstva – gre za nadgradnjo ukrepa naložb v NN in SN omrežje iz Načrta za okrevanje in odpornost po juniju 2026.

5. RAZSEŽNOST RRI:

V okviru spremembe PEKP 21–27 bodo poleg že predvidenih sredstev v okviru cilja politike 1 (MVZI, MGTŠ) za področja razsežnosti NEPN določena sredstva prerazporejena na ločen specifični cilj za ukrepe na podlagi uredbe STEP. Predvidoma bo ukrep izvajan s strani MGTŠ, MOPE bo vsebinsko sodelovalo pri pripravi.

5. NAPREDEK PRI IZVAJANJU NAČEL EVROPSKEGA STEBRA SOCIALNIH PRAVIC

V prilogi 14 Poročila o državi – Slovenija 2024 EK ugotavlja, da je slovenski trg dela leta 2023 ostal stabilen, pri čemer je zaposlenost ostala na visoki ravni, brezposelnost pa je dosegla doslej najnižjo raven. Kljub velikemu povpraševanju po delovni sili in nizki brezposelnosti se Slovenija še naprej sooča z nekaterimi dolgoročnimi strukturnimi izzivi. Nadalje ugotavlja, da še vedno obstaja precejšnje pomanjkanje delovne sile, udeležba v izobraževanju odraslih pa naj bi se znatno zmanjšala.

Na osnovi zgoraj navedenega so v nadaljevanju opisani ukrepi, ki jih načrtuje in jih je v letu 2023 pričel izvajati MDDSZ.

5.1 ODPRAVA POMANJKANJA DELOVNE SILE IN SPRETNOSTI, UDELEŽBA V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Konec leta 2023 in v začetku 2024 smo uspešno začeli izvajati vse operacije PEKP 21–27, ki so del aktivne politike zaposlovanja in s katerimi učinkovito prispevamo k doseganju ciljev načel evropskega stebra socialnih pravic, natančneje k odpravi pomanjkanja delovne sile in spretnosti in udeležbe v izobraževanju odraslih. Do 30. 10. 2024 se je v različne aktivnosti operacij PEKP 21–27 že vključilo 4.382 oseb.

Z namenom povečanja zaposlenosti, predvsem starejših, nizko izobraženih in dolgotrajno brezposelnih izvajamo program **»Zaposli.me+«**. Brezposelne osebe se zaposlijo za obdobje enega leta za polni delovni čas, za kar delodajalci prejmejo spodbudo za zaposlitev. Z zaposlitvijo osebe širijo svojo socialno mrežo, razvijajo delovne navade, pridobivajo nove kompetence in s tem povečujejo možnosti za ohranitev zaposlenosti tudi po koncu pogodbenih obveznosti. Do konca oktobra 2024 se je zaposlilo 1.071 oseb od predvidenih 17.280. Ne glede na trenutno pozitivno stanje na trgu dela ocenjujemo, da je izvajanje programa smiselno in potrebno. Za brezposelne osebe, ki so dolgotrajno brezposelne, starejše od 50 let in nizko izobražene je ta program največkrat edina priložnost za zaposlitev, še posebej to velja za osebe, ki imajo vse tri lastnosti.

S programom **»Neformalno izobraževanje in usposabljanje +«** spodbujamo brezposelne osebe, da se vključujejo v tiste programe, za katera obstajajo potrebe na trgu dela. Brezposelni pridobivajo nova znanja in veščine, kar jim bo omogočilo večjo konkurenčnost in usposobljenost. V program je bilo do konca oktobra vključenih že 1.569 oseb, od tega 645 v programe s področja digitalnih in zelenih spretnosti. Načrtujemo vključitev 7.453 brezposelnih oseb do konca izvajanja programa.

»Usposabljanje na delovnem mestu plus« omogoča brezposelnim osebam, da pridobijo praktična znanja, spretnosti in delovne izkušnje na konkretnih delovnih mestih. Osebe se vključijo v delovno okolje pod strokovnim vodstvom mentorja in si povečajo možnosti za zaposlitev. V program je bilo do konca oktobra vključenih že 606 oseb, od predvidenih 5.832 do konca izvajanja programa.

»Projektno učenje mlajših odraslih PUM(O)+« je edina vrsta operacije v Sloveniji, ki se ukvarja s problematiko predčasne opustitve šolanja mladih in posledično njihove brezposelnosti, kjer se posameznik obravnava individualno, glede na njegovo življenjsko situacijo in izobrazbo. Mladim, iz ciljne skupine NEET, daje priložnost, da se opolnomočijo s potrebnimi znanji in kompetencami, za prehod na trg dela pridobijo kompetence, ki jih bodo opolnomočile za nadaljevanje izobraževanja za pridobitev izobrazbe ter za vstop na trg dela, kar bo prispevalo k povečevanju njihove zaposljivosti, socialni integraciji ter doseganju enakih možnosti. V program je bilo do konca oktobra vključenih že 721 oseb, od predvidenih 1.800 do konca izvajanja programa.

»Učne delavnice+« so namenjene najbolj ranljivim osebam, ki potrebujejo poglobljeno obravnavo. Z vključevanjem v praktično usposabljanje brezposelne osebe pridobivajo splošne in delovno specifične kompetence, kar prispeva k njihovi delovni in socialni integraciji. Po končanem usposabljanju se osebe lahko vključijo v zaposlitev v prilagojenih delovnih pogojih z ustrezno podporo mentorjev. S tem se

povečujejo njihove zaposlitvene možnosti za opravljanje teh ali podobnih del tudi po zaključku aktivnosti. Vključevanje oseb se je začelo v oktobru, do konca izvajanja se bo predvidoma vključilo 950 oseb.

Z izvajanjem storitev v okviru **»Izvajanje mreže EURES in iniciative ALMA«** se na širšem trgu dela EU širijo zaposlitvene možnosti iskalcev zaposlitve ter nudi aktivna podpora zaposlovanju. Tako posredno prispevamo k doseganju cilja glede stopnje zaposlenosti v EU in zmanjševanju deleža brezposelnih. Z izvajanjem iniciative ALMA za NEET bo projekt prispeval k hitrejšemu vključevanju na trg dela ali v druge ukrepe mladih NEET, prioriteto dolgotrajno brezposelnih. Prva skupina 48 mladih je že zaključila usposabljanje v Nemčiji. V prihodnje naj bi se v tujino napotilo še 84 mladih.

Poleg operacij, ki so del aktivne politike zaposlovanja, bomo začeli oz. nadaljevali z izvedbo aktivnosti naslednjih projektov, ki prispevajo k ciljema večje zaposlenosti in vključenosti odraslih v usposabljanja:

V okviru **»JR za sofinanciranje projektov socialne aktivacije +«** je potrjenih 19 projektov. S svojimi ukrepi in aktivnostmi bodo na celovit način prispevali k reševanju problemov socialne izključenosti in tveganja revščine ter k izboljšanju zaposljivosti najbolj ranljivih oseb. Doslej je bilo v aktivnosti vključenih 415 od predvidenih 2.700 oseb do konca izvajanja operacije. Z razvojem socialnih kompetenc, funkcionalnih kompetenc za aktivno reševanje socialnih problematik in motivacije naj bi posameznike opolnomočili za vstop na trg dela. Obenem pa bodo osebe pridobile delovne navade, uporabna znanja, spretnosti in sposobnosti za izboljšanje možnosti vstopa na trg dela.

»JR Prehod mladih na trg dela« je namenjen mladim s posebnimi potrebami, in sicer želimo nasloviti problematiko neaktivnih mladih s posebnimi potrebami. S sistematičnim strokovnim delom z mladimi s posebnimi potrebami ter z aktivnim ozaveščanjem delodajalcev o zaposlovanju mladih s posebnimi potrebami želimo omogočiti mladim usposabljanje ali izobraževanje s praktičnim delom pri delodajalcih, kar bo pripomoglo k opolnomočeni izbiri poklicne poti. V projekte bo vključenih 2.500 mladih.

V kratkem bo objavljen javni razpis za izvajalce projektov **»Spodbujanje vključevanja zaposlenih, katerih zaposlitev je ogrožena, vključno s tistimi delovnimi mesti, ki so podvrženi digitalizaciji in avtomatizaciji – SPIN 2.0«**. Aktivnosti bodo namenjene zaposlenim, katerih zaposlitev oz. samozaposlitev je ogrožena, začasna ali tvega prekarnost. Izvajali bodo prilagojene programe informiranja, motiviranja, kariernega svetovanja, usposabljanja ali izobraževanja in bodo prilagojena potrebam trga dela. Le ti bodo vključevali znanja za krepitev digitalnih kompetenc, znanja za zeleni prehod in krožno gospodarstvo ter znanja za družbeni razvoj nasploh. Na tak način se bo omogočal lažji prehod na nova delovna mesta ali v novo zaposlitev in preprečevalo njihov prehod v brezposelnost. V projekte bo vključenih 5.000 oseb.

Namen operacije **»Podpora podjetjem za podaljševanje delovne aktivnosti - ASI+«** je podaljševanje delovne aktivnosti starejših zaposlenih s krepitvijo njihovih kompetenc. S programom bomo prispevali k boljši usposobljenosti, tudi na področju digitalnih in zelenih spretnosti, zavzetosti in učinkovitosti starejših zaposlenih in spodbujanju medgeneracijskega dialoga kot del vseživljenjskega učenja, ki zagotavlja prenos in izmenjavo znanj med generacijami. V program bo vključenih 15.800 starejših zaposlenih.

V pripravi je dokumentacija za program **»Kompetentna Slovenija«**. Namen programa je izvajanje brezplačnih neformalnih oblik usposabljanj, katerih glavnih cilj je zmanjševanju neskladja med vrzeljo usposobljenosti obstoječega kadra na trgu dela in povpraševanjem po novih kompetencah v gospodarstvu kot k dvigu konkurenčnosti gospodarstva in dvigu družbene blaginje. Usposabljanja bodo usmerjena v učenje mehkih veščin, prečnih znanj in spretnosti, ki so potrebne pri reševanju kompleksnejših izzivov v digitalnem okolju, so bistvena za delo, učenje in vsakdanje življenje.

S **»Celovito storitvijo svetovanja in podpore pred upokojitvijo«** želimo prispevati k podaljševanju delovne aktivnosti starejših zaposlenih, predvsem starih, med 55. in 64. letom ter ponovni aktivaciji starejših. S tem namenom bomo razvili in vzpostavili celovit sistem informiranja in ozaveščanja tako starejših zaposlenih pred upokojitvijo in upokojencev, kot tudi delodajalcev in druge širše javnosti, da bodo znali prepoznati prednosti zaposlovanja starejše delovne sile in pomen prilagajanja delovnega okolja, ob sočasnem zagotavljanju kakovostnih delovnih mest ter skrbi za vseživljenjsko učenje na delovnem mestu.

Z različnimi ukrepi za dostojno delo (med drugim tudi za krepitev zagovornišтва, svetovanja in informiranja delavcev) in celovitim pristopom k varnosti in zdravju bomo prispevali k izboljšanju položaja delavcev ter posredno vplivali na trg dela. Boljši delovni pogoji, zdravo in varno delovno okolje so predpogoji za podaljševanje delovne aktivnosti.

Do konca izvajanja PEKP 21–27 naj bi se v različne programe za odpravo pomanjkanja delovne sile in pridobivanje spretnosti in izobraževanje vključilo nekaj več kot 63.000 oseb. Z uspešno izvedbo vseh predvidenih operacij bomo prispevali h krovnemu cilju na ravni EU, in sicer vsaj 78 % oseb v starosti od 20 do 64 let bi morale imeti zaposlitev.

5.2 ODPRAVA REVŠČINE MED STAREJŠIMI

V letu 2024 smo začeli izvajati operacije, izbrane na **»JR za sofinanciranje večgeneracijskih centrov«**, s katerimi prispevamo k doseganju ciljev odpravljanja revščine med starejšimi. Izbranih je 16 projektov, ki izvajajo različne preventivne programe, namenjene predvsem družinam, posameznim družinskim članom, starejšim in drugim ranljivim skupinam, ter spodbujajo medgeneracijsko sodelovanje. Večgeneracijski centri delujejo kot informacijska središča, ki posameznikom posredujejo informacije o razpoložljivih storitvah s področja preprečevanja, obvladovanja in odpravljanja socialnih stisk in težav. V varnem okolju si posamezniki ustvarjajo oz. vzdržujejo socialno mrežo, krepijo se medsebojni odnosi, strokovni sodelavci nudijo pomoč v težavnih situacijah in pomagajo pri reševanju različnih stisk.

V zadnji fazi priprave dokumentacije je tudi **»JR za Večnamenske romske centre«**. V okviru 10 večnamenskih romskih centrov se predvideva izvedba različnih aktivnosti. Aktivnosti bodo usmerjene v krepitev in izboljševanje socialno-ekonomskega položaja pripadnikov romske skupnosti v Republiki Sloveniji. S tem bomo prispevali k boljšemu položaju pripadnikov romske skupnosti, med drugim tudi starejšim. S krepitvijo socialnih, jezikovnih in komunikacijskih kompetenc, vključevanjem izobraževalne procese in usposabljanja in trg dela, želimo podpreti njihova prizadevanja za izstop iz kroga revščine in jih spodbuditi za zdrav in aktiven način življenja.

V zadnji fazi priprave je tudi projekt **»Posodobitev sistema socialnega varstva«**. S projektom želimo izboljšati učinkovitost sistema socialnega varstva s krepitvijo kadra in izboljšanjem kakovosti storitev, še posebej za socialno vključevanje najbolj ranljivih ljudi. Prav tako naj bi s krepitvijo kompetenc strokovnega kadra na CSD-jih, za delo z družinami in ranljivimi posamezniki, preprečevali potencialne dejavnike tveganja. Uvajanje metod z elementi terenskega dela bo omogočalo prilagajanje potrebam vsakega posameznega primera oziroma uporabnika. S tem pristopom bomo učinkovito prispevali k preseganju socialne izključenosti in povečali vključenost vseh deležnikov pri nujenju pomoči posamezniku. Projekt se bo začel izvajati v letu 2025.

Posredno bodo k boljšemu položaju starejših in odpravi revščine med starejšimi prispevali tudi naslednja projekta:

»Krepitev sodelovanja institucij na trgu dela«

S projektom bomo prispevali k izboljšanju stanja zaposlenosti in krepitvi ranljivih ciljnih skupin, zaradi česar se bo zmanjšalo tveganje revščine in socialne izključenosti. Strokovni delavci ZRSZ, CSD in zdravstva bodo izvajali medinstitucionalne poglobljene timske obravnave, kjer bodo ciljne skupine obravnavali kompleksno. S tem bodo posamezniki pravočasno pridobili primerne storitve institucij na enem mestu.

»Celovita storitev svetovanja in podpore pred upokojitvijo« S projektom želimo prispevati k podaljševanju delovne aktivnosti starejših zaposlenih, predvsem starih, med 55. in 64. letom ter ponovni aktivaciji starejših. S tem namenom bomo razvili in vzpostavili celovit sistem informiranja in ozaveščanja tako starejših zaposlenih pred upokojitvijo in upokojencev.

5.3 DOSTOPNOST DO STANOVANJ ZA RANLJIVE SKUPINE PREBIVALSTVA

V letu 2025 bomo pripravili ustrezno dokumentacijo za JR **»Zagotovitev bivalnih enot, namenjenih začasnemu reševanju stanovanjskih potreb ranljivih ciljnih skupin«**. Z nakupom, izgradnjo in prenovo bivalnih enot bomo prispevali k začasnemu reševanju stanovanjskih potreb za ranljive skupine, kot so brezdomci, deložirane družine in posameznike, osebe s težavami v duševnem zdravju, zenske in otroke, ki se zaradi nasilja umaknejo iz družinskega okolja, otroke in mladostnike, ki se znajdejo v akutni stiski, ki je v domačem okolju ne morejo razrešiti. Predvidena je zagotovitev 24 enot za potrebe 168 uporabnikov.

6. GLAVNI REZULTATI VREDNOTENJ PROGRAMA

Podlaga OU za vsebinske usmeritve in ustrezne postopke na področju vrednotenja PEKP 2021–2027 sta Navodilo OU za vrednotenje PEKP 2021-2027 ter Načrt vrednotenja PEKP 2021–2027 (NV).

Ker je eden od ključnih predpogojev za kvalitetna in uporabna vrednotenja dosledno vključevanje vseh relevantnih deležnikov v evalvacijski proces, je OU aprila 2023 zadevne resorje in druge deležnike pozval z dopisom k podaji predlogov za imenovanje članov/članic in njihovih namestnikov v Interdisciplinarno posvetovalno skupino za vrednotenje (IPSV). IPSV se sestaja vsaj enkrat letno, prav tako pa so omogočene tudi dopisne seje. IPSV se je do 31. 12. 2024 sestala štirikrat in sicer dvakrat na redni seji in dvakrat na dopisni seji.

NV je bil potrjen na 2. redni seji OzS dne 9. 11. 2023, za njegovo večjo operativnost in uporabnost pa OU v sodelovanju s člani in članicami IPSV pripravlja letne načrte vrednotenja, ki jih usklajene OU predstavi na sejah OzS.

Po odobritvi PEKP 2021–2027 s strani EK so bila zaključena 3 tematska vrednotenja in sicer:

- Vrednotenje uspešnosti izvajanja vseživljenjske karijerne orientacije, vključno s sistemom napovedovanja potreb na trgu dela (končno poročilo november 2023).³³
- Vrednotenje spodbujanje izvajanja RR programov in RR projektov (končno poročilo 13. 11. 2024) ter
- Vrednotenje učinkovitosti in uspešnosti javnih razpisov za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij naslednje generacije (JR GOŠO 4 in JR GOŠO 5) – Sklop 1 (končno poročilo 22. 11. 2024).

Trenutno sta v fazi izvajanja še dve tematski vrednotenji:

- Vrednotenje mreže mobilnih enot za izvajanje preventivnih programov in programov za zmanjšanja škode na področju prepovedanih drog in
- Vrednotenje uspešnosti izvajanja ONPP Zasavje in ONPP SAŠA

Končni poročili obeh vrednotenj iz prejšnjega odstavka se pričakujeta v prvi polovici leta 2025.

Razprave članov in članic na sejah IPSV izpostavljajo naslednje vsebinske in operativne izzive, ki jih bodo deležniki na področju vrednotenja poskušali nasloviti in razrešiti do konca izvajanja PEKP 2021-2027:

- prevelika administrativna obremenitev, saj so zaposleni, ki na PT aktivno sodelujejo z OU na področju vrednotenja, hkrati aktivno vpeti tudi v izvajanje PEKP 2021–2027;
- pomanjkanje ustreznega kadra v sistemu EKP, saj za področje vrednotenja politik ni kvalitetnih študijskih programov na nacionalni ravni, še posebej za krepitev kompetenc skrbnikov pogodb in vsebinske koordinacije področja vrednotenja pri naročnikih vrednotenj,
- popularizacija vrednotenja z dodatnimi naporji za izpolnjevanje priporočil in poročanje OU, OzS in EK o večji uporabnosti evalvacijskih poročil, dostopnost rezultatov ter bolj osredotočena tematska vrednotenja z večjim obsegom sredstev za samo vrednotenje.

Tematska vrednotenja v operativnem smislu opozarjajo na nastajanje ozkih grl, ki ovirajo izvajanje in se posledično izkazujejo v terminskih zamikih izvedbe, nedoseganju ciljev in nenazadnje manjšem koriščenju sredstev, največ prispeva prevelika administrativna obremenitev. Priporočila gredo v smeri poziva k zmanjšanju administrativnih ovir, tako pri prijavi na razpise kot pri poročanju. Predlaga se večja uporabo

³³ Dotično vrednotenje se nanaša na specifični cilj 8.1.2 PEKP 2014–2020

poenostavljenih oblik stroškov. Trenutni sistem financiranja razprši sredstva po vseh področjih, s čimer se zmanjša potencial, ki bi bil sicer mogoč, če bi bilo za posamezno področje na voljo več sredstev. Po mnenju izvajalcev je prevelika administrativna obremenitev tudi povezana z neustrezno organizacijo nalog in zapletenimi, spreminjajočimi ter nejasnimi navodili za izvajanje projektov.

Fluktuacija zaposlenih in neustrezen prenos delovnih nalog na nove kadre nista bila posebej izpostavljena kot razlog za ozka grla. Določen vpliv imata tudi fluktuacija zaposlenih ter prenos nalog na nove kadre, še večji pa pomanjkanje ustreznega kadra.

Treba je zagotoviti večjo stabilnosti izvajalskega sistema evropske kohezijske politike, organizacijske strukture in postopkov. Izvajanje vrednotenij s pripravo pripomb in priporočil ter njihovo čimprejšnje upoštevanje bi vplivalo na pravočasno zaznavo in odpravo sistemskih sprememb, ki se tako ne bi odkrila šele ob koncu programskega obdobja.

Povečati bi bilo treba kapacitete strateškega načrtovanja in pretvarjanja načrtov preko izvajanja v dosežke. Postopkovne zamude vodijo v številnih primerih do hitenja pri vsebinski izvedbi, kar vpliva na kakovost.

Smiselno bi bilo ponovno oceniti in ovrednotiti, katerim področjem se dodeljujejo spodbude, saj bi glede na obseg sredstev, ki so na voljo, bolj osredotočena podpora z večjim obsegom sredstev vodila v boljše rezultate kot trenutni sistem razpršenih in finančno manjših spodbud.

Priporoča se tudi, da se ustvari večja fleksibilnost v samih finančnih načrtih operacij, ob upoštevanju hitre rasti cen in nestabilnosti na trgih..

7. PREGLED DOSEGANJA MEJNIKOV IN CILJEV

7.1 NAPREDEK PRI DOSEGANJU MEJNIKOV IN CILJEV

Stanje izvajanja PEKP 21–27 na dan 31. 12. 2024 kaže, da je bilo z odločitvami o podpori skupno dodeljenih 791.314.116 EUR evropskih sredstev oziroma 25 % razpoložljivih sredstev, iz proračuna RS pa je bilo izplačanih le 74.248.266 EUR oziroma 2 % razpoložljivih sredstev.

Tabela 11: Stanje izvajanja na dan 31. 12. 2024

PN	SC	SKLAD	REGIJA	PRAVICE PO- RABE brez TP	ODLOČITVE O PODPORI 31.12.2024	%	POTRJENE OPERA- CIJE 31.12.2024	%	IZPLAČILA IZ DP 31.12.2024	%
1	RSO 1.1	ESRR	Vzhod	281.620.000	6.859.620	2%	4.279.199	2%	609.350	0%
1	RSO 1.1	ESRR	Zahod	132.270.000	5.901.920	4%	4.739.556	4%	465.026	0%
1	RSO 1.2	ESRR	Vzhod	51.590.772	14.316.279	28%	12.805.022	25%	761.439	1%
1	RSO 1.2	ESRR	Zahod	36.328.372	10.108.124	28%	9.125.150	25%	709.067	2%
1	RSO 1.3	ESRR	Vzhod	120.262.353	43.409.373	36%	39.159.373	33%	5.284.259	4%
1	RSO 1.3	ESRR	Zahod	62.919.472	19.187.527	30%	14.937.527	24%	1.702.987	3%
1	RSO 1.4	ESRR	Vzhod	16.810.200	11.544.187	69%	0	0%	0	0%
1	RSO 1.4	ESRR	Zahod	5.709.900	3.933.922	69%	0	0%	0	0%
2	RSO 1.5	ESRR	Vzhod	15.584.000	0	0%	0	0%	0	0%
2	RSO 1.5	ESRR	Zahod	4.078.744	0	0%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.1	ESRR	Vzhod	32.539.537	0	0%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.1	ESRR	Zahod	10.675.896	0	0%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.1	KS	Celotna SI	59.470.000	25.500.000	43%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.2	ESRR	Vzhod	80.052.114	3.600.000	4%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.2	ESRR	Zahod	21.171.613	900.000	4%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.2	KS	Celotna SI	13.433.041	0	0%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.3	ESRR	Vzhod	33.002.978	0	0%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.3	ESRR	Zahod	5.997.912	0	0%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.3	KS	Celotna SI	15.000.000	0	0%	0	0%	0	0%

3	RSO 2.4	ESRR	Vzhod	109.313.122	74.623.110	68%	74.623.110	68%	14.937.665	14%
3	RSO 2.4	KS	Celotna SI	49.730.000	37.341.094	75%	37.341.094	75%	8.737.820	18%
3	RSO 2.5	ESRR	Zahod	13.306.048	0	0%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.5	KS	Celotna SI	155.350.000	0	0%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.6	ESRR	Vzhod	41.573.100	3.516.505	8%	1.958.200	5%	30.805	0%
3	RSO 2.6	ESRR	Zahod	15.772.600	1.065.180	7%	398.500	3%	6.272	0%
3	RSO 2.7	ESRR	Vzhod	52.033.677	0	0%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.7	ESRR	Zahod	28.145.544	0	0%	0	0%	0	0%
3	RSO 2.7	KS	Celotna SI	2.550.000	2.550.000	100%	2.550.000	100%	4.703	0%
4	RSO 2.8	ESRR	Vzhod	37.272.561	0	0%	0	0%	0	0%
4	RSO 2.8	ESRR	Zahod	16.644.692	0	0%	0	0%	0	0%
5	RSO 3.1	KS	Celotna SI	284.140.000	22.813.033	8%	0	0%	0	0%
5	RSO 3.2	ESRR	Vzhod	105.888.481	0	0%	0	0%	0	0%
5	RSO 3.2	KS	Celotna SI	121.002.680	16.821.535	14%	16.211.065	13%	11.010.792	9%
6	ESO 4.1	ESS+	Vzhod	126.089.721	108.761.189	86%	108.138.345	86%	2.656.426	2%
6	ESO 4.1	ESS+	Zahod	17.879.783	14.521.487	81%	14.382.711	80%	688.399	4%
6	ESO 4.2	ESS+	Vzhod	17.640.000	17.187.000	97%	17.187.000	97%	886.484	5%
6	ESO 4.2	ESS+	Zahod	6.370.000	6.192.000	97%	6.192.000	97%	253.410	4%
6	ESO 4.4	ESS+	Vzhod	23.692.000	10.418.100	44%	10.418.100	44%	0	0%
6	ESO 4.4	ESS+	Zahod	7.550.000	2.525.600	33%	2.525.600	33%	0	0%
6	ESO 4.5	ESS+	Vzhod	95.168.800	8.421.306	9%	4.793.270	5%	391.785	0%
6	ESO 4.5	ESS+	Zahod	42.265.000	5.991.135	14%	2.310.167	5%	167.274	0%
6	ESO 4.7	ESS+	Vzhod	53.980.000	29.502.443	55%	28.939.715	54%	4.735.076	9%
6	ESO 4.7	ESS+	Zahod	15.988.500	7.954.120	50%	7.637.200	48%	1.462.157	9%
6	RSO 4.2	ESRR	Vzhod	32.800.061	0	0%	0	0%	0	0%
7	ESO 4.11	ESS+	Vzhod	79.698.001	9.561.321	12%	8.451.849	11%	864.239	1%
7	ESO 4.11	ESS+	Zahod	28.354.518	3.348.845	12%	2.804.521	10%	211.260	1%
7	ESO 4.12	ESS+	Vzhod	44.329.000	24.888.069	56%	21.515.236	49%	1.712.721	4%
7	ESO 4.12	ESS+	Zahod	16.559.482	4.562.791	28%	3.960.945	24%	165.584	1%

7	ESO 4.8	ESS+	Vzhod	28.800.000	24.605.216	85%	22.565.222	78%	2.270.875	8%
7	ESO 4.8	ESS+	Zahod	7.140.000	5.621.025	79%	4.341.033	61%	587.716	8%
7	RSO 4.3	ESRR	Vzhod	18.650.000	0	0%	0	0%	0	0%
7	RSO 4.5	ESRR	Vzhod	58.780.000	0	0%	0	0%	0	0%
8	RSO 4.6	ESRR	Vzhod	19.661.752	13.804.652	70%	0	0%	0	0%
9	RSO 5.1	ESRR	Vzhod	44.760.000	0	0%	0	0%	0	0%
9	RSO 5.1	ESRR	Zahod	12.330.000	3.714.761	30%	2.949.528	24%	2.949.528	24%
9	RSO 5.2	ESRR	Vzhod	22.842.812	22.838.637	100%	4.533.480	20%	757.751	3%
9	RSO 5.2	ESRR	Zahod	5.297.973	5.299.846	100%	1.106.490	21%	193.541	4%
10	JSO 8.1	SPP	Celotna SI	248.773.600	157.603.166	63%	28.533.599	11%	9.033.858	4%
SKUPAJ				3.106.640.412	791.314.116	25%	521.413.805	17%	74.248.266	2%

Vir: IS e-MA2

Navedeno kaže na bistveno počasnejše izvajanje ukrepov, temu pripisujemo naslednjim poglavitnim razlogom:

- zamiki pri vzpostavitvi celovitega sistema izvajanja PEKP 21–27,
- stopnja pripravljenosti projekta, še posebej stanje aktivnosti v zvezi s pripravo strokovnih podlag za načrtovanje izvajanje ukrepov, pridobivanjem upravnih dovoljenj ter umeščanjem objektov v prostor (zlasti v zvezi s postopki pridobivanja relevantnih upravnih dovoljenj in presoje vplivov na okolje),
- nove okoliščine, ki so nastale po sprejetju PEKP 21–27 in bistveno vplivajo na pripravo ali izvajanje projektov (kot na primer pandemija Covid-19, rusko-ukrajinska vojna, **katastrofalni poplavni dogodki v avgustu 2023 z nepredvidljivim učinkom na izvajanje nekaterih investicij**),
- stanje postopkov javnega naročanja v zvezi z gradnjo (trajanje postopkov javnih naročil v nekaterih primerih bistveno odstopajo od pričakovanj, omejeno število ponudnikov na trgu ima pomemben vpliv na oddajo nekaterih javnih naročil, še posebej vezano na velike infrastrukturne projekti prav tako otežuje nekatere postopke),
- sposobnost upravičenca za zagotovitev lastnih sredstev in zaprtje finančne konstrukcije projekta v časovnih rokih izvajanja PEKP (tako spremembe na trgu javnih naročil kot tudi prej omenjene nepredvidene okoliščine vplivajo tudi na končno vrednost projektov in posledično na finančno sposobnost upravičencev, ki se srečujejo z večjimi težavami pri zapiranju finančne konstrukcije projektov).

V okviru priprave vmesnega poročila smo tudi preverili napredek pri doseganju kazalnikov učinka in rezultatov, povezanih s specifičnimi cilji PEKP 21–27, še posebej mejniki, ki jih je treba do konca leta 2024 za kazalnike učinka.

Spremljanje in poročanje o mejnikih poteka preko informacijskega sistema eMA-2. Podatki na dan 31. 12. 2024 kažejo, da bodo mejniki delno ali v celoti doseženi v okviru naslednjih specifičnih ciljev: RSO1.3, RSO3.2, ESO4.1, ESO4.7, ESO4.8 in ESO4.12. Gre za ukrepe ciljev politik 1, 4 in 5 na področjih: (i) krepitve rasti in konkurenčnosti MSP, (ii) razvoja in krepitve trajnostne, pametne in intermodalne nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti, (iii) zagotovitve ustreznih in zadostnih kadrov za potrebe delodajalcev, (iv) vseživljenjskega izobraževanja in učenja in (v) socialnega vključevanja oseb, izpostavljenih tveganju revščine ali socialni izključenosti.

Podrobnejša analiza kazalnikov preostalih specifičnih ciljev je podana v poglavju 7.2.

Stanje doseganja mejnikov kazalnikov učinka je razvidno iz spodnje tabele, kjer povprečno doseganje mejnikov predstavlja razmerje med številom doseženih kazalnikov ob koncu leta 2024 in skupnim številom kazalnikov posameznega specifičnega cilja.

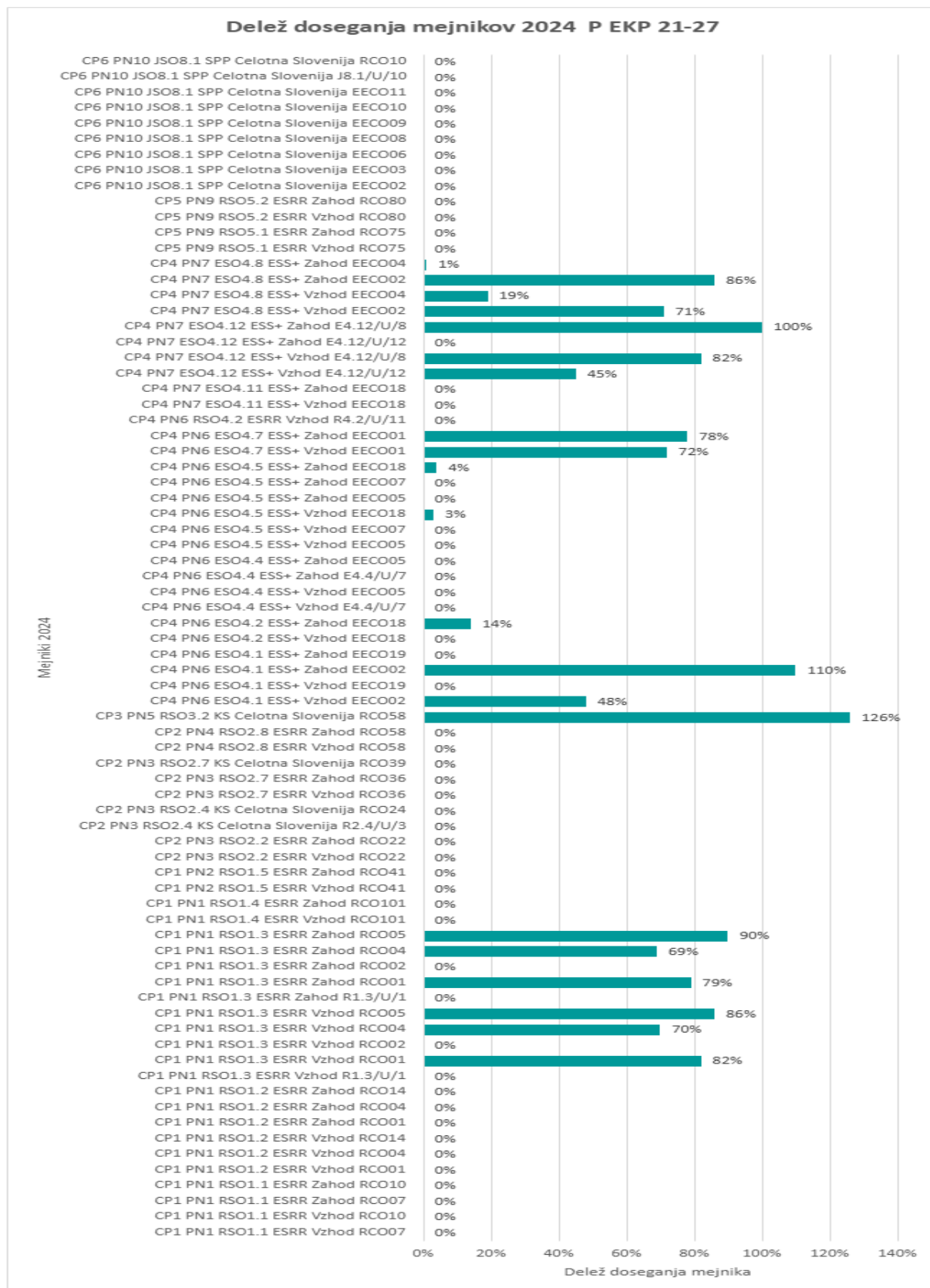
Tabela 12: Pregled doseganja mejnikov na ravni specifičnih ciljev ESRR/KS/SPP/ESS+

CP	PN	SC	SKLAD	REGIJA	KAZALNIK	Število Mejnikov 2024	Povprečno doseganje mejnikov
CP1	PN1	RSO1.1	ESRR	Vzhod	RCO07	1	0%
					RCO10	1	0%
				Zahod	RCO07	1	0%
					RCO10	1	0%
		RSO1.2	ESRR	Vzhod	RCO01	1	0%
					RCO04	1	0%
					RCO14	1	0%
				Zahod	RCO01	1	0%
					RCO04	1	0%
					RCO14	1	0%
		RSO1.3	ESRR	Vzhod	R1.3/U/1	1	0%
					RCO01	1	82%
					RCO02	1	0%
					RCO04	1	70%
					RCO05	1	86%
				Zahod	R1.3/U/1	1	0%
					RCO01	1	79%
					RCO02	1	0%
					RCO04	1	69%
					RCO05	1	90%
		RSO1.4	ESRR	Vzhod	RCO101	1	0%
				Zahod	RCO101	1	0%
	PN2	RSO1.5	ESRR	Vzhod	RCO41	1	0%
				Zahod	RCO41	1	0%
CP2	PN3	RSO2.2	ESRR	Vzhod	RCO22	1	0%
				Zahod	RCO22	1	0%
		RSO2.4	KS	Celotna Slovenija	R2.4/U/3	1	0%
					RCO24	1	0%
		RSO2.7	ESRR	Vzhod	RCO36	1	0%
				Zahod	RCO36	1	0%
	PN4	RSO2.8	ESRR	Vzhod	RCO39	1	0%
					RCO58	1	0%
					RCO58	1	0%
		RSO3.2	KS	Celotna Slovenija	RCO58	1	126%
					RCO58	1	126%
CP4	PN6	RSO4.2	ESRR	Vzhod	R4.2/U/11	1	0%
					EECO02	1	48%
		ESO4.1	ESS+	Vzhod	EECO19	1	0%
					EECO19	1	0%
					EECO19	1	0%

		ESO4.2	ESS+	Vzhod	EECO18	1	0%
				Zahod	EECO18	1	14%
		ESO4.4	ESS+	Vzhod	E4.4/U/7	1	0%
					EECO05	1	0%
				Zahod	E4.4/U/7	1	0%
					EECO05	1	0%
		ESO4.5	ESS+	Vzhod	EECO18	1	3%
					EECO05	1	0%
					EECO07	1	0%
				Zahod	EECO18	1	4%
					EECO05	1	0%
					EECO07	1	0%
		ESO4.7	ESS+	Vzhod	EECO01	1	72%
				Zahod	EECO01	1	78%
	PN7	ESO4.11	ESS+	Vzhod	EECO18	1	0%
				Zahod	EECO18	1	0%
		ESO4.12	ESS+	Vzhod	E4.12/U/12	1	45%
					E4.12/U/8	1	82%
				Zahod	E4.12/U/12	1	0%
					E4.12/U/8	1	100%
		ESO4.8	ESS+	Vzhod	EECO02	1	71%
					EECO04	1	19%
				Zahod	EECO02	1	86%
					EECO04	1	1%
CP5	PN9	RSO5.1	ESRR	Vzhod	RCO75	1	0%
				Zahod	RCO75	1	0%
		RSO5.2	ESRR	Vzhod	RCO80	1	0%
				Zahod	RCO80	1	0%
CP6	PN10	JSO8.1	SPP	Celotna Slovenija	EECO02	1	0%
					EECO03	1	0%
					EECO06	1	0%
					EECO08	1	0%
					EECO09	1	0%
					EECO10	1	0%
					EECO11	1	0%
					J8.1/U/10	1	0%
					RCO10	1	0%
Skupna vsota						76	18%

Vir: e-Ma2: Modul spremljanje in poročanje- stanje na dan 31. 12. 2024

Slika 7: Deleži doseganja mejnikov kazalnikov PEKP 21–27

Vir: e-MA2: Modul spremljanje in poročanje - stanje na dan 31. 12. 2024

7.2 PREGLED USPEŠNOSTI IZVAJANJA PEKP 21–27

Analiza ukrepov specifičnih ciljev, kjer mejniki ne bodo doseženi, razkriva, da je mogoče uvrstiti kazalnike učinka v okviru PEKP 21–27 v dve skupini:

- v prvo skupino spadajo kazalniki, na katere neposredno vplivajo eden ali več zgoraj navedenih razlogov, pri čemer ocenjujemo, da bodo ciljne vrednosti dosežene tekom nadaljnjega izvajanja PEKP 21–27,
- v drugo skupino spadajo kazalniki, za katere ocenjujemo, da bo pri spremembi PEKP 21–27 potrebno revidirati metodološki pristop in po potrebi ponovno opredeliti ali določiti vrednosti kazalnikov.

Vpliv nedoseganja kazalnikov iz prve skupine na nadaljnje izvajanje ukrepov in uresničevanje strateških ciljev programa smo ocenili ob upoštevanju izdanih odločitev o podpori in načrtovanih operacij v informacijskem sistemu OU e-MA2.

Za kazalnike iz druge skupine bo v okviru spremembe programa izveden proces revizije vsebine in vrednosti posameznih kazalnikov v komunikaciji med PT in OU, s ciljem, da se ohranijo osnovni strateški cilji programa.

7.2.1 Pregled kazalnikov učinka in kazalnikov rezultata, ki se spremenijo ob spremembi PEKP 21-27

Ob upoštevanju trenutnega stanja izvajanja in načrtovanih finančnih prerazporeditev znotraj PEKP 21–27, so predvidene spremembe kazalnikov v okviru prednostnih nalog PN 1, 3, 4, 5, 6, 7 in 10. Spremembe kazalnikov so povezane bodisi z vključitvijo ukrepov platforme STEP, bodisi zaradi spremenjenih razmer na trgu dela in ugodne napovedi zaposlenosti v naslednjih letih izvajanja programa, bodisi zaradi potrebe po reviziji metodologije ali vrednosti kazalnikov po nastanku novih okoliščin, ki vplivajo na izvajanje programa.

Utemeljitve v zvezi s spremembami kazalnikov so predvidene v spremembah metodoloških listov, ki so vključeni v dokumentacijo za spremembo PEKP 21-27.

V okviru PN 1 so potrebne spremembe kazalnikov učinka in kazalnikov rezultata pri specifičnih ciljih RSO1.1, RSO1.2 in RSO1.4. Zaradi vključitve ukrepov platforma STEP in uvedbe novega specifičnega cilja RSO1.6 se predvidijo novi kazalniki učinka in kazalniki rezultata v okviru dodeljenih sredstev.

V okviru PN 3 so potrebne spremembe kazalnikov učinka in rezultata pri specifičnih ciljih RSO2.1, RSO2.2 in RSO2.3, zaradi revizije metodologije izračuna ciljnih vrednosti kazalnikov in prerazporeditve sredstev v izvajanje ukrepov platforme STEP.

Pri specifičnem cilju RSO2.4 se uvedejo novi kazalniki zaradi vključitve ukrepov za odziv na podnebno pogojene nesreče iz NOO.

Pri specifičnem cilju RSO2.5 se uvedejo novi kazalniki učinka in rezultata zaradi spremembe vira financiranja ukrepov za gradnjo komunalne infrastrukture (KS namesto ESRR), s čimer se zagotovi višja stopnja financiranja z evropskimi sredstvi.

V okviru PN 4 so potrebne spremembe kazalnikov učinka in rezultata pri specifičnem cilju RSO2.8 zaradi spremenjenih razmer na področju trajnostne mobilnosti in deloma zaradi potrebe po reviziji metodologije izračuna ciljnih vrednosti nekaterih kazalnikov.

V okviru PN 5 so potrebne spremembe kazalnikov učinka pri specifičnih ciljih RSO3.1 in RSO3.2 zaradi revizije metodologije izračuna ciljnih vrednosti kazalnikov na podlagi podrobnejše projektne dokumentacije.

V okviru PN 6 so potrebne spremembe kazalnikov učinka in rezultata pri specifičnih ciljeh ESO4.1, ESO4.4 in ESO4.7 predvsem zaradi spremenjenih razmer na trgu dela in ugodnejše napovedi zaposlenosti v nadaljnji fazi izvajanja ter krepitve ukrepov za podporo brezplačnim in neformalnim usposabljanjem odraslih.

V okviru PN 7 so potrebne spremembe kazalnikov pri specifičnih ciljeh ESO4.8 in ESO4.11 zaradi revizije metodologije izračuna ciljnih vrednosti relevantnih kazalnikov.

V okviru PN 10 je predvidena sprememba kazalnika rezultata RCR01 specifičnega cilja JSO8.1 skladno z revizijo metodologije izračuna ciljne vrednosti omenjenega kazalnika. Hkrati se uvede nov kazalnik rezultata skladno s smernicami Evropske komisije iz leta 2021.

Podrobnejši pregled sprememb kazalnikov po relevantnih specifičnih ciljeh je razviden iz priloge 1. Prikazani so le specifični cilji, kjer so predvidene spremembe ciljnih vrednosti kazalnikov učinka in kazalnikov rezultatov za uspešnejšo izvajanje PEKP 21–27.

Bistvena odstopanja (več kot 20 %) ciljnih vrednosti v smislu znižanja izhodiščne vrednosti kazalnikov učinka in rezultata so podrobneje utemeljena v spremembi metodološkega lista relevantnih kazalnikov v okviru spremembe PEKP 21–27.

7.3 DOSEGANJE PRAVILA N+3

Zaradi počasnejšega izvajanja načrtovanih ukrepov PEKP 21–27 obstaja visoko tveganje trajne izgube EU sredstev v letih 2025 in 2026 v zvezi z neizpolnjevanjem pravila N+3. V skladu z načeli in pravili o prenehanju obveznosti iz 105. člena Uredbe 2021/1060/EU prenehajo obveznosti Evropske komisije do države članice, če do 31. decembra tretjega koledarskega leta, ki sledi letu proračunskih obveznosti za leta 2021 do 2026, znesek, ki ga je treba pokriti z zahtevkom za plačilo, ni bil porabljen za predfinanciranje ali če do tega datuma ni bil predložen zahtevek za plačilo na Evropsko komisijo.

Da bi se Slovenija izognila tveganju trajne izgube sredstev PEKP 21–27 mora nujno pristopiti k spremembi programa in sprejeti ukrepi, kot so opisani v izhodiščih za spremembo programa v nadaljevanju.

7.4 OMOGOČITVENI POGOJI

V skladu z 2. točko 15. člena Uredbe (EU) 2021/1060 mora država članica pri pripravi programa ali uvedbi novega specifičnega cilja kot del spremembe programa oceniti, ali so omogočitveni pogoji, ki so povezani z izbranim specifičnim ciljem, izpolnjeni.

V času priprave vmesnega poročila so bili izpolnjeni vsi horizontalni omogočitveni pogoji.

Prav tako so izpolnjeni tematski omogočitveni pogoji, razen pogoja 2.5 Posodobljeno načrtovanje potrebnih naložb v vodnem sektorju in sektorju odpadne vode, ki je še ni izpolnjen pri pogojih v zvezi z naložbami za zagotovitev skladnosti z evropsko direktivo o pitni vodi.

Gre za pogoj v okviru specifičnega cilja RSO2.5: Spodbujanje dostopa do vode in trajnostnega gospodarjenja z vodnimi viri,

V primeru uvedbe novega specifičnega cilja zaradi vključitve ukrepov platforme STEP v izvajanje PEKP 21–27, kot navedeno v poglavju "Izvajanje Uredbe o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (STEP) v Sloveniji in predvideni ukrepi" ocenjujemo, da spremembe na ravni omogočitvenih pogojev v tej fazi niso potrebne.

8. IZVAJANJE UREDBE O VZPOSTAVITVI PLATFORME ZA STRATEŠKE TEHNOLOGIJE ZA EVROPO (STEP) V SLOVENIJI IN PREDVIDENI UKREPI

Uvajanje in širjenje globokih in digitalnih tehnologij, čistih tehnologij in biotehnologij v Uniji bosta bistvena za izkoriščanje priložnosti in doseganje ciljev zelenega in digitalnega prehoda ter s tem spodbujanje konkurenčnosti evropske industrije in njene trajnosti. Zato so bili potrebni takojšnji ukrepi za podporo razvoju teh tehnologij in uvajanju z njimi povezanih storitev v Uniji, za zaščito in krepitev njihovih vrednostnih verig, s čimer se bo zmanjšala strateška odvisnost Unije, ter za obravnavanje obstoječega pomanjkanja delovne sile in znanj in spretnosti v teh sektorjih z usposabljanjem in vajeništvom ter ustvarjanjem privlačnih in delovnih mest, ki so dostopna vsem.

S tem namenom je bila sprejeta Uredba (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembe Direktive 2003/87/ES³⁴ ter uredb EU 2021/105835, EU 2021/105636, EU 2021/105737, EU 1303/201338, EU 223/201439, EU 2021/106040, EU 2021/52341, EU 2021/69542, EU 2021/69743 in EU 2021/24144, ki uvaja več sprememb v omenjenih direktivah (v nadaljevanju: Uredba STEP).

Z Uredbo STEP je v strateških sektorjih podana zakonska podlaga za podporo tudi produktivnim naložbam v podjetja, ki niso MSP, kar lahko znatno prispeva k razvoju manj razvitih regij in regij v prehodu, pa tudi bolj razvitih regij v državah članicah, katerih BDP na prebivalca je nižji od povprečja EU.

Za pomoč pri pospeševanju naložb in zagotovitev takojšnje likvidnosti za naložbe, ki podpirajo cilje STEP v okviru ESRR, ESS+ in SPP, se je zagotovila možnost za dodaten znesek izrednega predhodnega financiranja v obliki enkratnega plačila v zvezi s prednostnimi nalogami, namenjenimi naložbam, ki podpirajo cilje STEP. Poleg tega je za nadaljnje spodbujanje projektov in zagotovitev njihovega izvajanja na voljo možnost 100 % stopnje financiranja EU za prednostne naloge STEP.

³⁴ Direktiva 2003/87/ES evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES. Besedilo velja za EGP.

³⁵ Uredba (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu.

³⁶ Uredba (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod.

³⁷ Uredba (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1296/2013.

³⁸ Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006.

³⁹ Uredba (EU) št. 223/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o Skladu za evropsko pomoč najbolj ogroženim.

⁴⁰ Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko.

⁴¹ Uredba (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017.

⁴² Uredba (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje rezultatov ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1290/2013 in (EU) št. 1291/2013 (Besedilo velja za EGP).

⁴³ Uredba (EU) 2021/697 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Evropskega obrambnega sklada ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1092 (Besedilo velja za EGP).

⁴⁴ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost.

EKP je največja enotna politika EU, ki se financira iz proračuna EU. Da bi spodbudila države članice za uporabo prednosti iz Uredbe STEP, je Evropska komisija predlagala, da se v obstoječe programe uvede nov ali novi specifični cilji za vse glavne sklade - ESRR, KS in SPP. Predlaga, da se ti skladi odprejo na teh specifičnih ciljih za velika podjetja v manj razvitih regijah in regijah v prehodu ter v bolj razvitih regijah držav članic z BDP na prebivalca pod povprečjem EU, da se sprostijo večje naložbe na ciljnih področjih platforme STEP. Z zagotavljanjem finančnih spodbud v obliki višjega predhodnega financiranja in financiranja EU se je države članice s STEP uredbo spodbudilo, da svoje programe na novo pregledajo in upoštevajo nova pravila pri spremembah obstoječih programov.

Vse zgoraj naštet možnosti in druge, ki so na voljo v okviru Uredbe STEP, pa ni mogoče izkoristiti v kolikor se ne spremeni Program EKP 2021–2027.

Na podlagi sprejetih izhodišč na Vladi RS bo OU pripravil predlog za spremembo PEKP 21–27, in sicer z vključitvijo platforme STEP, ki poleg razvojnih ciljev prinaša 30 % predfinanciranje in prispeva k doseganju mejnika N+3 v letu 2025. Glede na predvideno alokacijo sredstev v višini 100 mio EUR EU dela, je predvideno predfinanciranje v višini 30 mio EUR v letu 2025.

Slovenija se sooča z izzivi, kot so nizka rast produktivnosti, zaostanek za povprečjem EU in potreba po prehodu v pametno in zeleno gospodarstvo. Platforma STEP (Strategic Technologies for Europe Platform) predstavlja ključni evropski mehanizem za podporo strateškim tehnologijam, katerih razvoj je bistven za krepitev evropske suverenosti in konkurenčnosti.

Platforma STEP spodbuja projekte, ki naslavljajo digitalne tehnologije in globokotehnološke inovacije, čiste tehnologije in biotehnologije, s posebnim poudarkom na zmanjševanju odvisnosti od tretjih držav, podpori evropskim vrednostnim verigam in razvoju tehnologij za prihodnost. Skladno s tem tudi Slovenija v okviru tega specifičnega cilja načrtuje ciljno usmerjene ukrepe, ki prispevajo k trajnostni konkurenčnosti in vključevanju v evropske strateške pobude.

Vključevanje STEP v izvajanje PEKP 21–27 je predvideno z uvedbo specifičnega cilja RSO1.6 »Razvoj ali proizvodnja kritičnih tehnologij«. Specifični cilj bo neposredno podprl prioritete platforme STEP z osredotočanjem na razvoj in proizvodnjo ključnih tehnologij, prenos inovacij ter sodelovanje v projektih evropskega pomena. Poleg tega bo omogočil Sloveniji boljšo integracijo v strateške vrednostne verige EU, izboljšal produktivnost in spodbudil trajnostno gospodarstvo. Na področju čistih tehnologij bo dan poudarek na razsežnostih NEPN: razogljičenje, energetska učinkovitost, energetska varnost, notranji trg energije, predvsem v smeri razvoja (inovativnih, procesnih) tehnologij, ki zagotavljajo sinergijske učinke povečanja OVE, energetske učinkovitosti, hrambe energije, brezemisijske mobilnosti, v okviru pametnih energetskih sistemov za povečanje avtonomije oskrbe z energijo ter posledično večjo trajnost in konkurenčnost.

Ukrepi STEP, ki se uvrstijo v PEKP 21–27 bodo osredotočeni na:

- Podporo razvoju in proizvodnji kritičnih tehnologij: spodbujanje raziskovalno-inovacijskih projektov (TRL 4–9) z namenom prehoda v komercialno proizvodnjo. Podpora bo namenjena projektom, ki razvijajo napredne digitalne tehnologije, čiste tehnologije (cleantech) in biotehnologije, s poudarkom na zmanjševanju strateških odvisnosti EU, zlasti na področju čipov in polprevodniških tehnologij. Ukrepi naslavljajo potrebo po pospeševanju rasti produktivnosti in prehodu v pametno in zeleno gospodarstvo, kar je ključno za zmanjšanje razvojnega zaostanka za povprečjem EU.
- Podporo skupnemu raziskovalnemu projektu med javno raziskovalno organizacijo in industrijo, ki bo s pomočjo vrhunske raziskovalne infrastrukture (GIGA NMR) pomembno prispevala k razvoju znanstvenih zmogljivosti na področju biotehnologije, vključno s sodelovanjem v evropskem raziskovalnem infrastrukturnem konzorciju CERIC.
- Podporo projektom s pečatom suverenosti: financiranje projektov, ki so pridobili Pečat suverenosti, kar potrjuje njihovo skladnost s cilji platforme STEP in njihov prispevek k evropski suverenosti. Ukrepi krepijo strateško avtonomijo Slovenije in EU ter spodbujajo vključujoč družbeni razvoj, kar je pomembno za dolgoročno konkurenčnost.

- Podpora projektom direktnih partnerjev v IPCEI: subvencioniranje slovenskih podjetij, ki sodelujejo v pomembnih projektih skupnega evropskega interesa (IPCEI), z namenom krepitev njihove vloge v evropskih vrednostnih verigah. Ukrep omogoča pravičen prehod na podnebno nevtralno in krožno gospodarstvo ter spodbuja mednarodno sodelovanje, kar je ključno za izboljšanje produktivnosti.

Ukrepi v okviru tega specifičnega cilja morajo izpolnjevati kriterije iz uredbe STEP. Hkrati morajo biti zasnovani za neposredno naslavljanje ključnih izzivov Slovenije, kot so opredeljeni v Poročilu o državi za leto 2024. S spodbujanjem razvoja in proizvodnje kritičnih tehnologij bodo prispevali k trajnostni konkurenčnosti, strateški avtonomiji ter vključujočemu družbenemu razvoju Slovenije in Evropske unije. Z namenom učinkovite porabe sredstev PEKP 21–27 morajo biti vsi podprti projekti izvedljivi do leta 2029.

9. FINANČNE PRERAZPOREDITVE MED PREDNOSTNIMI NALOGAMI S PREDLOGOM ZA DOKONČNO DODELITEV ZNESKA PROŽNOSTI

Analiza izvajanja PEKP 21–27 kaže, da je sprememba programa nujna, zaradi počasnejšega izvajanja in tveganja nedoseganja pravila N+3 ter potencialne izgube sredstev evropske kohezijske politike v naslednjih dveh letih.

9.1 FINANČNE PRERAZPOREDITVE MED PREDNOSTNIMI NALOGAMI

Predlog finančnih prerazporeditev znotraj Programa EKP 21–27 so razvidne iz spodnje tabele.

Trenutna analiza izvajanja ukrepov PEKP 21–27 kaže, da so prerazporeditve možne v okviru PN 1, PN 3, PN 5 in PN 6.

Prerazporeditve na PN 1 in PN 3 so potrebne predvsem zaradi vključevanja ukrepov platforme STEP in oblikovanja novega specifičnega cilja SC RSO 1.6. Ostale prerazporeditve se nanašajo na spodbujanje trajnostne mobilnosti ter krepitev kompetenc in izboljšanje zaposljivosti,

Tabela 13: Predlog finančnih prerazporeditev v okviru PEKP 21–27

PN	SC	Sklad	Regija	Pravice porabe (EU del)	Predlagane finančne spremembe	Pravice porabe po spremembi	Obrazložitev
1	RSO 1.1	ESRR	Vzhod	281.620.000	-44.274.446	237.345.554	Prenos na nov RSO1.6
1	RSO 1.1	ESRR	Zahod	132.270.000	-17.446.185	114.823.815	Prenos na nov RSO1.6
1	RSO 1.2	ESRR	Vzhod	51.590.772	-5.271.912	46.318.860	Prenos na nov RSO1.6
1	RSO 1.2	ESRR	Zahod	36.328.372	-3.774.024	32.554.348	Prenos na nov RSO1.6
1	RSO 1.3	ESRR	Vzhod	120.262.353		120.262.353	
1	RSO 1.3	ESRR	Zahod	62.919.472		62.919.472	
1	RSO 1.4	ESRR	Vzhod	16.810.200	-7.053.256	9.756.944	Prenos na nov RSO1.6
1	RSO 1.4	ESRR	Zahod	5.709.900	-2.180.177	3.529.723	Prenos na nov RSO1.6
1	RSO1.6	ESRR	Vzhod	0	71.099.614	71.099.614	Nov RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.6	ESRR	Zahod	0	28.900.386	28.900.386	Nov RSO1.6 za namene STEP
2	RSO 1.5	ESRR	Vzhod	15.584.000		15.584.000	
2	RSO 1.5	ESRR	Zahod	4.078.744		4.078.744	
3	RSO 2.1	ESRR	Vzhod	32.539.537		32.539.537	
3	RSO 2.1	ESRR	Zahod	10.675.896		10.675.896	
3	RSO 2.1	KS	Celotna SI	59.470.000	-8.000.000	51.470.000	Prenos na RSO2.2
3	RSO 2.2	ESRR	Vzhod	80.052.114	-5.580.000	74.472.114	Prenos na nov RSO1.6
3	RSO 2.2	ESRR	Zahod	21.171.613	-12.347.000	8.824.613	Delni prenos na nov RSO1.6, delni prenos na RSO 2.3
3	RSO 2.2	KS	Celotna SI	13.433.041	17.250.000	30.683.041	
3	RSO 2.3	ESRR	Vzhod	33.002.978	-8.920.000	24.082.978	Prenos na nov RSO1.6
3	RSO 2.3	ESRR	Zahod	5.997.912	6.847.000	12.844.912	
3	RSO 2.3	KS	Celotna SI	15.000.000	-9.250.000	5.750.000	Prenos na RSO2.2
3	RSO 2.4	ESRR	Vzhod	109.313.122		109.313.122	
3	RSO 2.4	ESRR	Zahod		+ 13.306.048	13.306.048	Novo: Prenos iz RSO2.5, ESRR Zahod

VMESNO POROČILO O IZVAJANJU PROGRAMA EVROPSKE KOHEZIJSKE POLITIKE V OBDOBJU 2021–2027

				49.730.000	9.690.000	59.130.000	Prenos iz Spodbujanje trajnostne mobilnosti na horizontalni ravni na NIO SOVIR
3	RSO 2.4	KS	Celotna SI				
3	RSO 2.5	ESRR	Zahod	13.306.048	- 13.306.048	0	Prenos sredstev na RSO 2.4, ESRR Zahod.
3	RSO 2.5	KS	Celotna SI	155.350.000		155.350.000	
3	RSO 2.6	ESRR	Vzhod	41.573.100		41.573.100	
3	RSO 2.6	ESRR	Zahod	15.772.600		15.772.600	
3	RSO 2.7	ESRR	Vzhod	52.033.677		52.033.677	
3	RSO 2.7	ESRR	Zahod	28.145.544		28.145.544	
3	RSO 2.7	KS	Celotna SI	2.550.000		2.550.000	
4	RSO 2.8	ESRR	Vzhod	37.272.561		37.272.561	
4	RSO 2.8	ESRR	Zahod	16.644.692		16.644.692	
5	RSO 3.1	KS	Celotna SI	284.140.000		284.140.000	
5	RSO 3.2	ESRR	Vzhod	105.888.481		105.888.481	
				121.002.680	-9.690.000	111.602.680	Prenos iz Spodbujanje trajnostne mobilnosti na horizontalni ravni na NIO SOVIR
5	RSO 3.2	KS	Celotna SI				
6	ESO 4.1	ESS+	Vzhod	126.089.721	-33.972.521	92.117.200	Prenos znotraj CP4
6	ESO 4.1	ESS+	Zahod	17.879.783		17.879.783	
6	ESO 4.2	ESS+	Vzhod	17.640.000	6.819.161	24.459.161	Umestitev ukrepov MDDSZ
6	ESO 4.2	ESS+	Zahod	6.370.000		6.370.000	
6	ESO 4.4	ESS+	Vzhod	23.692.000	16.441.125	40.133.125	Umestitev ukrepov MDDSZ
6	ESO 4.4	ESS+	Zahod	7.550.000		7.550.000	
6	ESO 4.5	ESS+	Vzhod	95.168.800	625.000	95.793.800	Umestitev ukrepov MDP
6	ESO 4.5	ESS+	Zahod	42.265.000		42.265.000	
6	ESO 4.7	ESS+	Vzhod	53.980.000	10.087.235	64.067.235	Umestitev ukrepov MDP
6	ESO 4.7	ESS+	Zahod	15.988.500		15.988.500	
6	RSO 4.2	ESRR	Vzhod	32.800.061		32.800.061	
7	ESO 4.11	ESS+	Vzhod	79.698.001		79.698.001	
7	ESO 4.11	ESS+	Zahod	28.354.518		28.354.518	
7	ESO 4.12	ESS+	Vzhod	44.329.000		44.329.000	
7	ESO 4.12	ESS+	Zahod	16.559.482		16.559.482	
7	ESO 4.8	ESS+	Vzhod	28.800.000		28.800.000	
7	ESO 4.8	ESS+	Zahod	7.140.000		7.140.000	
7	RSO 4.3	ESRR	Vzhod	18.650.000		18.650.000	
7	RSO 4.5	ESRR	Vzhod	58.780.000		58.780.000	
8	RSO 4.6	ESRR	Vzhod	19.661.752		19.661.752	
9	RSO 5.1	ESRR	Vzhod	44.760.000		44.760.000	
9	RSO 5.1	ESRR	Zahod	12.330.000		12.330.000	
9	RSO 5.2	ESRR	Vzhod	22.842.812		22.842.812	
9	RSO 5.2	ESRR	Zahod	5.297.973		5.297.973	
10	JSO 8.1	SPP	Celotna SI	248.773.600		248.773.600	
SKUPAJ				3.106.640.412		3.106.640.412	

Vir: Predlog spremembe PEKP 21-27

9.2 PREDLOG ZA DOKONČNO DODELITEV ZNESKA PROŽNOSTI

Iz podatkov o stanju izvajanja (tabele 11) in finančnega načrta PEKP 21-27 po letih (tabele 14) je razvidno, da so bile na dan 31. 12. 2024 izdane odločitve o podpori v višini 791.314.116 EUR, kar predstavlja približno 35% od skupnih pravic porabe za obdobje 2021-2025, ki znašajo 2.293.468.269 EUR.

Iz navedenega sledi, da sredstva iz naslova zneska prožnosti niso bila vključena v izdanih odločitvah o podpori. Prav tako ni predvidenih prerazporeditev zneska prožnosti med specifičnimi cilji.

S spremembo PEKP 21-27 bo znesek prožnosti tudi dokončno dodeljen posameznim specifičnim ciljem. Tako bo finančni načrt programa po letih in po skladih, vključno z zneskom prožnosti, ostal nespremenjen po spremembi programa.

Tabela 14: Finančni načrt PEKP 21–27 po letih in skladih

Sklad	Kategorija regije	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Skupaj
							Finančna sredstva brez zneska prožnosti	Znesek prožnosti	Finančna sredstva brez zneska prožnosti	Znesek prožnosti	
ESRR	Bolj razvite regije	0	70.408.132	71.421.682	65.044.910	66.099.685	27.387.417	27.387.417	27.936.114	27.936.115	383.621.472
	Manj razvite regije	0	223.212.956	226.426.485	206.216.785	209.557.165	86.823.679	86.823.679	88.551.541	88.551.540	1.216.163.830
Skupaj		0	293.621.088	297.848.167	271.261.695	275.656.850	114.211.096	114.211.096	116.487.655	116.487.655	1.599.785.302
ESS	Bolj razvite regije	0	20.415.639	20.894.675	28.794.253	29.292.738	11.968.911	11.968.910	12.228.224	12.228.224	147.791.574
	Manj razvite regije	0	67.995.674	69.514.319	94.557.707	96.138.019	39.580.881	39.580.881	40.402.970	40.402.970	488.173.421
Skupaj		0	88.411.313	90.408.994	123.351.960	125.430.757	51.549.792	51.549.791	52.631.194	52.631.194	635.964.995
SPP	Sredstva v skladu s členom 3 uredbe o SPP	0	19.353.124	19.663.993	19.981.080	20.304.509	8.412.367	8.412.368	8.580.614	8.580.615	113.288.670
	Sredstva v skladu s členom 4 uredbe o SPP	0	72.138.556	73.297.317	0	0	0	0	0	0	145.435.873
Skupaj		0	91.491.680	92.961.310	19.981.080	20.304.509	8.412.367	8.412.368	8.580.614	8.580.615	258.724.543
Kohezijski sklad	Ni relevantno	0	122.688.976	124.659.728	126.669.895	128.720.267	53.330.135	53.330.136	54.396.738	54.396.738	718.192.613
Skupaj		0	596.213.057	605.878.199	541.264.630	550.112.383	227.503.390	227.503.391	232.096.201	232.096.202	3.212.667.453

vir: PEKP 21-27 (2021)

9.3 OCENA DOSEGANJA PODNEBNIH CILJEV IN DRUGIH CILJEV PROGRAMA

V skladu z določbami Uredbe (EU) 2021/1058 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu morajo operacije v okviru ESRR prispevati 30 % skupnih finančnih sredstev ESRR za podnebne cilje. Operacije v okviru Kohezijskega sklada pa morajo prispevati 37 % skupnih finančnih sredstev Kohezijskega sklada za podnebne cilje.

Pregled prispevka k podnebnim ciljem po dokončno dodelitvi zneska prožnosti bo pripravljen na osnovi končne prerazporeditve sredstev med specifičnimi cilji, ki mora biti izdelana na način, da sprememba programa ne bo vplivala na doseganje podnebnih ciljev.

Glede na to, da vmesno poročilo ne predvideva sprememb na ravni specifičnih ciljev, ocenjujemo, da strateški cilji programa niso ogroženi.

9.4 IZHODIŠČA ZA SPREMEMBO PEKP 21–27

Ob upoštevanju zgoraj navedenega ocenjujemo, da bi bilo smiselno oblikovati predlog spremembe PEKP 21–27 ob upoštevanju naslednjih izhodišč:

- Identifikacija in vključevanje ukrepov, ki ustrezajo ciljem in pogojem platforme STEP v izvajanje PEKP 21–27;
- identifikacija ukrepov, ki so tvegani z vidika pravočasnosti izvedbe in porabe EU sredstev in lahko bistveno vplivajo na učinkovitost izvajanja PEKP 21–27;
- identifikacija ukrepov, ki izkazujejo visoko stopnjo pripravljenosti oziroma kjer obstaja visok absorpcijski potencial in lahko pospešijo porabo EU sredstev v letih 2025 in 2026 in prispevajo k doseganju pravila N+3, med njimi sodijo tudi nekateri ukrepi Načrta za okrevanje in odpornost;
- Identifikacija ukrepov za dodatno krepitev administrativne usposobljenosti pri izvajanju PEKP 21–27, zlasti pri izpolnjevanju novih regulatornih zahtev in pravil za izvajanje kohezijske politike.

Poročilo o državi - Slovenija 2024 Sloveniji med drugim priporoča koriščenje priložnosti, ki jih ponuja platforma za strateške tehnologije za Evropo (STEP), da bi spodbudila naložbe v razvoj in proizvodnjo čistih in z viri gospodarnih tehnologij. Hkrati ugotavlja, da je za dolgoročno konkurenčnost in vzdržnost slovenskih podjetij ključno reševanje problematike pomanjkanja spretnosti in delovne sile.

Kljub dejstvu, da zaposlenost ostaja na visoki ravni, brezposelnost pa je dosegla doslej najnižjo raven, pomanjkanje znanj in spretnosti zavira gospodarsko rast. Naslavljanje te vrzeli je ključnega pomena za zagotavljanje dolgoročne rasti in izboljšanje konkurenčnosti.

Navedeno pomeni, da je smiselno del sredstev PEKP 21–27 iz trenutnih spodbud za zaposlitev preusmeriti v odpravo pomanjkanja razpoložljivosti delovne sile, znanj in spretnosti za prehajanje v produktivnejše sektorje.

Zato je še pomembnejše, da se za namen podpore projektom za razvoj znanj in spretnosti, predvidijo dodatne vsebinske in finančne okrepitve programov izobraževanja, usposabljanja in prekvalifikacij, s končnim ciljem povečanja udeležbe odraslih v izobraževanju in usposabljanju. Podrobnejša vsebina in način izvajanja ukrepov se predvidi v okviru spremembe PEKP 21–27.

Z vključevanjem ukrepov platforme v izvajanje PEKP 21–27 bo s sredstvi evropske kohezijske politike za obdobje 2021–2027 možno zasledovati ključna cilja Uredbe STEP, in sicer:

- podporo razvoja in proizvodnji kritičnih tehnologij, z varovanjem in krepitevijo njihovih vrednostnih verig in
- reševanje pomanjkanja delovne sile in spretnosti, ki je ključnega pomena za vse vrste kakovostnih delovnih mest.

Skladno z usmeritvami Evropske komisije za področje izvajanja platforme se ukrepi načrtujejo v okviru posebnega specifičnega cilja, ki bo naslovil ključni cilj podpore razvoju in proizvodnji kritičnih tehnologij. Naslavljanje pomanjkanja spretnosti in delovne sile nasploh bo obravnavala sprememba programa v okviru Cilja politike 4, ob upoštevanju potreb razvoja ključnih tehnologij. V ta namen ocenjujemo, da bodo ob spremembi PEKP 21–27 potrebne prerazporeditve sredstev najmanj v okviru Cilja politike 1 in Cilja politike 4.

Vključevanje ukrepov platforme STEP v PEKP 21–27 bo prav tako prispevalo k zmanjšanju izgube dodeljenih pravic porabe oziroma prevzetih obveznosti Evropske komisije in doseganju pravila N+3 v letu 2025, saj bo s tem omogočeno 30 % predfinanciranje sredstev novega specifičnega cilja.

Z namenom povečanja porabe sredstev PEKP 21–27 in doseganja pravila N+3 bi bilo prav tako smiselno preveriti možnosti prenosa nekaterih ukrepov NOO, ki zasledujejo cilje programa, njihova izvedba pa bila enostavnejša in učinkovitejša pod pravili izvajanja evropske kohezijske politike. Gre predvsem za ukrepe na področju spodbujanja prilagajanja podnebnim spremembam in preprečevanja tveganja nesreč ter odpornosti ter razvoja in krepitve trajnostne, pametne in intermodalne nacionalne, regionalne in lokalne mobilnosti, odporne proti podnebnim spremembam.

Morebitni prenos ukrepov NOO v PEKP 21–27 je treba načrtovati ob upoštevanju meril za izbor operacij v okviru PEKP 21–27 in drugih pogojev za izbor operacij iz 73. člena Uredbe (EU) 2021/1060. Posebej izpostavljam horizontalna načela, kot so določena v 9. členu Uredbe (EU) 2021/1060, zahteve glede zagotovitve odpornost infrastrukturnih naložb na podnebne spremembe s pričakovano življenjsko dobo najmanj pet let iz 73. člena, kot tudi zahteve iz Direktive 2011/92/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje.

V smislu pospešitve koriščenja sredstev kohezijske politike ocenjujemo, da bo za posamezni ukrep potrebno vzpostaviti postopke za čim hitrejšo izdajo odločitve o podpori in izvajanje potrjene operacije.

Za ukrepe, ki izkazujejo pomembne zamude v izvedbi in so tvegani z vidika pravočasne porabe EU sredstev predlagamo podrobnejšo analizo okoliščin in razlogov za zamudo, ob upoštevanju razlogov, navedenih v poglavju "Doseganje mejnikov in ciljev", in opredelitev ukrepov v smislu zmanjšanja obsega sofinanciranja iz EU sredstev in iskanja drugih virov financiranja projektov, kjer je smiselno.

Pri oblikovanju ukrepov za povečanje porabe sredstev evropske kohezijske politike, še posebej v letih 2025 in 2026, ocenjujemo, da bi bilo smiselno, da se v okviru spremembe programa preverijo možnosti zmanjšanja obsega financiranja in prerazporeditve sredstev iz tveganih projektov v projekte, ki izkazujejo visok potencial koriščenja v naslednjem obdobju izvajanja PEKP 21–27. Ta proces bi lahko rezultiral v prilagoditev ali ukinitev projektov, ki izkazujejo visoko stopnjo tveganja.

Ukrepi za krepitev administrativne usposobljenosti deležnikov, vključenih v izvajanje PEKP 21–27, lahko bistveno prispevajo k pospešitvi procesov načrtovanja in izvajanja nekaterih projektov. To velja predvsem za krepitev usposobljenosti pripravljavcev in ocenjevalcev projektov v zvezi z izpolnjevanjem zahtev in pravil izvajanja evropske kohezijske politike v obdobju 2021–2027.

Glede na predviden okvir sprememb in prilagoditev PEKP 21–27, kjer se ključni cilji ne spreminjajo, hkrati se ohranjajo osnovna načela izvajanja programa ocenjujemo, da sprememba sporazuma o partnerstvu med Republiko Slovenijo in Evropsko komisijo iz leta 2021 v tej fazi ni potrebna.

10. VIRI IN LITERATURA

1. Dodatek za presojo sprejemljivosti vplivov na varovana območja- za načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti. (2016). Ministrstvo za okolje in prostor: Ljubljana. URL: [https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NZPO/OP - dodatek za varovana obmocja- za NZPO 1 39.pdf](https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NZPO/OP_-_dodatek_za_varovana_obmocja-za_NZPO_1_39.pdf), 15. 1. 2025.
2. Direktiva 2003/87/ES evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (Besedilo velja za EGP).
3. Dražumerič, A. in Operčkal, K. (2024). Evropska kohezijska politika v Sloveniji v obdobju 2014-2020. Ljubljana: Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj.
4. Državna ocena zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče. (2018). Vlada RS. URL: https://niz.si/wp-content/uploads/2022/11/drzavna_ocena_zmoznosti.pdf, 15. 1. 2025.
5. E-novice Vizija kohezije. Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj. URL: <https://evropskasredstva.si/e-novice-vizija-kohezija/>, 15. 1. 2025.
6. Energetski kazalniki, Slovenija, letno. SURS, URL: Energetski kazalniki po: KAZALNIK, LETO. PxWeb, 15. 1. 2025.
7. EU projekt, moj projekt 2024 - Ob 20. obletnici vstopa Slovenije v EU predstavljamo TOP 20 projektov za leto 2024. Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj. URL: <https://evropskasredstva.si/eu-projekt-moj-projekt-2024/>, 15. 1. 2025.
8. Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti 2017-2021 (NZPO SI). (2017). Vlada RS: Ljubljana. URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NZPO/606504549e/nzpo_2017_2_021.pdf, 15. 1. 2025.
9. Načrt zmanjševanja poplavne ogroženosti 2023-2027 (NZPO SI II). (2023). Vlada RS: Ljubljana. URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/Voda/NZPO/NZPO_II_2023.docx, 15. 1. 2025.
10. Ocena tveganja za poplave. (2023). Ministrstvo za naravne vire in prostor: Ljubljana. URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/Voda/NZPO/ocena_tveganj_poplave_2023.pdf, 15. 1. 2025.
11. Osnutek predloga posodobitve (2024): Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije. (2024). Ljubljana: Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, str. 340-344.
12. Petan, M. in Mesec, P. (2021). Skupne evropske smernice za prehod iz institucionalne v skupnostno oskrbo. Ljubljana: Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.
13. Popravek – podatke o Energetski statistiki, 2023 ponovno objavljamo. SURS, 5. 11. 2024. URL: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/13209>, 15. 1. 2025.
14. Predhodna ocena poplavne ogroženosti Republike Slovenije (2019). Ministrstvo za okolje in prostor: Ljubljana. URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MOP/Dokumenti/Voda/NZPO/e56d7a6180/predhodna_o_cena_poplavne_ogrozenosti_2019.pdf
15. Predhodne ocene poplavne ogroženosti Republike Slovenije 2024. (2024). Ministrstvo za naravne vire in prostor. URL: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MNVP/Dokumenti/Voda/NZPO/Predhodna_ocena_2024/Predhodna_ocena_poplavne_ogrozenosti_2024.pdf, 15. 1. 2025.
16. Program upravljanja. Živi z naturo 2000. URL: <https://natura2000.gov.si/natura-2000/natura-2000-v-sloveniji/program-upravljanja/>, 15. 1. 2025.
17. Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030 (ReNPVNDN24–30). Uradni list RS, št. 94/24.
18. Slovenija dosegla ciljni delež energije iz obnovljivih virov. SURS, 5. 11. 2024. URL: Obnovljivi viri v bruto končni rabi energije, 2023, 15. 1. 2025.
19. Šola kohezije. Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj. URL: <https://evropskasredstva.si/asoc/>, 15. 1. 2025.
20. Uredba (EU) 2021/1056 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Sklada za pravični prehod.

21. Uredba (EU) 2021/1057 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o vzpostavitvi Evropskega socialnega sklada plus (ESS+) in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1296/2013.
22. Uredba (EU) 2021/1058 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o Evropskem skladu za regionalni razvoj in Kohezijskem skladu.
23. Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko.
24. Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost.
25. Uredba (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017.
26. Uredba (EU) 2021/695 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. aprila 2021 o vzpostavitvi okvirnega programa za raziskave in inovacije Obzorje Evropa, določitvi pravil za sodelovanje in razširjanje rezultatov ter razveljavitvi uredb (EU) št. 1290/2013 in (EU) št. 1291/2013 (Besedilo velja za EGP).
27. Uredba (EU) 2021/697 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Evropskega obrambnega sklada ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2018/1092 (Besedilo velja za EGP).
28. Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006.
29. Uredba (EU) št. 223/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o Skladu za evropsko pomoč najbolj ogroženim.
30. Video: Evropska sredstva (2024). Dosežki evropske kohezijske politike 2014–2020. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=dF4O6dwC1G4>, 15. 1. 2025.

11. PRILOGE

PRILOGA 1: PREGLED SPREMEMB KAZALNIKOV PO RELEVANTNIH SPECIFIČNIH CILJIH

RSO1.1. – Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
1	RSO1.1	ESRR	Manj razvite regije	RCO01	Podjetja, ki so prejela podporo (od tega: mikro, mala, srednja, velika)	podjetja	0	331	251	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCO01	Podjetja, ki so prejela podporo (od tega: mikro, mala, srednja, velika)	podjetja	0	200	140	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.1	ESRR	Manj razvite regije	RCO02	Podjetja, ki so prejela podporo v obliki nepovratnih sredstev	podjetja	0	297	217	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCO02	Podjetja, ki so prejela podporo v obliki nepovratnih sredstev	podjetja	0	186	126	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.1	ESRR	Manj razvite regije	RCO03	Podjetja, ki so prejela podporo v obliki finančnih instrumentov	podjetja	0	34	/	Ni relevantno
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCO03	Podjetja, ki so prejela podporo v obliki finančnih instrumentov	podjetja	0	14	/	Ni relevantno
1	RSO1.1	ESRR	Manj razvite regije	RCO06	Raziskovalci, ki delujejo v raziskovalnih ustanovah, ki so prejela podporo	letni EPDČ	0	169	176	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCO06	Raziskovalci, ki delujejo v raziskovalnih ustanovah, ki so prejela podporo	letni EPDČ	0	118	94	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti (glej spremembo metodološkega lista)
1	RSO1.1	ESRR	Manj razvite regije	RCO07	Raziskovalne organizacije, ki sodelujejo v skupnih raziskovalnih projektih	raziskovalne organizacije	14	14	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCO07	Raziskovalne organizacije, ki sodelujejo v skupnih raziskovalnih projektih	raziskovalne organizacije	36	36	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni
1	RSO1.1	ESRR	Manj razvite regije	RCO10	Podjetja, ki sodelujejo z raziskovalnimi organizacijami	podjetja	27	27	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCO10	Podjetja, ki sodelujejo z raziskovalnimi organizacijami	podjetja	66	66	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni

RSO1.1 – Spremembe kazalnikov rezultata

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
1	RSO1.1	ESRR	Manj razvite regije	RCR03	Mala in srednja podjetja MSP, ki uvajajo inovacije pri proizvodih ali procesih	podjetja	0	222	163	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCR03	Mala in srednja podjetja MSP, ki uvajajo inovacije pri proizvodih ali procesih	podjetja	0	139	95	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.1	ESRR	Manj razvite regije	RCR06	Vložene patentne prijave	vloge za patente	0	7	/	Ni relevantno
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCR06	Vložene patentne prijave	vloge za patente	0	18	/	Ni relevantno
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCR08	Publikacije v okviru podprtih projektov	publikacije	0	68	/	Ni relevantno
	RSO1.1	ESRR	Manj razvite regije	RCR102	Raziskovalna delovna mesta, ustvarjena v subjektih, ki so prejeli podporo	letni EPDČ	0	41	/	Ni relevantno
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCR102	Raziskovalna delovna mesta, ustvarjena v subjektih, ki so prejeli podporo	letni EPDČ	0	45	/	Ni relevantno
1	RSO1.1	ESRR	Manj razvite regije	15	Delež inovacijsko aktivnih podjetij	odstotek	55%	60%	/	Ni relevantno
1	RSO1.1	ESRR	Bolj razvite regije	15	Delež inovacijsko aktivnih podjetij	odstotek	55%	60%	/	Ni relevantno
1										Ni relevantno

RSO1.2 – Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
1	RSO1.2	ESRR	Manj razvite regije	RCO01	Podjetja, ki so prejela podporo (od tega: mikro, mala, srednja, velika)	podjetja	112	1.230	94	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP

1	RSO1.2	ESRR	Bolj raz-vite regije	RCO01	Podjetja, ki so prejela podporo (od tega: mikro, mala, srednja, velika)	podjetja	88	950	84	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.2	ESRR	Manj raz-vite regije	RCO02	Podjetja, ki so prejela podporo v obliki nepo-vratnih sredstev	podjetja	0	82	94	Povečanje sredstev iz na-slova FI
1	RSO1.2	ESRR	Bolj raz-vite regije	RCO02	Podjetja, ki so prejela podporo v obliki nepo-vratnih sredstev	podjetja	0	48	84	Povečanje sredstev iz na-slova FI
1	RSO1.2	ESRR	Manj raz-vite regije	RCO04	Podjetja z nefinančno podporo	podjetja	0	0	0	Podporno okolje v okviru ukrepa »DIH« se ne bo iz-vajalo, zato se kazalnik ukine
1	RSO1.2	ESRR	Bolj raz-vite regije	RCO04	Podjetja z nefinančno podporo	podjetja	0	0	0	Podporno okolje v okviru ukrepa »DIH« se ne bo iz-vajalo, zato se kazalnik ukine

RSO 1.2 – Spremembe kazalnikov rezultatov

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
1	RSO1.2	ESRR	Manj razvite regije	RCR02	Zasebne naložbe, ki po vrednosti dosegajo javno podporo (od tega: nepovratna sredstva, finančni instrumenti)	euro	0	5.440.000	/	Ni relevantno
1	RSO1.2	ESRR	Bolj razvite regije	RCR02	Zasebne naložbe, ki po vrednosti dosegajo javno podporo (od tega: nepovratna sredstva, finančni instrumenti)	euro	0	3.240.000	/	Ni relevantno

1	RSO1.2	ESRR	Manj razvite regije	RCR11	Uporabniki novih in nadgrajenih javnih digitalnih storitev, produktov in procesov	uporabniki/leto	0	591.463	568.268	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.2	ESRR	Bolj razvite regije	RCR11	Uporabniki novih in nadgrajenih javnih digitalnih storitev, produktov in procesov	uporabniki/leto	0	779.257	743.746	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.2	ESRR	Manj razvite regije	RCR12	Uporabniki novih in nadgrajenih digitalnih storitev, produktov in procesov, ki jih razvijajo podjetja	uporabniki/leto	0	262.000	/	Ni relevantno
1	RSO1.2	ESRR	Bolj razvite regije	RCR12	Uporabniki novih in nadgrajenih digitalnih storitev, produktov in procesov, ki jih razvijajo podjetja	uporabniki/leto	0	238.000	/	Ni relevantno

RSO1.4 – Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
1	RSO1.4	ESRR	Manj razvite regije	RCO101	MSP, ki vlagajo v znanja in spretnosti za pametno specializacijo, industrijski prehod in podjetništvo	podjetja	58	208	162	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.4	ESRR	Bolj razvite regije	RCO101	MSP, ki vlagajo v znanja in spretnosti za pametno specializacijo, industrijski prehod in podjetništvo	podjetja	42	192	115	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.4	ESRR	Manj razvite regije	5	Število vključenih institucij znanj v projekte za krepitev znanj in spretnosti za pametno specializacijo	število	0	2	/	Ni relevantno
1	RSO1.4	ESRR	Bolj razvite regije	5	Število vključenih institucij znanj v projekte za krepitev znanj in spretnosti za pametno specializacijo	število	0	2	/	Ni relevantno
1	RSO1.4	ESRR	Manj razvite regije	6	Deležniki SRIP, ki vlagajo v znanja in spretnosti za pa-	število	0	13	0	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP

					metno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo					
1	RSO1.4	ESRR	Bolj razvite regije	6	Deležniki SRIP, ki vlagajo v znanja in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo	število	0	7	0	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP

RSO1.4 – Spremembe kazalnikov rezultatov

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe
1	RSO1.4	ESRR	Manj razvite regije	RCR98	Zaposleni v MSP, ki zaključijo usposabljanje za znanja in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo (glede na vrsto znanj in spretnosti: tehnična, upravljavska, podjetniška, zelena, drugo)	udeleženci	0	1.803	1.157	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.4	ESRR	Bolj razvite regije	RCR98	Zaposleni v MSP, ki zaključijo usposabljanje za znanja in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo (glede na vrsto znanj in spretnosti: tehnična, upravljavska, podjetniška, zelena, drugo)	udeleženci	0	1.347	838	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
1	RSO1.4	ESRR	Manj razvite regije	4	Zaposleni pri deležnikih SRIP, ki zaključijo usposabljanje za znanja in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo (glede na vrsto znanj in spretnosti: tehnična, upravljavska, podjetniška, zelena, drugo)	število	0	31	/	Ni relevantno
1	RSO1.4	ESRR	Bolj razvite regije	4	Zaposleni pri deležnikih SRIP, ki zaključijo usposabljanje za znanja	število	0	19	/	Ni relevantno

					in spretnosti za pametno specializacijo, industrijsko tranzicijo in podjetništvo (glede na vrsto znanj in spretnosti: tehnična, upravljavska, podjetniška, zelena, drugo)					
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--	--

RSO1.6 – Predlog novih kazalnikov učinka platforme STEP

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)
1	RSO1.6	ESRR	Manj razvite regije	RCO01	Podprta podjetja (od tega: mikro, mala, srednja, velika)	podjetja	0	37
1	RSO1.6	ESRR	Bolj razvite regije	RCO01	Podprta podjetja (od tega: mikro, mala, srednja, velika)	podjetja	0	19
1	RSO1.6	ESRR	Manj razvite regije	RCO02	Podjetja, podprta z nepovratnimi sredstvi	podjetja	0	37
1	RSO1.6	ESRR	Bolj razvite regije	RCO02	Podjetja, podprta z nepovratnimi sredstvi	podjetja	0	19
1	RSO1.6	ESRR	Manj razvite regije	RCO07	Raziskovalne organizacije, ki sodelujejo v skupnih raziskovalnih projektih	raziskovalne organizacije	0	5
1	RSO1.6	ESRR	Bolj razvite regije	RCO07	Raziskovalne organizacije, ki sodelujejo v skupnih raziskovalnih projektih	raziskovalne organizacije	0	7
1	RSO1.6	ESRR	Manj razvite regije	RCO10	Podjetja, ki sodelujejo z raziskovalnimi organizacijami	podjetja	0	5
1	RSO1.6	ESRR	Bolj razvite regije	RCO10	Podjetja, ki sodelujejo z raziskovalnimi organizacijami	podjetja	0	7
1	RSO1.6	ESRR	Manj razvite regije	RCO125	Podprta podjetja, povezana predvsem s produktivnimi naložbami v globoke in digitalne tehnologije	podjetja	0	5
1	RSO1.6	ESRR	Bolj razvite regije	RCO125	Podprta podjetja, povezana predvsem s produktivnimi naložbami v globoke in digitalne tehnologije	podjetja	0	3
1	RSO1.6	ESRR	Manj razvite regije	RCO126	Podprta podjetja, povezana predvsem s produktivnimi naložbami v čiste tehnologije	podjetja	0	5
1	RSO1.6	ESRR	Bolj razvite regije	RCO 126	Podprta podjetja, povezana predvsem s produktivnimi naložbami v čiste tehnologije	podjetja	0	2
1	RSO1.6	ESRR	Manj razvite regije	RCO127	Podprta podjetja, povezana predvsem s produktivnimi naložbami v biotehnologije	podjetja	0	3
1	RSO1.6	ESRR	Bolj razvite regije	RCO127	Podprta podjetja, povezana predvsem s produktivnimi naložbami v biotehnologije	podjetja	0	1

RSO1.6 – Predlog novih kazalnikov rezultatov platforme STEP

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)
1	RSO1.6	ESRR	Manj razvite regije	RCR 03	Mala in srednja podjetja (MSP), ki uvajajo inovacije pri proizvodih ali procesih	podjetja	0	24
1	RSO1.6	ESRR	Bolj razvite regije	RCR 03	Mala in srednja podjetja (MSP), ki uvajajo inovacije pri proizvodih ali procesih	podjetja	0	13
1	RSO1.6	ESRR	Bolj razvite regije	RCR 06	Vložene patentne prijave	vloge za patente	0	2

RSO2.1 - Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
3	RSO2.1	ESRR	Manj razvite regije	RCO18	Stanovanja z boljšo energetske učinkovitostjo	stanovanja	0	352	1092	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCO18	Stanovanja z boljšo energetske učinkovitostjo	stanovanja	0	152	476	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.1	ESRR	Manj razvite regije	2	Zasebne stavbe z boljšo energetske učinkovitostjo	(m2)	0	75.757	26.738	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.1	ESRR	Bolj razvite regije	2	Zasebne stavbe z boljšo energetske učinkovitostjo	(m2)	0	18.939	14.205	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.1	KS	Celotna Slovenija	RCO19	Javne stavbe z boljšo energetske učinkovitostjo	(m2)	0	211.810	183.494	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista

RSO2.1 – Spremembe kazalnikov rezultata

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
3	RSO2.1	ESRR	Manj razvite regije	RCR26	Letna poraba primarne energije	MWh/leto	13.443	8.991	11.032	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCR26	Letna poraba primarne energije	MWh/leto	3.361	2.248	2.080	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.1	ESRR	Manj razvite regije	RCR29	Ocenjene emisije toplogrednih plinov	tone ekvivalenta CO2/leto	332.097	331.217	331.621	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.1	ESRR	Bolj razvite regije	RCR29	Ocenjene emisije toplogrednih plinov	tone ekvivalenta CO2/leto	83.024	82.804	82.771	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.1	KS	Celotna Slovenija	RCR26	Letna poraba primarne energije	MWh/leto	57.659	38.563	41.116	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti v skladu s spremembo metodološkega lista

RSO2.2 – Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
3	RSO2.2	ESRR	Manj razvite regije	RCO22	Dodatna proizvodna zmogljivost za energijo iz obnovljivih virov (od tega: električna energija, toplotna energija)	MW	15	340	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni
3	RSO2.2	ESRR	Bolj razvite regije	RCO22	Dodatna proizvodna zmogljivost za energijo iz obnovljivih virov (od tega: električna energija, toplotna energija)	MW	2	92	35	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
3	RSO2.2	KS	Celotna Slovenija	RCO22	Dodatna proizvodna zmogljivost za energijo iz obnovljivih virov (od tega: električna energija, toplotna energija)	MW	0	55	/	Ni relevantno

RSO2.2 – Spremembe kazalnikov rezultatov

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
3	RSO2.2	ESRR	Manj razvite regije	RCR31	Skupna proizvodnja energije iz obnovljivih virov (od tega: električna energija, toplotna energija)	MWh/leto	0	340	/	Ni relevantno
3	RSO2.2	ESRR	Bolj razvite regije	RCR31	Skupna proizvodnja energije iz obnovljivih virov (od tega: električna energija, toplotna energija)	MWh/leto	0	92	35	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
3	RSO2.2	KS	Celotna Slovenija	RCR31	Skupna proizvodnja energije iz obnovljivih virov (od tega: električna energija, toplotna energija)	MWh/leto	0	55	/	Ni relevantno

RSO2.3 – Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
3	RSO2.3	ESRR	Manj razvite regije	RCO22	Dodatna proizvodna zmogljivost za energijo iz obnovljivih virov	MW	0	24	52	Revizija metodologije izračuna

					(od tega: električna energija, toplotna energija)					ciljnih vrednosti in vključitev ukrepov platforme STEP v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.3	ESRR	Bolj razvite regije	RCO22	Skupna proizvodnja energije iz obnovljivih virov (od tega: električna energija, toplotna energija)	MW	0	6	31	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti in vključitev ukrepov platforme STEP v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.3	KS	Celotna Slovenija	RCO22	Skupna proizvodnja energije iz obnovljivih virov (od tega: električna energija, toplotna energija)	MW	0	15	0	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
3	RSO2.3	ESRR	Manj razvite regije	RCO105	Rešitve za shranjevanje električne energije	MWh	0	2	1,65	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti in vključitev ukrepov platforme STEP v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.3	ESRR	Bolj razvite regije	RCO105	Rešitve za shranjevanje električne energije	MWh	0	1	0,99	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti in vključitev ukrepov platforme STEP v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.3	KS	Celotna Slovenija	RCO105	Rešitve za shranjevanje električne energije	MWh	0	2	0	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP

RSO2.3 – Spremembe kazalnikov rezultata

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
3	RSO2.3	ESRR	Manj razvite regije	RCR34	Uvedba projektov za pametne energetske sisteme	projekti	0	16	2	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti in vključitev ukrepov platforme STEP v skladu s spremembo metodološkega lista
3	RSO2.3	ESRR	Bolj razvite regije	RCR34	Uvedba projektov za pametne energetske sisteme	projekti	0	4	1	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti in vključitev ukrepov platforme STEP v skladu s spremembo metodološkega lista

3	RSO2.3	KS	Celotna Slovenija	RCR34	Uvedba projektov za pametne energetske sisteme	projekti	0	11	2	Prenos sredstev na nov SC RSO1.6 za namene STEP
---	--------	----	-------------------	-------	--	----------	---	----	---	---

RSO2.4 – Predlog novih kazalnikov učinka v zvezi z ukrepi za odziv na podnebno pogojene nesreče

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
3	RSO2.4	ESRR	Manj razvite	RCO24	Naložbe v nove ali nadgrajene sisteme za spremljanje nesreč ter za pripravljenost, opozarjanje in odzivanje na naravne nesreče	euro	0	5.000.000	Prenos ukrepov iz NOO zaradi izpolnjevanja pravila n+3
3	RSO2.4	ESRR	Bolj razvite	RCO24	Naložbe v nove ali nadgrajene sisteme za spremljanje nesreč ter za pripravljenost, opozarjanje in odzivanje na naravne nesreče	euro	0	13.306.048	Prenos ukrepov iz NOO zaradi izpolnjevanja pravila n+3

RSO2.5 – Predlog novih kazalnikov učinka zaradi spremembe sklada

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
3	RSO2.5	ESRR	Bolj razvite	RCO31	Dolžina novih ali nadgrajenih cevi v javnem omrežju za zbiranje odpadne vode	km	0	84	/	Za zagotovitev višje stopnje sofinanciranja bodo ukrepi tega SC podprti s sredstvi KS (namesto ESRR Zahod)
3	RSO2.5	ESRR	Bolj razvite regije	RCO32	Nova ali nadgrajena zmogljivost za čiščenje odpadne vode	Populacijski ekvivalent	0	17.156	/	Za zagotovitev višje stopnje sofinanciranja bodo ukrepi tega SC podprti s sredstvi KS (namesto ESRR Zahod)

RSO2.5 – Predlog novih kazalnikov rezultata zaradi spremembe sklada

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
3	RSO2.5	ESRR	Manj razvite regije	RCR42	Prebivalci, priključeni vsaj na sekundarno javno omrežje za čiščenje odpadne vode	osebe	0	15.961	/	Za zagotovitev višje stopnje sofinanciranja bodo ukrepi tega SC podprti s sredstvi KS

										(namesto ESRR Zahod)
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----------------------

RSO2.8 - Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
4	RSO2.8	ESRR	Bolj razvite regije	RCO58	Namenska kolesarska infrastruktura, ki je prejela podporo	km	2	20	10	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti
4	RSO2.8	ESRR	Bolj razvite regije	RCO59	Infrastruktura za alternativno go-rivo (oskrbovalna/polnilna mesta)	oskrbovalna/polnilna mesta	0	25	2	Ni interesa prijaviteljev – razpoložljivost drugih virov za te namene
4	RSO2.8	ESRR	Bolj razvite regije	RCO60	Mesta z novimi ali posodobljenimi digitaliziranimi sistemi mestnega prometa	mesta	0	1	2	Večji interes prijaviteljev
4	RSO2.8	ESRR	Manj razvite regije	RCO58	Namenska kolesarska infrastruktura, ki je prejela podporo	km	2	22	10	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti
4	RSO2.8	ESRR	Manj razvite regije	RCO59	Infrastruktura za alternativno go-rivo (oskrbovalna/polnilna mesta)	oskrbovalna/polnilna mesta	0	23	5	Ni interesa prijaviteljev – razpoložljivost drugih virov za te namene
4	RSO2.8	ESRR	Manj razvite regije	RCO60	Mesta z novimi ali posodobljenimi digitaliziranimi sistemi mestnega prometa	mesta	0	1	2	Večji interes prijaviteljev

RSO2.8 - Spremembe kazalnikov rezultata

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
4	RSO2.8	ESRR	Bolj razvite regije	RCR62	Število potnikov na leto, ki uporabljajo novi ali posodobljeni javni prevoz	uporabniki/leto	0	360.000	735.000	Večji interes prijaviteljev
4	RSO2.8	ESRR	Bolj razvite regije	RCR64	Število potnikov na leto, ki uporabljajo namensko kolesarsko infrastrukturo	uporabniki/leto	0	520.000	400.000	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti
4	RSO2.8	ESRR	Manj razvite regije	RCR62	Število potnikov na leto, ki uporabljajo novi ali posodobljeni javni prevoz	uporabniki/leto	0	337.500	405.000	Večji interes prijaviteljev
4	RSO2.8	ESRR	Manj razvite regije	RCR64	Število potnikov na leto, ki uporabljajo namensko kolesarsko infrastrukturo	uporabniki/leto	0	600.000	200.000	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti

RSO3.1. Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
5	RSO3.1	KS	Celotna Slovenija	RCO45	Dolžina obnovljenih ali posodobljenih cest – TEN-T	km	0	4	4,5	Revizija metodologije izračuna na podlagi podrobnejše projektne dokumentacije
5	RSO3.1	KS	Celotna Slovenija	RCO47	Dolžina novih ali nadgrajenih železniških prog – TEN-T	km	0	33,70	25,93	Sprememba obsega projekta zaradi časovne izvedljivosti do 2029
5	RSO3.2	ESRR	Manj razvite regije	RCO44	Dolžina novih ali nadgrajenih cest – zunaj TEN-T	km	0	10,85	7,75	Revizija metodologije izračuna na podlagi podrobnejše projektne dokumentacije
5	RSO3.2	ESRR	Manj razvite regije	RCO48	Dolžina novih ali nadgrajenih železniških prog – zunaj TEN-T	km	0	10,00	14,14	Revizija metodologije izračuna na podlagi podrobnejše projektne dokumentacije

ESO4.1 – Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
6	ESO4.1	ESS+	Manj razvite regije	EECO02	Brezposelni, vključno z dolgotrajno brezposelnimi	osebe	4.890	24.468	18.758	Spremembo ciljne vrednosti narokujejo spremenjene razmere na trgu dela in ugodne napovedi zaposlenosti v naslednjih letih izvajanja ukrepov
6	ESO4.1	ESS+	Bolj razvite regije	EECO02	Brezposelni, vključno z dolgotrajno brezposelnimi	osebe	1.223	6.097	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni
6	ESO4.1	ESS+	Manj razvite regije	EECO19	Število mikro, malih in srednjih podjetij, ki so prejela podporo	podjetja	59	141	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni
6	ESO4.1	ESS+	Bolj razvite regije	EECO19	Število mikro, malih in srednjih podjetij, ki so prejela podporo	podjetja	7	16	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni

ESO4.1 – Spremembe kazalnikov rezultata

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
6	ESO4.1	ESS+	Manj razvite regije	EECR04	Udeleženci, ki imajo po zaključku sodelovanja zaposlitev, vključno s samozaposlitvijo	osebe	8.869	9.222	6.424	Spremembo ciljne vrednosti narokujejo spremenjene razmere na trgu dela in ugodne napovedi zaposlenosti v naslednjih letih izvajanja ukrepov
6	ESO4.1	ESS+	Bolj razvite regije	EECR04	Udeleženci, ki imajo po zaključku sodelovanja zaposlitev, vključno s samozaposlitvijo	osebe	6.955	2.317	/	Ni relevantno

ESO4.4 – Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalnik	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
6	ESO4.4	ESS+	Bolj razvite regije	EECO05	Zaposleni, vključno s samozaposlenimi	osebe	1.136	5.705	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni

6	ESO4.4	ESS+	Bolj razvite regije	7	Število projektov na področju varnosti in zdravja pri delu (v sodelovanju s socialnimi partnerji)	število	1	1	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni
6	ESO4.4	ESS+	Manj razvite regije	EEO05	Zaposleni, vključno s samozaposlenimi	osebe	2.173	10.895	/	Mejnik ni bil dosežen Ciljna vrednost se ne spremeni
6	ESO4.4	ESS+	Manj razvite regije	7	Število projektov na področju varnosti in zdravja pri delu (v sodelovanju s socialnimi partnerji)	število	1	1	2	Mejnik ni bil dosežen Sprememba se uvede zaradi finančne prerazporeditve sredstev in novega projekta.

ESO4.4 – Spremembe kazalnikov rezultata

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
6	ESO4.4	ESS+	Bolj razvite regije	6	Udeleženci, ki po zaključku pridobijo potrdilo o zaključenem usposabljanju	število	6.937	8.058	/	Ni relevantno
6	ESO4.4	ESS+	Bolj razvite regije	7	Število podjetij, vključenih v izvedbo ukrepov iz ocene tveganja	število	0	147	0	Zaradi prerazporeditve sredstev se kazalnik ukine
6	ESO4.4	ESS+	Manj razvite regije	6	Udeleženci, ki po zaključku pridobijo potrdilo o zaključenem usposabljanju	število	10.011	15.642	/	Ni relevantno
6	ESO4.4	ESS+	Manj razvite regije	7	Število podjetij, vključenih v izvedbo ukrepov iz ocene tveganja	število	0	153	300	Zaradi prerazporeditve sredstev se kazalnik ukine

ESO4.7 – Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
6	ESO4.7	ESS+	Manj razvite regije	EEO01	Skupno število udeležencev	osebe	10.978	59.004	80.084	Sprememba se uvede zaradi krepitve podpore brezplačnim

										neformalnim usposabljanjem odraslih v okviru tega SC
6	ESO4.7	ESS+	Bolj razvite regije	EECO01	Skupno število udeležencev	osebe	7.532	40.751	43.951	Sprememba se uvede zaradi krepitev podpore brezplačnim neformalnim usposabljanjem odraslih v okviru tega SC

ESO4.7 – Spremembe kazalnikov rezultata

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba Izhodiščne/Referenčne vrednosti	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
6	ESO4.7	ESS+	Bolj razvite regije	EECR03	Udeleženci, ki so po zaključku sodelovanja pridobili kvalifikacijo	osebe	74.708	10.800	29.883,00	4.320,00	Sprememba zaradi tehnično-administrativne napake (predhodne vrednosti so bile seštevki obeh regij)
6	ESO4.7	ESS+	Manj razvite regije	EECR03	Udeleženci, ki so po zaključku sodelovanja pridobili kvalifikacijo	osebe	74.708	10.800	44.825,00	6.480,00	Sprememba zaradi tehnično-administrativne napake (predhodne vrednosti so bile seštevki obeh regij)

ESO4.8 – Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
7	ESO4.8	ESS+	Manj razvite regije	EECO02	Brezposelni, vključno z dolgotrajno brezposelnimi	osebe	1.095	5.752	5.188	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti
7	ESO4.8	ESS+	Bolj razvite regije	EECO02	Brezposelni, vključno z dolgotrajno brezposelnimi	osebe	520	2.718	2.487	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti
7	ESO4.8	ESS+	Manj razvite regije	EECO04	Neaktivni	osebe	375	1.500	/	Ciljna vrednost se ne spremeni

			regije							Mejnik ni bil dosežen
7	ESO4.8	ESS+	Bolj razvite regije	EECO04	Neaktivni	osebe	250	1.000	/	Ciljna vrednost se ne spremeni Mejnik ni bil dosežen

ESO4.8 – Spremembe kazalnikov rezultata

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
7	ESO4.8	ESS+	Manj razvite regije	EECR02	Udeleženci, ki so po zaključku sodelovanja vključeni v izobraževanje ali usposabljanje	osebe	1.175	1.362	1.283	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti
7	ESO4.8	ESS+	Bolj razvite regije	EECR02	Udeleženci, ki so po zaključku sodelovanja vključeni v izobraževanje ali usposabljanje	osebe	697	793	755	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti
7	ESO4.8	ESS+	Manj razvite regije	EECR04	Udeleženci, ki imajo po zaključku sodelovanja zaposlitev	osebe	820	843	736	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti
7	ESO4.8	ESS+	Bolj razvite regije	EECR04	Udeleženci, ki imajo po zaključku sodelovanja zaposlitev	osebe	221	235	207	Revizija metodologije izračuna ciljnih vrednosti

ESO4.11 – Spremembe kazalnikov učinka

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regije	ID	Kazalniki	Merska enota	Mejnik (2024)	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	
7	ESO4.11	ESS+	Manj razvite regije	EECO18	Število javnih uprav ali javnih služb, ki so prejele podporo	subjekti	11	107	/	Ni relevantno
7	ESO4.11	ESS+	Bolj razvite regije	EECO18	Število javnih uprav ali javnih služb, ki so prejele podporo	subjekti	6	63	64	Podpora se nameni dodatnemu upravičencu, in sicer MDDSZ
7	ESO4.11	ESS+	Manj razvite regije	EECO08	Udeleženci, starejši od 54 let	osebe	0	3.000	/	Ni relevantno
7	ESO4.11	ESS+	Bolj razvite regije	EECO08	Udeleženci, starejši od 54 let	osebe	0	1.500	/	Ni relevantno

JSO8.1 – Sprememba kazalnika rezultata

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
10	JSO8.1	SPP	Celotna Slovenija	RCR01	Ustvarjena delovna mesta v subjektih, ki so prejeli podporo	letni EPDČ	0	395	378	Revizija metodologije izračuna ciljne vrednosti

JSO8.1 – Predlog novega kazalnika rezultata skladno s smernicami Evropske komisije

PN	Specifični cilj	Sklad	Kategorija regija	ID	Kazalnik	Merska enota	Izhodiščna/Referenčna vrednost	Cilj (2029)	Sprememba cilja (2029)	Opombe / Izzivi / Ozka grla
10	JSO8.1	SPP	Celotna Slovenija	RCR01	Raziskovalna delovna mesta v subjektih, ki so prejela podporo	letni EPDČ	0	17	/	Uvedba novega kazalnika skladno s skladno z Evropskimi smernicami (COM Staff Working Document: Performance, monitoring and evaluation of the ERDF, the CF and the JTFin 2021–2027 SWD (2021)198 final, Bruselj 8. 7. 2021)

PRILOGA 2: STANJE PRI IZPOLNJEVANJU TEMATSKIH OMOGOČITVENIH POGOJEV V OBDOBJU 2021 – 2027 NA DAN 31. 12. 2024

OMOGOČITVENI POGOJ	IZPOLNITE V OMOGOČIT VENEGA POGOJA (OCENA NOSILCA)	DOKUMENT/OPIS POTREBEN ZA IZPOLNITEV	NIVO SPREJEMA	PRAVNA PODLAGA
Učinkoviti mehanizmi spremljanja trga javnih naročil	DA	Členi 106.-108. in 114. Zakona o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15 in 14/18)	Vlada	Priloga III Uredbe EU 2021/1060
Orodja in zmogljivosti za učinkovito uporabo pravil o državni pomoči	DA	Zakon o spremljanju državnih pomoči, vodenje evidence poslovnih subjektov s strani AJPES	Vlada	Priloga III Uredbe EU 2021/1060
Dejanska uporaba in izvajanje Listine o temeljnih pravicah	DA	Vzpostavitev mehanizmov za zagotavljanje skladnosti programov z Listino EU v programskih dokumentih in poročanje odboru za spremljanje (vključitev v uredbo, priprava Postopkovnika za zagotovitev izpolnitve horizontalnih omogočitvenih pogojev »Dejanska uporaba in izvajanje Listine Evropske unije o temeljnih pravicah« in »Izvajanje in uporaba Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov v skladu s Sklepom Sveta 2010/48/ES« idr.)	MKRR	Priloga III Uredbe EU 2021/1060
Izvajanje in uporaba Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov v skladu s Sklepom Sveta 2010/48/ES	DA	Akcijski program za invalide 2022–2030, Postopkovnik za zagotovitev izpolnitve horizontalnih omogočitvenih pogojev »Dejanska uporaba in izvajanje Listine Evropske unije o temeljnih pravicah« in »Izvajanje in uporaba Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov v skladu s Sklepom Sveta 2010/48/ES«	Vlada MKRR	Priloga III Uredbe EU 2021/1060
1.1 Dobro upravljanje nacionalne ali regionalne strategije pametne specializacije	DA	Strategija pametne specializacije	ožja skupina državnih sekretarjev pristojnih za kohezijsko politiko, znanost, inovacije, gospodarstvo in digitalno preobrazbo	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
1.2 Nacionalni ali regionalni načrt za širokopasovna omrežja	DA	Načrt razvoja gigabitne infrastrukture do leta 2030	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
2.1 Strateški okvir politike za podporo prenove za večjo energetske učinkovitost stanovanjskih in nestanovanjskih stavb	DA	Dolgoročna strategija energetske prenove stavb do leta 2050	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
2.2 Upravljanje Energetskega sektorja	DA	Celovit nacionalni energetski in podnebni načrt	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
2.3 Učinkovito spodbujanje uporabe energije iz obnovljivih virov v vseh sektorjih in v vsej Uniji	DA	Merila upoštevana pri pripravi Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060

2.4 Učinkovit okvir za obvladovanje tveganja nesreč	DA	Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami 2016–2022, sledila bo 2022–2028/2030, Državna ocena tveganj	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
2.5 Posodobljeno načrtovanje potrebnih naložb v vodnem sektorju in sektorju odpadne vode	NE	Prenos direktive št. 2020/2184 v nacionalni pravni red. Rok za prenos je bil 13. 1. 2023	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
2.6 Posodobljeno načrtovanje ravnanja z odpadki	DA	Program ravnanja z odpadki in program preprečevanja odpadkov Republike Slovenije (2022)	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
2.7 Prednostni okvir ukrepanja za potrebne ohranitvene ukrepe, ki vključujejo sofinanciranje Unije	DA	Prednostni okvir ukrepanja za Slovenijo je bil poslan Evropski komisiji	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
3.1 Celovito načrtovanje prometa na ustrezni ravni	DA	Strategija razvoja prometa v RS do leta 2030	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
4.1 Strateški okvir politike za aktivne politike trga dela	DA	Smernice za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja 2021-2025	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
4.3 Strateški okvir politike za sistem izobraževanja in usposabljanja na vseh ravneh	DA	Strategija Zavoda RS za zaposlovanje do 2025, Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, Sklep o ustanovitvi Centra RS za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS), Zakon o višjem strokovnem izobraževanju, Strategija višjega strokovnega izobraževanja 20–30, Zakon o visokem šolstvu, Resolucija o nacionalnem programu visokega šolstva do 2030, Zakon o izobraževanju odraslih, Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih v Republiki Sloveniji za obdobje 2022–2030, Zakon o vrednotenju in priznavanju izobraževanja, Zakon o slovenskem ogrodju kvalifikacij, Zakon o postopku priznavanja poklicnih kvalifikacij za opravljanje reguliranih poklicev	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
4.4 Nacionalni strateški okvir politike za socialno vključenost in Zmanjševanje revščine	DA	Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2021 do 2030 (ReNPSV21–30), Zakon o socialnem varstvu	Vlada	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060
4.6 Strateški okvir politike za zdravstveno varstvo in dolgotrajno oskrbo	DA	Mapiranje potreb po zdravstvenem varstvu in dolgotrajni oskrbi, Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 »Skupaj za družbo zdravja« (ReNPZV16–25)	MZ	Priloga IV Uredbe EU 2021/1060